

310275 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9.

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ జూలై నెల 14-వ తేది శుక్రవారము

No. 89

సంపుటము ౯

దుండుభినామ సంవత్సరము, ఆషాఢ మాస బహుళ పంచమి గి.

సంచిక ౮౯

పుష్కరాగ కమలములు

(814)

ప్రతిరాయినీ సీమకమలములు మారి యుండునట్లు 64 పట్టెలు తీర్చి గ్యారంటీగా పంపబడును. సరకు తృప్తిలేనిచో పార్శ్వలనుపుచ్చుకొనిన 3 దినములలోపల తిరిగి పంపిన ప్రకారము పంపివేయబడును. పి. గోపాలసామి శెట్టి, 788 ధర్మరాజు గుడిపీధి, పోస్టు సెంటుతామన్ మాంటు,

సిద్ధమకరద్వజ (వైషవ్యరత్నావళి 920 పుట)

ఇది ఆయుర్వేదావధములలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందియున్నది. ఇందు శుద్ధిచేసిన రసము, బంగారము, కస్తూరి, పచ్చ కర్పూరము మొదలగు విలువగల ద్రవ్యములు చేరియున్నవి. వై గ్రంథములొని యోగము ప్రకారము నిర్వహించుచు తయారుచేయబడియున్నది.

శ్లో॥ స్వేచ్ఛాహరణిహరో నకదాచిద్విపద్యతే । మేధాయః కాంతిజనః కామోద్దీపకస్త్యహా॥

బుద్ధిని, ఆయుర్దాయమును వృద్ధిచేయును. శరీరమునకు కాంచినీయును. హెచ్చుగ ధాతుపుష్టిజేసి కామోద్దీపనము గలిగించును. అతిమాత్రము, తీయ, సుఖరోగములు, మొదలగు ధాతుక్షయకరములగు వ్యాధులలో హెచ్చుగ నుపయోగకరము. ఉపయోగించువిధానము మండలీ బంపబడును. మెల 25 మాత్రలు రూ 5-0-0

ఆంధ్రఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్) నసూలైన మూలధనము 1,12,925.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి బి. యె., ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపింపబడినది.

19 హాకన్ రోడ్డు మాంటుకోడు, మద్రాసు.

నిర్వహించు తయారుచేయబడిన కాస్త్రీయవేషధములకు పుట్టినిల్లు. క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

గృహ నిర్మాణము 109

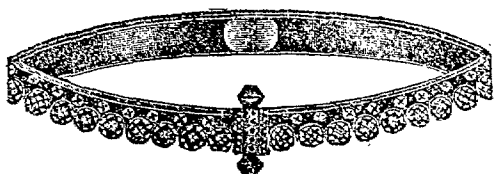
కృష్ణా, గుంటూరు, హైదరాబాదు, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజాము జిల్లాల వారికి, హెచ్చరిక.

మా స్వంత పడవలమీద రంగూనునుంచి. టేకు కలప తేప్పించుటచే చవుకగా ప్రశస్తమైన, టేకుమానలు కమ్మలు, దూలములు, రవునుతుండ్లు చిల్లరగానున్న, వర్తకులకు టోకు ధరలకున్న విక్రయించు చున్నాము. చెన్న పట్టణం శెట్టికంటే మా కేట్లు తక్కువ, రయిలు చార్జీలు కూడా తక్కువగ నుండును. కానలిస్సీ వారు, ఇట్లు వ్రాయవలెను.

ఆ. సుబ్బారాయుడు, కంపినివారికి

టేకు కలపవర్తకులు, కాకినాడ.

మొదటిరకము వెండిచే (6)

తయారు చేయబడిన

నవ వాగరికమునకు తగినట్టి పలురకముల పట్టె గొలుసులు, మియాల గొలుసు, చుట్టగొలుసు, గజగొలుసు, సేమయా గొలుసు, అంతెలు, బెల్లులు, బత్తెములు, మహాత్మాగాంధీ, లోకమాన్య తిలకు పతకము మున్నగువని విక్రయమునకు సిద్ధముగా నున్నది. ఒకసారి చేరముచేసిన తరువాతి ఎప్పుడును మార్గదేశ వర్తురు.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ

(1842) నగలువర్తలు, చైనాబజారుపీధి, మద్రాసు.

(సు)

మర్గోపిల్

కువము, సిపిలిన్, ఏనుగకాలు మొదలగు చర్మవ్యాధులకు తగినవిద్యోగధములు మావద్దగలవు, యింతుకు సంబంధించిన వివరములకు వ్రాయవలెను.

The Calcutta Chemical Company Ltd., Factory & Head Office Ballveunge, Calcutta.

ది కలకత్తా కెమికల్ కంపెనీ లిమిటెడ్ ఫ్యాక్టరీ ఆంధ్రు హెడ్ ఆఫీసు బల్లిగంజి, కలకత్తా మా జ్వేషధములు ఈ దిగువగల విలాసదాతులవద్ద వున్నవి.

(1) మెసర్సు శ్రీ కృష్ణ బ్రదర్సు, 323 తంబు శెట్టిపీధి, మద్రాసు.

(2) టి. ఎన్. రావుగారు, 19, డబ్ల్యూ. ఏ. టెంపిల్ రోడ్డు, బసవనగుడిపోస్టు, బెంగళూరుసిటీ.

(3) మెసర్సు, పి. సర్వేశ్వరరావు అండు సన్న రాజమండ్రి.

కొత్తగా రాబడిన జరిసీ దేశపు సీమకమలము

ఆహా యామాదిరి సీమ కమలములు యిదివరలో లేదు యిప్పుడు జర్మనీ దేశమునుంచి ఆసలు కమలములకు బదులుగా రాబడినవి. ఇవి ప్రతి వారము పరిశీలించి మాడవలయును. ఆసలు కమలములకున్నా ఈ కమలములకున్నా కనిపెట్టడము నకు శక్యముకాని వదింపు కలిగియుండును ధర నిండా సరసము యిందున కట్టబడునట్లునంటి నగలు అడ్డగిలు నేక లేను గొట్టగాజులు కమ్మలు, పోగులు, తేనెరిలు, ముక్కుగొట్టములు, చంప సరములు బిడ్డలకు చెవులలో వేయు

తొంగటములు శ్రోత్రకముల వుంగరములు యింకా అనేక విధములైనటువంటి నగలు చొక్కపు సవరం బంగారుతో గారంటీగా తయారుచేసి యివ్వబడును. తయారుచేసినవి అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. తపాలు మూలముగా పి. పి. గా పంపబడును. వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

జి. బి. రామన్న అండు కంపెనీ,

69 నా-రాయణ మొదలి పీధి - పోస్టుబాక్సు 271 మద్రాసు.

ఆఫీసుసమయం ఉదయం 6-10 గం॥ సాయంత్రం 5-8 వరకు

తమవడ వద్దు. కాపి బిల్లులు వస్తేనే వద్దు

పాలు చక్కెర కాఫీపాడితో అవసరము లేదు.

ఒక కప్ వేడి నీళ్లలో ఒక బిల్ల కరిగించిన తుదమైన కాఫీ త్రాగుటకు సిద్ధముగా నుండును. ఆఫీసుల్లకు, ట్రావిలింగు తిరుగువారి కిది చాలా అనుకూలముగా నుండును. ఒకసారి పరిశీలించిన తమకే తెలుసును విజిల్లు కావలెను.

24 బిల్లులు ప్యాకి రూ 1-4-0. పోస్టేజీ వేరు.

(207) సత్యాగ్రహ స్టోర్సు, నెల్లూరు.

దంతచూర్ణము

వెల డబ్బీ 1-కి 0-2-0

ఈ ధంతచూర్ణముతో పండ్లతోములవలన చిగుళ్లనుండి రక్తము స్రవించుటయును. నోట డుర్బంధములేక యుండును. అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి - మద్రాసు.

సిఫ్ లిన్, సెగరోగముకు (157)

పూచీయైన జ్వేషధము

ఎట్టి విధ సిఫ్ లిన్, సెగరోగములచే స్వయముగా ననుభవించు చున్నను, లేక వంశ పారంపర్యముగా అనుభవించు చున్నను, 7 దినములలో పూర్తిగా కుదురు. కుదురని పక్షమున రెండింటిలు వైకము వాపనియ్యబడును. సెగరోగనివారికి వి. పి. ఖచ్చతో సహా బుడ్డి 1-కి రు 8-0-0 సిఫ్ లిన్ జ్వేషధము " " " " రు 4-8-0 ఉత్తములు ఇంగ్లీషుభాషలో వ్రాయవలెను.

HAKIM ABDUL HAJEE,

P. O. Kamtaul,

Darbhanga North Behar

గాంధీయుద్యమము.

ప్రచారకుల బాధ్యత.

మహానుభావులైన ఋషులు జన్మించి, తమ యావజ్జీవమును కావనములయందే గడపి, నిజమైన ఆత్మబలమును సంపాదించి, యితర దేశవాసులచే సహితము చేసికొని శరసావహింపబడుచున్న ఆత్మత్వముగీర్వాణమును బోధించిరి. మహాపతిశ్రుతులు, మహారాజులు, ఋషివర్తలు జన్మించి తమ ధర్మరక్షణముచే అన్ని దేశములను ఆశ్రయమునందు ముంచికొనిరి. నాలుగు (మూడు) పాదములను ధర్మమును సడిపించుటకే అందరును కృషిసలిపిరి. అట్టి వారికిన్మ భరతఖండము, తనతొల్లింటిమనుషును సంపూర్ణముగా కోల్పోయి, అంధకారమునందు దారిగానక తిరుగాడుచున్నది. ప్రజలకు కడుపునిండ అన్నమును కట్టుకొనుటకు బట్టయును లేక తమ జీవితముంతయు, పరమేశ్వరుడు ప్రసాదించిన బుద్ధిశక్తుల నన్నిటిని, యీశునికి సంపాదనమునకై వినియోగింపవలసివచ్చుచున్నది. నిరంతరబానిసత్వమున దేశము పడిపోయినది. దేశములు తమకు తెలియకుండగనే యీశునితోని కీడ్వబడుటచే నెడతమ దుస్థితిని తెలిసికొని తపతపలాడుచు అన్నివైపులనుండియు నెవరికితోచిన యాలోచనములను వారు చేయుచున్నారు. ఈ ఎరుకయే, యీ ప్రయత్నమే కాంగ్రెసుగా పరిణమించినది.

సుమారు నాల్గయ్యే వందల సంవత్సరములు దేశనాయకులందరూ చేరి, తమదేశమునంతట పీల్చి పీల్చిచేసి, ప్రజలను దరియలుగా చేయుచున్న, దబ్బుకాలునకు అడ్డగట్టు వేయసమకట్టిరి. ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించి పరదేశములకు దబ్బుపోనియక తమదేశపదార్థములను దేశమునందే నిలిపి ప్రజలకు కూడుగుడ్డును సంపాదించుటకై ప్రయత్నము సలుపుచు ప్రభుత్వముతో మొరదెట్టుకొనుచువచ్చిరి. దీనిలోనే తమసమస్తమును యిమిడియొండెడని లలచి దీనికొరకే తమకాలమును వినియోగించుచువచ్చిరి. కాని నిజమైన కారణము యిదికాదనియు, పరిపాలనయే దేశవికృత స్వరూపమునకు కారణమనియు దానిని నిర్మూలమునకు ప్రయత్నించుట ఆవసరమనియు కొందరు నమ్మియుండిరి. కాని వారికి సరియైన మార్గము తెలియక పోవుటచేతను ప్రజావ్యాధయమును పూర్తిగ గుర్తింపలేక పోవుట చేతను యేమియును చేయజాలకపోయిరి. వీరు బంగాళావిభజనసమయమున కలిగిన మహా ఆందోళనము నొక సంగుగా చేసికొని తమప్రాణములను రెక్కచెట్టక తాము చేయుచున్న పనిలోని మార్గములలోని ధర్మాధ్యక్షములను గుర్తింపక తమ దేశదారిద్ర్యమును పోగొట్టి భారతజాతీయజైన్వత్వమును పునరుద్ధరించు పనితోదేశమునే లోన నిడుకొని అతిక్రమకార్యభావముతో సుచరించుచు అనేక మంది ప్రాణములను అర్పించిరి. కాని వీరిట్లు చేయుటలో ప్రజావ్యాధయమును గుర్తింపలేదు. దేశముయొక్క అసలు స్వభావమును గుర్తింపలేదు. ఏదిభయము తాము చరించిన భారతదేశము తమకు తోడ్పడునో గ్రహించలేదు. వారు కారాగారములలోనివిధానము ఆనేక యిడుములకు యీశులకువచ్చిన ప్రజలలోమాత్రము సంపదము కలుగలేదు. తామకుకొనినదానికంటె భిన్నముగా జరిగినది. అనేకమంది దేశభక్తులీ ఉద్యమమునకు దూరముగా నిలువబడిరి. వీరి ప్రయత్నములు వృథాకాక పోయినను, దేశములో గొంతవరకు తమనీతిని తాము తెలిసికొనుటకు చేయగలిగినను మొత్తముమీద ప్రజావ్యాధయమును కలిగింపలేకపోయె ననుట నిశ్చయము.

భారతదేశముయొక్క స్వభావమువేరు. మహాకోటలు మేడలు మిట్టలతో తులమాగుచుండినను పాడిపంటలతో ఆమితభోగ భాగ్యములను అనుభవించుచుండినను వీనియందు దృష్టి కలిగినది కాదు. వీనిని ప్రాపంచములో కాలానుసారముగా తాను అనుభవించుచున్నదే గాని, ఈ భాగ్యభోగ్యములయందే ఆనందమున్నదని కాని, వీనిని సంపాదించుటయే తన జీవిత పరమార్థమని గాని తలచునది కాదు. ఇన్నియును తుచ్ఛములు అనియు ఈ భౌతికప్రాపంచమువై రాజ్యము చేయుట కంటె ఆత్మ ప్రపంచమున విహరింపుట ఉత్కృష్టమని యొచ్చుచున్నది. తానుజీవించు జీవితము, తానుగడించుభవము, తానుసంపాదించువిద్య, తానుకనుగొన్నవేయేల తనసమస్తము అట్టి ఉత్కృష్ట జీవితమునకు తోడ్పడవలె ననెడి యాశయము కలిగినది. అట్టిభారతదేశము కడకు పోయిన నీకుద్యోగ మిచ్చెదననిగాని, నీకు ధనమిచ్చెద ననిగాని, నీకు ఓడలు రైళ్లు యిచ్చెదననిగాని, వాయువిమానములను నిర్మించెదననిగాని, నీ ప్రజలకు అన్నవస్త్రముల విచ్చెదననిగాని చెప్పిన ఆమె వ్యాధయము పొంగునా? వీనినన్నిటిని తన ఉత్కృష్టజీవితమునకు సాధనములుగా చేసికొనినదేగాని, వీరికొరకే తన ప్రయత్నముగాదు. భారతదేశపు రైతుకడకుబోయి, నాయనా నీకు స్వరాజ్య మిచ్చెదనని చెప్పి నాకక్కరలేదు. నాకీరాజ్యమే బాగున్నదని బదులుచెప్పిన ఆతనినే నాయనా పూర్వపు ధర్మరాజు పరిపాలనవంటి పరిపాలన శ్రీరామచంద్రునియొక్క పరిపాలనవంటి పరిపాలన యిచ్చెదనని చెప్పి యెంతయునలి వాడయినను తనసమస్తమును విడిచిపెట్టి మనవెంట నచ్చిన నమను. దీనిలోనే రహస్యముంతయు నిమిడియున్నది దీనియందే భారతదేశ వ్యాధయము బహిర్గత మగుచున్నది దీనిని చూడక చూచినను పాటింపక యెంతకాలము మనము ప్రయత్నములను చేసెదమో అంతకాలము మనప్రయత్నములు వ్యర్థమగునుననుటకు సందేహములేదు. ఈ కారణము వలననే పూర్వపు జాతీయవాదులత్యాగ మంతయు నిర్లభ్యమయినది.

నేను పరమేశ్వరుని దయవలన భారతదేశము యొక్క యేగాదు, ప్రపంచముయొక్క ఉద్ధరణనిమిత్తము గాంధీమహాత్ముడు కన్పించినాడు. కాలము అనుకూలముగా నున్నది ప్రభుత్వములు యింకను దౌర్జన్య ప్రయత్నములలో మునిగి యున్నను, (విరోధా మహాసంగ్రామముతో) జనసామాన్యము యొక్క వ్యాధయములలో దౌర్జన్యముయొక్క దుష్ప్రభుత్వము గోచరమగుచున్నది. ఆత్మత్వమైన మహాస్వభావమును గుర్తించుకొనుచున్నారు. భారతదేశవాసులు కూడ తమ తొల్లింటిని తలపునకు తెచ్చుకొని తమ నిజస్వరూపమును గుర్తించుకొనుచున్నారు. వీరి ద్వారముననే ఆత్మత్వము మానవ స్వభావమును గాంధీ మహాత్ముడు ప్రపంచమునకు చూప సమకట్టినాడు ఈయజ్ఞమునందు సమస్తభారతీయులును తమభేదభావములను మరచి తోడ్పడవలసియున్నారు.

మహాత్ముడు భారతప్రజావ్యాధయమును చూడిన ధర్మతత్వరహస్యమును గ్రహించినాడు. దాని కనుగుణ్యమైనవీరినినే సంపదించుచున్నాడు. ఆస్వభావమును వైకి యుజికింపజేయు ప్రయత్నములనే చేసినాడు. వైకి యుజికినది, ప్రజలు కన్నులు విప్పి చూచుకొనినారు. గాంధీని దేవుడని భావించినారు. లక్షోపలక్షులు జనము ఆయనవెంటబడి పరుగులెత్తినారు. కాని సందేహముతో నున్నవారు అంగమానసపుత్రులే. వీరు మాత్రమే చిరకాలము పాశ్చాత్యదేశములలోను, పాశ్చాత్య ఆచారము

లోను సంబంధము కలవారగుటచే యెంత గాంధీఅనుచరులుగానుండ ప్రయత్నించుచున్నను, యింకను వ్యామోహమువదలని కారణముచే, తమకు తెలియకుండగనే ఉద్యమమును కేవలము రాజకీయముగా చేసి వైచుచున్నారు. అందువలననే ప్రజలు మరల వెనుకాడుట సంభవించినది. గాంధీ మహాత్ముడు చూపిన నేగాని ప్రజలు మనవెంట రారు. మనపాశ్చాత్యచదువులు, రీతిని మనధర్మ భావమును చూపిన మన ప్రాపంచకాన్యత్వమును మన నాయకులు గ్రహించవలసియున్నారు. ఒక్క అధర్మమైన కార్యమును గాని స్వార్థపరత్వమైన కార్యమును గాని నాయకుడుగాని, ప్రచారకులుగాని చేసిరేని, ఆతనిని ప్రజలు అంతరిక్షమునుండి అధోలోకములోనికి పడవేయదు రనెడుమాట మరునదగదు.

దేశమా తగినది. ఉద్యమమా, ప్రపంచము నుద్ధరించునది. నాయకుడా సజ్జాత్యుత్పన్నుడు. ఋషి ప్రజలార్య భావము కలవారు. ధర్మమే జయమును ఆర్యవాత్కు వినిపించుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో ఉద్యమమునకు యేభంగము కలిగినను, యేబలహీనత కలిగినను పాశ్చాత్యభావ వ్యామోహితులైన ప్రచారకులవలననే కలుగునని ప్రచారకు లందరును గుర్తించి, గాంధీ యుద్యమధర్మమును గ్రహించి పనిచేయవలసి యున్నారు. ఇట్లు చేసిన దేశము సాయముగును. పరమేశ్వరుడు తోడ్పడగలడు. భూతలస్వర్గము నిర్మింప బడగలడు.

తల్లా ప్రగడ నరసింహశర్మ

న్యూజిలాండు, కు బోవుట

బొంబయి, జూలై 12:—న్యూజిలాండుకు బోవువారలకు నియమించిన నిబంధనలలో విద్యాధికృత పరీక్ష నెత్తిచేసి అనుకూలమగు పరీక్షను ప్రవేశదెట్టుట భారతీయులకు నిరోధము కలుగజేయుట కాదనియు విదేశములనుండి వచ్చు ప్రజలపై తమకు అధికారముండుటకు (న్యూజిలాండువారికి) జేయబడెనని బొంబయి ప్రభుత్వ శాఖాధికారి తెలియ జేయుచున్నారు. ప్రతిఏటా న్యూజిలాండునకు వై దేశములనుండి ప్రజలు విస్తారముగా వచ్చుటచే ఇట్లు చేయబడెను (ప్రస్తుతమా నిబంధనలు చీనాదేశీయులను విదేశీయులను రానీయకుండజేయుట కుద్దేశింపబడె ననెను. ఇదివరలోనే న్యూజిలాండులో కాపుముప్పువారు విదేశీయులనిపించుకొనజాలరు వీరికి యూరపియనులతోబాటు సమానస్వత్వములుగలవు. అసాకర్యములే లేవు.

గురుభ్యారోద్యమము

సిడ్నీ, జూలై 12:—మహాంతు మారినారాయణదాసు గారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. పంజాబు ఆకాలీలు మారుదుర్దార్మకుల నన్నిటిని వశపరుచుకొనుటకు గొప్ప ఆందోళనము సల్పుచున్నారు. ఈ గురుద్వారములన్నియు మహాంతులకు జెందినవి. మాపూర్వుల వలన ఈ దేవాలయములు ప్రతిస్థాపితమైనవి. మహాంతులు దేవాలయములను సమగ్రతతో నిర్వహించగలరు. గురుద్వారాచట్టమున కెంతమాత్రము అరసములేదు. ఉదాసీలు ప్రత్యేక తరగతివారు. ఆకాలీలకు వీరికి ముఖ్యనివయములందు భిన్నాభిప్రాయములు గలవు. ఆకాలీలను ప్రవేశదెట్టిన ఉదాసీలను వాళనమొనర్చి వారిస్థానే పోటీగ ఆకాలీలను నియమించినట్లుగును.

వేమన

సంపూర్ణ జీవితచరిత్రము
బోధనలు, చిత్రపటములు
కర్త:—కంగూరి సుబ్బారావు.
(ఉన్నత న్యాయస్థానాధికారి ఆనందరావు న్యాయమూర్తి శ్రీ వేపా రామేశ్వమగారు పీఠిక రాసిరి.)
కష్టపడి సంపాదించి, ధన వ్యయము చేసి ముద్రించిన చిత్రపటములు చేతున్నవి కలవు. చేతున్నపులము, కాలము, కుటుంబము, భావ, కవనము, శిష్యులు, గౌరవాదము మొదలగు 18 శీర్షికలుగల 280 పుటల గ్రంథము. విపులమైన పీఠిక, యిడెట్ట, సమస్త వివరములు నున్నవి.

శ్రీమదౌపాధ్యాయ వేదం వేంకటరాయ శాస్త్రి గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:

నెల్లూరు, 22-6-22.
“వీరత్వంత జ్ఞప్తి పూర్వకముగా పంపిన వేమనచరిత్రము నందికొని యందుల విషయముం బరికించితిని. ఆంధ్రభారతదేశ దౌర్జన్యములలో అట్టితిని. మన భాషలో అరుదైన విషయమున అసల్మయిన పరిశ్రమను వహించితిని. ఉపలబ్ధము ఇందు కయు క్షమామెందును అగు నిట్టి విషయములలో కేవల సిద్ధాంతంబే గోచరించుట పుణ్యకళము. అట్టివో వీరు ఓషికతో అరసియరసి నిరూపించిన వృత్తాంతములు మనోహరముగా నున్నవి. మనదేశపు జ్ఞానులలో నెల్ల వేమన పండిత పామర భేద మక్కాట లేక సకల జనులకు తన నూటి నూర్లులచేత ప్రత్యక్షమగు ప్రాయోగము. ఇతని నూర్లులను కొన్నిటిని యెఱుంగని యాంధ్రులకుండాడెడు. అట్టివాని చరిత్ర మగుటచే ఈ గ్రంథము ఆంధ్రుల కత్వంతప్రియ మని చెప్పవలయువా?”
(Sd) వేదం వేంకటరాయ శాస్త్రి.

కమలకుటీరము

మైలాపూరు - మదరాసు
ఇంత వజ్ర కట్టి సంపూర్ణ జీవితచరిత్రము కాని ఇంత సర్వాంగ నుండరముగ గాని వేమనచరిత్ర ప్రకటన మొదలెడు.
శ్రీలింగో బయిండు ప్రతు లైపోయినవి.
కొందలు వెల యధిక మని వ్రాసినందున నీక్రిందిరీతి వెలులు తగ్గించితిమి. రు.ఆ.వై.
అంటికీ కాగితము ఉత్తమప్రతి 1-8-0
సాధారణ ,, (విద్యార్థులప్రతి) 1-4-0
ఏది కావలసినవారె రి వ్రాయవచ్చును.
విషయము రెండు నొకవిధముగానే యుండును.
ఇతర యెండు ప్రతు లిప్పుడు దొరకవు.
ప్రతి ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలకు లైబ్రరీ పుస్తకముగా కొన్ని తాలూకా బోర్డులవారు వెటుచున్నారు.

పన్నుల పద్ధతులు

[వంగూరి సుబ్బారావుగారు]

మానవుడు తాను పుట్టి సంఘమునందు బెరిగి పెద్దవాడగునపుటికి దన చుట్టుప్రక్కల స్త్రీలు, పురుషులు, బాలురు, బాలికలు, తనవంటివారే యనేకులు ఉండుట, వీరిభోజనములు, వస్త్రములు, సంవత్సరమున కొకసారి గ్రామాధికారకడ బన్నులు చెల్లించుటలు మామన. తనతండ్రిని బన్నులకై తొందరపెట్టుటకు వచ్చు గ్రామనాయకుని జూచును. తనకుటుంబమున కార్జనపక్షం దగు తండ్రి వ్యవసాయాధికములవలన ధాన్యాదుల సంపాదించి తనయులబిడ్డల బోషించి గృహమునకు నాయకుడుగా నుండి తన బిడ్డలు తల్లివద్దన కిడించి మంచి చేసిన బహుళురియచున్నట్లే తన గ్రామమున కొక నాయకుడుండి కర్షకులకే బన్నుల గ్రహించుచు, దొంగలు మొదలగు దుష్టుల కిడించుచు నుండుట జూచును. చిన్నతనము నుండియు నలవాటు పడెనుండెను వేలకొలది సంవత్సరముల నుండి మానవుల నేకప్రభుత్వములకు ననుభవముల లానై చేర్చిన ప్రస్తుత గ్రామపాలనమును గురించి కాని సంఘస్థితిని గూర్చి కాని యోజన మొనరించుకొను బాలన కీయద్భుతమానవ సంఘము నందలి యాచారములు, పద్ధతులును గొన్ని యాశ్చర్య మొదలించును. కొన్ని సందేహము లొదలించును. “మనతండ్రి తన సంతపాలమును స్వయముగ చున్నకొని కష్టపడి పండించుకొనునాగా! యతఁడీ గ్రామపాలకుని కేల పన్నుకట్టలేను? ఈ గ్రామపాలకునికై బరికీకు వచ్చు నుద్యోగు లేవరు? ఈ పన్నుచట్టకు బోవును? దీని నేమిచేయుదురు? రాజు దీనిని భక్షించునా? ఎక్కడనో యున్న రాజు కీధనమేల యర్పించవలెను? అను సందేహములు కలిగి తన తలిదండ్రులవలనను, బోధకులవలనను గ్రహించి సంతృప్తుడగును. వారైన బ్రహ్మత పాలనావిధానము నేకొంతయో తాము గ్రహించినది స్వల్పముగఁ జెప్పఁగలుగుదురు. అది స్వేచ్ఛా సత్యము, చారిత్రకమును గానెరదు. ఇట్లే వేలకొలది సంవత్సరముల నుండి రాజులు పన్నులు తీసికొనుచున్నారు. అదిని రాజులు పన్నులు గ్రహించుటకుఁ గల కారణముల నెఱిగినవారైనను, కాలక్రమమున రాజ్యము వీరభోజ్య మైనది. ప్రపంచమునం దెల్లయెడల ననేక రాజ్యములు రాజులును బయలుదేరిరి. వారివారి తత్త్వములనుబట్టి ప్రజలకు నదమకును గల సంబంధ మెట్టిదో మఱచి తమయధికారమును రాజులు దుర్వినియోగము చేసి రాజ్యభ్రష్టత నొందుచువచ్చిరి. దీనికిఁగారణము శత్రురాజులుకాని సాంత ప్రజలుకాని ఉభయములుకాని, దుష్టరాజులుకాని యెయ్యందడవచ్చును. కావున దాను పన్నెల తీసికొనవలెనో రాజునకును, తాము పన్ను నేల చెల్లింపవలెనో మనుజునకును ముఖ్యముగ నీ దినములలో దెలియవలయున్నది. కావున ప్రపంచమునందు ప్రజలు రాజులు, రాజ్యములు నెట్లు వచ్చియుండును? వారికి వీరి నెట్టిసంబంధ ముండియుండు నని మన మూహించుకొందము.

సృష్టి

శ్రీమన్నారాయణుఁ డృగ్వి సృష్టించినవిమ్మటదీ నానది యనుగ్రామమునఁ బ్రజలభివృద్ధియై యుండినను సిద్ధాంతముతో సవ్యజనసమృత్తులగు మనము యోజింపఁ బ్రారంభించెదముగాక! సృష్టి కారంభమున భూమి యరణ్యములతో నిండి భయంకరములగు జంతువులతోను, గొప్ప వృక్షములు, ముండ్లబొదలు, మిట్ట పల్లములతోను నిండియుండెను. మానవులు, పక్షులు, జంతువులు, క్రిమికీటకములునుగూడ బురుగుదలముల ననుసరించి యీ యడవులలోఁ బండినఫలముల యభేచ్ఛముగ ననుభవించు చుండవలయును. క్రమముగా నన్నిసంతతులు హెచ్చినకొలది దానానలములచే నడవులు కాలిన భూమి యాఫలము తగ్గుట, ఫలములఁ గోరువారు హెచ్చుట సంభవించినది. వైగాఁ బులులు, సింహములును, మానవులఁ జంపి భక్షింప, మానవులు వృక్షముల మేకలఁజంపి భక్షించుచుండిరి. ఇందువలన వృక్షజాతులకు, మానవులకు కొకవిధమైన వైరుధ్య మేర్పడినది. అ దృష్ట వశమునఁ గ్రూర వృక్షములు ఫల భుక్తులు కావు. వివసన మానవుఁడు మాంసాహారిగ నున్నంత కాల మరణ్యములో సింహవాగ్రములకుఁ బోటీగా నుండియుండవలెను. ఇట్టికథలు కొన్ని మన పురాణములయందుఁ గానవచ్చును. పక్షికొఱకు మాంస మిచ్చిన రాజులు, సాధుజంతువులఁ జంపవచ్చిన క్రూరవృక్షముల నాపిన కథలు నెన్నియొనఁ జూడవచ్చును. ఒక మామిడిచెట్టుపండ్లను పై నుండిపక్షు లెగిరివచ్చి తినెడివి. తనకందినవి మానవుఁడు భక్షించెను. చెట్లెక్కి కోతులు తినచుండెడివి. ఒక చెట్టున పండ్లు తే

కుండిన మఱియొక చెట్టునకుఁ బోవువారు. కాలక్రమమున మానవుఁడు కోతుల కుచ్చులు, పక్షుల కుండవిలువఁ దల నుపయోగించి తానే చెట్టుపండ్లు స్వగృహము ననుభవింపఁగోరువాఁడు. ఇదియే మనుజుని మొదటివ్యవసాయము. చెట్టుఫలమును గాని, వాని యంతట నవిపండు పంటలఁగాని భక్షించుకొని తాననుభవించుటయే మనుజుని మొదటివ్యవసాయమై యుండును. కాలక్రమమునఁ దనకఁగావలసిన పదార్థములు తనచుట్టుప్రక్కలదొరకక పోయిన వానికై ఇతఁ ప్రదేశములకు పోవుచుండవలసియుండెను. అదిమనివాసు లఁడువలననే తిరుగుడుజాతులుగానుండి గుంపులు గుంపులుగా బ్రతుకుచుండిరి. వారు పనికిరావని పారబోసిన యేయాముదములో కందులో, భూమిపైఁబడి వన్న కాలమున మొలిచి పండుట వారుచూచి విత్తనము లుంచుకొని వారికిఁ గావలసినపంటలఁ జల్లుకొనుచు వచ్చియుండెను. అప్పటి కింకను దున్నట వా రెలుగరు. అనుభవమువలన గట్టిసేలవైనఁ బడి యున్న విత్తనమును వర్షించినను మొలక లే త్రక, లేక వృద్ధి పొందకయుండుటను గాంచి వాటికొంతకాలమునకు దున్నట, చల్లుట పండించుట వారు గ్రహించియుండురు. ఈగుంపు లిట్లు వ్యవసాయాంతురములతో, మోటుశాగ్లతో, మొద్దు సాధనములతో నెన్నియోవేలేండ్లు సారవంతములైన భూముల వేదకుకొనుచుఁ గష్టముల కొర్చి తిరుగుచుండిరి. వారియనుభవములు, వర్షముల రాక, విత్తనము లఁ జల్లు నేర్పు, యిట్టి వన్నియు మనకు జ్ఞానము. భవమును సామెతలుగా గ్రంథములుగా నిచ్చిపోయిరి. ఇట్లు గుంపులు గావలసినసాధనసామగ్రిని నేకరించుకొనియుండ నాగుంపువై ధాన్యాదులు కావలసిన మఱియొకగుంపు వచ్చి పడి, కొట్టి యని బోమకొనిపోవుచుండెను. పశు, భవ, ధాన్యాదులేగాక శ్రీలనుగూడ నొకరిసాత్తు నింకొక రెత్తుకొనిపోవువారు. అందువలన నాత్మరక్షణార్థము గుంపులలోఁ గొందఱుపురుషులు బయలుదేరి తమకుందఱకు నొకనాయకుని నేర్పఱచుకొని, కంచెలువేసికొని గ్రామముల నిర్మించుకొని దొంగలనుండియు, దుష్టవృక్షములనుండియుఁ దమ భవభద్రాభ్యయుల గాపాడుకొనుచు వచ్చియుండురు. ఏ గ్రామమున కగ్రామమున నిప్పటి కోయగూడెములవలె నాయకుఁ డుండి యొక్కొక్కజాతి గుంపువారు నివసించుచు, నవృత్తు భూమికంటె సారవంతమైనది కలఁబడినప్పు డక్కడకుఁ బోవుచు నివసించుచుండిరి. ఇట్లు ప్రజలు తమగుంపులలోఁ బెద్దవారియాజుల శిరసావహించి నుఖముగ జీవించుచుండిరి. ఈకాలమునందుఁ గొందఱు పెద్దగుంపుల వారు వచ్చి చిన్నిగుంపుల దాకి, వారిపురుషులఁ జంపి నాశన మొనర్చుటకూడ నుండియుండును. అప్పుడు ప్రజల నెల్లరఁ బెద్ద పెద్దగుంపులుగా నొనర్చుకొని, కొన్ని గ్రామముల గుంపులవారేకమై సఁఘభావమున శత్రుల దాకవలసి వచ్చియుండును. అప్పుడే కొన్నివియములు, నిబంధనలు ప్రజలవ్యవహారము దుష్టశిక్షణము, శిష్టరక్షణము నొనర్పఁగలరాజును గోరియుండురు. ఇట్టిపద్ధతి యుండిన నుఖముగ నుండవచ్చు నని వారు తలచియుండురు. అకష్టముల ఫలితము లగు యోజనలే రాజు సృజింపఁబడుట కవకాశము కలిగెను.

రాజు కలుగుట

రా జెట్లు సృజింపఁబడెనో తెలిసికొనుట కీ సందర్భమున కొంతివ్వవలయుండఁ జెప్పిన యొకకథ వివసనో మన కీకాలమునం దిట్లుండియుండవలె ననుమనయాహలకు బలము చేకూరుచున్నది.

“భీష్ముఁడు ధర్మజునకు దండనీతిజన్మప్రకారం బెఱింగించుటః—

* “రాజోకండు మూలేజన్మిబుద్ధి మజ్జనుల నెట్లు దననంబు నేయ నిలుపఁ జెంప నెల్లయిలను నేల దై వనిభుఁ డగుచు మ్రొక్కుగొనఁగ జాతె 2.197

[ఆంధ్ర మహాభారతము కాంతిపర్వము 2 ఆశ్వాసము 198-218 పద్యమునఁజూతు—]

అని ధర్మజుం డడుగ భీష్ము డిట్లు బదులు పలికెను.

“క. విసతోల్లి కృతయుగంబున మనుజులయెడ దండనీతిమంతుండై రాజున నొకఁడు గలిగియరయుట మనుజేకేళులేదు ధర్మమతిమంతుడై తగక ॥ కాంతి 2.190

క. ఒండొరులకు రక్షకులై యుండుదు రట్లుండ దైన్య మొదవినలోభం బొండొండెవరిగి ధర్మము ఖండితమై మొదలుకొని ర కార్యంబులకుక ॥

అప్పుడు ప్రజలు వేదకర్మలు చెడుచుండె నని భీష్మి యందఱుఁ గలిసి బ్రహ్మకథకుఁ బోయి తమకష్టములఁ దెల్పి ప్రార్థించిరి. అప్పు డతఁడు నూలువేల బ్రాహ్మణ్యముల నీతిశాస్త్రమును రచించి యిచ్చెను. అప్పు డాబ్రహ్మణ్యములమునందు విరూపాక్షుండు విశాలాక్షనామమున జన్మించి యాగంధమును సంతేపించి పదివేలద్యాయములగ్రంథం బొనర్చి అదియే వైశాలాక్షుండు. పిమ్మట ననేకు లని సంతేపించుచు వచ్చిరి. అట్టి వారిలో శుక్రుఁ డొకఁడు. దానినే శుక్రనీతిసాగం బందుము. అప్పుడు ప్రజలందఱును కష్టము సమీపించి, నీతిశాస్త్రోపేక్షిని వివరింప నకిండు తనమానవులకు విరజుఁ బుట్టించె. అకండు రాజ్యము నాకక్కఱలే దనెను. తత్పుత్రుండు కర్మముండు ననవే షీతరాజ్యుండై తపంబున కరిగె. అతనికొడు కనంగుండు. ఈతఁడు దండనీతి నయించి భూప్రజలఁ బాలించెను. అతనికొడుకు నీతి. ఈతఁడు మహారాజ్యమున కభిషిక్తుడై శ్రీలోలుండై ప్రజలకు విరుద్ధుండయ్యె. అప్పుడు మహామునులుగూడి యేతెంచి. మంత్ర పూతఁబు లగుకుశసంచయంబుల నతనిం బరమిమనిం జేసి తద్దక్షిణీరుతలమున మధించిన

క. విసుకాలిన కొఱవి తెఱెం గున వల్లదనంబు మిగుల కుటుచయెడలు నె ట్టని కన్నులనై యశుచిక త్వ నిరూఢుండొకఁడుపుట్టి ధర్మతనూజా ॥ కాంతి 2.206 వానిని మనులు నిషీదయన తత్సంతతివారు నివాదులైరి *

* కొందఱు విమర్శకు లిది యాద్యులవైన నాద్యుండు పాలకుండగుట యని నిర్ణయించి రది సత్యముకానెరదు. వానిపుత్రులు క్రూరులై గడ్డు దారాజు దక్షిణాపాలవును మధించిన నందుండి శరశరాసోజ్యులత్సవభాసమానుండును. వేదవేదాంగ భవ శ్వేద పారగుండు నగు పరమాకారుండు పుట్ట నతని సకలదండనీతియు నాశ్రయించెను. అతఁడు వే నుండు. ఆతని మునుల భి నం చించిరి. తఁడు ఆకామకోధముల విడిచెన ననియు, సర్వజంతుసముండనగుచు ధర్మము నడుపుచు ననియు, దండనీతిశాస్త్రయధర్మపరుఁ డగుటకు విప్రులదండ్యులనుటకు నంగీకరించెన ననియుఁ జెప్ప బ్రాహ్మణు లాతనికి సాయపడిరి. శుక్రుండు పురోహితుండు. వాలభిల్యులయందు సారస్వత్యగణం బమాన్యులును, గడ్డండు సాంకేత్యరీతుండు నయిన నడచిరి. మున్ను మహి విమమ మగుట (Rugged) యు నమ్మునజతి సమమూర్తిఁ గావించుట (Levelled Suiting Cultivation) యు విందుము. కర చరణాద్యవయవంబులతో నవనియు, సాగరంబులు, మహాగిరులు గర్భుప్రభావు భజయించెను. అతనికిమంత్రపురోహితుల సాయ మునసంకల్పమాత్రమున విధవము భవము, బంగారము, సంపద, రథకరితులఁగ భటావళులు వచ్చెను. పాములవలన భయము లేకప్రజలు సస్యసంపద గల్గియుండిరి.

తే. బ్రాహ్మణక్షత్రాణ శత్రుకరికజేసి

శుక్రియాభిధానంబు రంజనమున నెల్ల ప్రజకుఁజేయుట కతమున రాజనామ మును బ్రవర్తిల్లె నాస్థపాలునకు నధిప. కాంతి.

తత్సంజాతులెల్లను దత్కల్పల్యులయ రాజత్వంబు వహించి దండనీతి పాలించిరి. ఈ రాజులకుగుట, రాజ్యసాధనము, రాజు మిగిలిన ర్తింప ప్రజలు రాకుండుట, రాజునవ్యంశాసంధూతుఁ డగుట మ్రొక్కు లందును.” అని భీష్ముండు చెప్పినకథయందు మనము సంపూర్ణవిశ్వాస ముంచినను, ఉంచకున్నను మనకీకథ మానవులు మెట్టమొదట నేవిధముగ రాజు నేర్పఱచుకొని యుండురు ను తలంపులకు సాయపడును. ఆకాలము నందలి రాజధర్మములనై వారి కుండుభావములు మనకుఁ దెలుపుట కనుకూలముగ నున్నది. అదిచాలును.

రా జెందులకు?

రా జేల యవపరమా యాకింపఁ దెల్పుచున్నాఁడు. “ఉత్తమగుణభ్రాజ్ఞు రాజు నభిషిక్తుం జేసికొని యెల్లకార్యంబులు దన్ముఖంబునఁ జెల్ల నుఖు బుండునది. లేకున్న నన్యోన్య దారధనాపహరణ మాచరింతురు. బలవంతులు బలహీనుల భక్షింతురు. కృషి నేయుట బేహామాదుట, గోరక్షణకావించుట మున్నగు బ్రతికడుకెరవులు గానియగును. తొల్లి కట్టుబాట్లు కలిగి క్రూరత, మ్రుచ్చిమి, అంకు వైపక యందఱుగూడి దుర్మను శాసించువారు. అని బహుకారణములఁ జెడ మహిపు నిమ్మని బ్రహ్మను వేద నతఁడు మనువుఁజావె. మనువు ప్రజలసత్వచరితులని యెల్లకుండె. అప్పుడు ప్రజలమృహామృనితో నీకుం బుయి లోడ నేల ప్రజలచేత బతువులయందును బసిండిని నేఁబడి యగునంతంబును ధాన్యంబున దశమభాగంబును భండారంబుగాఁ బుచ్చుకొని శస్త్రోపకరణ నెల్ల నీవారిం. జేసికొని, బలవంతుఁ

దేశ చుట్టూ గ్రహిస్తూ పాలన వారంతయు. మేమందఱము ననుగ్రహించి నీపనుల సేయంగలవార మనిచెప్పి మాభర్తృమల నాఅవపాప నీకు జెందు" ననిరి. అందులకు మన మంగీ కరించెను.

మైకభక్తుఁ బిమ్మటనే యున్న యాకభక్తుడఁ బ్రజల స్వర్గముకాఁగలదు రాజును నియమించుకొని యాతనికి వారికి సమ్మ తమై భాగము నిచ్చి సేవచేయించుకొనిరి. దానికిఁ బ్రతిఫలముగ రాజునందుఁ బ్రజలు భక్తులై యాతని తమప్రభువుగా, రక్ష కునిగాఁ దలంచి సేవించిరి.

రాజునకుఁ బ్రజలకుఁ గల సంబంధముకూడ నిట్లు చెప్పియుం డెను.

"రా జొక్కయెడలఁ బాడి దొరంగినను ప్రజలు గౌర వించిన క్రతువు లాతనికి లొంగుదురు. శత్రుఁ డెఱుఁగెను. రాజు భోగియని ప్రజలు మనకలెను.

చ|| అతఁడును మందహాససహితంబునునత్యభాషణ

క్రతుమును సంవిభాగనిర వద్యతయుఁ సమభావముఁ గృత జతయుఁ జేరేంద్రియత్యముఁ బ్రసాదఫలంబును గల్గిభూమికిం బితృముఁడై విరోధిజనభీషణ సారథ నొప్పించెనుగన్"

కాంతి 2. 268.

ఇదియును గాక భీష్ముండు భృగునితో రాజు తోటలు, జేతనంతులు, రాజుసంచరించుభూములు, నగరద్వారములకు రక్షకబటులనుంచి, జనకునివలె బ్రజలఁ బరికింతురు మన్మథా గముఁ గొనుటకుఁ బాటువలసినప్పు డావును బాగుగ మేపినప్పుడే యధికమిచ్చును గావున నట్లే కృషీవలుల వృద్ధిచేసి తా భిక్షువృద్ధి నొందవలెననియుఁ జెప్పెను.

(కాంతి 2-300)

బండారవృద్ధి

దీనినిగూర్చి ధనము నమృదిధానములు రాజనీతియు నిట్లు వచియించెను.

క. వినుకర్ష కులను, వణిజులు

నాభూగోరితులను ధరాధీశునకున్

ధన మొడఁగూడెనుదోటలు

కనేకవిధములకు నెల్ల నాద్యస్థలముల్"

2-311

"అరియేటఁ గ్రమప్రవృద్ధ మానట్టులుగాఁ గొనఁ

గవచ్చు"

2-394

"విధుఁ డనురాల్ల! జేసిజెడగొనుఁగావుల్

సభయుల్ గావంత ధనం బుభయజగత్తిన్"

2-397

అట్లేప్పడినరాజు ప్రజలకు క్రతుబాధ లేకుండఁ జేయుట త సాయుధు లగుబలవతుల వైస్య మేర్పఱచి, తదంగములఁ గూర్వలసి వచ్చెను. ఇదియే భండారవృద్ధి. ఈ భండారవృద్ధికిఁ బ్రజలవలన పన్నులు, ధనధాన్యములును, ప్రజలలో నాయుధోప కీవుల సైనికులగును దీసికొనుచువచ్చెను. కొన్ని దేశములందు కర్షకులే కలిసి యుద్ధమునకుఁ బోవుటయు, వారింటికిఁ దిరిగి వచ్చునదికిఁ బంటలు మృగములు తినిజేసికాని, పండి రాలిపోవుటకాని జరిగి నప్పుడు వచ్చుట గ్రహించి, వైస్యమునకుఁ గుటుం బమునం దిరువురుముగ్గురున్న వారు మాత్రమే పోయి, కొందఱు పురుషులు గృహతేత్రములఁ గాపాడుచు వచ్చిరి. మనవ్యులఁ బంపలేనివారు ధనధాన్యముల నిచ్చి తాము యుద్ధమునకుఁ బోవ లసినయగత్తము లేకుండఁ జేసికొనుచు వచ్చిరి. ఈనీతికి వచ్చు టకుఁ బూర్వము నెన్నియో సంఘమునందు మార్పులు గలిగి యుండును.

మన ప్రాచీనగ్రంథముల యందలి కాకుంఠలము మొద లగుకథలయందుఁగూడ మనము రా జెందుల కేప్పడినది తెలిసికొ నుట కనువగువిషయములు కనఁబడుచున్నవి. క్రతిప్రబంధమునం దను కర్షకు లరణ్యసంపదల రాజునకు బహుమానములఁ దెచ్చి తమపంటలు మృగబాధచేఁ జెడుచున్న వని గోలపెట్టినప్పుడు రాజులు వేరుకుఁబోయి యాబాధ నివర్తించుచు వచ్చుట మన ము కనుగొందుము. దువ్యంతుఁడు మునిపల్లెలో మడంగమునకై వచ్చినట్లును మనము కనుగొందుము. కావున రాజు ప్రజల దక్షిం చుటకుఁ బ్రజలచే నియమితుఁడై వారిచేఁ బన్నులు స్వీకరించును. ఈపన్నులు తీసికొనుటప్రాచీన మగునీపద్ధతి యెట్లుగ్రహించెడు వారు? ఎవ రెంతపన్ను వేసి ననునదియి ధనధాన్యరూపములతో "జేవిధముగ నియమింప నని నియమము లేర్పఱచిరి? ఆనవిషయ ములు చర్చించుకొందము.

పండిత ఇక్ష్వాక నారాయణ ఎం. ఎల్. సిగారు కాక పూరులో మనకర్తవ్యము అను విషయమునుగూర్చి బహిరంగ సభలో నుపన్యసించుచు మనము మరల క్రొత్తవిశ్వాసులు జేసి క్రమాభివృద్ధిని బొందవలయుననిరి.

చెన్నపురి ఆంధ్ర మండల జాతీయ మహాసభ

4- వ ప్ర క ట న ము

భిక్షు ప్రదర్శనము

ఇదిగఱకు ప్రచురింపబడిన ౨, 3 ప్రకటనములందు కర్షకు ప్రదర్శనము విషయమై పాఠములు గమనించియే యుం దురు. ది ౧౦ జూలై ఆంధ్రప్రదేశ్ కయందు సంపాదకు లీ ప్రదర్శ మువలని లాభములను వ్రాయుచు ఆంధ్రులెల్లఁకు సహాయము చేయవలసినదిగ (వాసియున్నారు. ఇకను ఈ ప్రదర్శనముయొక్క ప్రాముఖ్యతను విశేషించి వ్రాయనక్కఱలేదు. ప్రదర్శనమున కెటువంటివస్తువులు ప్రదర్శనార్హములలో కర్షకువ్యాపకమునందలి మానముగలవాఁడును, వర్తకులును, శ్రేతపనివారిఁడును గమనింప గోరుచున్నాడను.

వడకునూలు తీయుటకు పనికివచ్చురాటుములనుమాత్రమే ప్రదర్శింపవలయును. లేదా వడకునూలును, వడుకునూలు వస్త్ర ములను మాత్రమే ప్రదర్శింప వలయునని యనకో నక్కఱలేదు. ఈనూతనోద్యమమునకు సంబంధించిన వస్తువులన్నియు ప్రదర్శ నార్హములే. కొన్ని వస్తువులకు ఈ క్రింది పట్టికయందు వ్రాయబడి యున్నవి. వానిని పాఠకులు గమనించి తమకు సా ధ్య మయినంత వట్టులకు వస్తువులనెఱి ప్రదర్శనము చేక్కగ జలుగు నట్లు చేయుదురుగాక యని కోరుచున్నాను.

౧. వివిధములగు రాట్టుములు ఇటీవల రెండుమాడు పోగులు తీయవచ్చుననియు అట్టి రాట్టుములు తయారయినవని వదలికలదు. అట్టివానిని పంపిన బాగుండును. కదురుకు తనం తట తానే దారమును పోసికొను నటువంటి రాట్టుములు తప్పక ప్రదర్శింప బడవలెను. ఎటువంటి కర్రతో చేసిన చౌక గట్టుతో అట్టివాటితో తయారయిన రాటుములను పంపగోరుచున్నాను.

రాటుమునకు పనికివచ్చు వస్తువులు

౨. ఏకులు:—వివిధములగు ఏకులుగలవు. పొడూరు ఏకులు, ఏకుచేయట మున్నగునవి కావలెను. వీనిప్రతిమూల పంప బడిన బాగుండును.

3. ఆములు, పంటలు మున్నగునవి, పడుగుపోయుట కనువగునట్లు ఒకేపర్యాయము పది, యిరువది పోగులను పోయు నట్టి యంత్రము బయల్పెడలినదిగ వదలి. అట్టిదేదయిన యున్న తప్పక పంప ప్రార్థించుచున్నాను.

౪. నేతబట్టలు:—క. సన్నని నూలుచే తయారయిన బట్టలు, ముదుకనూలు బట్టలు ఇందు ఎక్కువ పుంజములను నెట్టి చక్కగ దట్టముగ నేసిన నీటిని సయితము మూటగట్టవచ్చు ననిచెప్పెడురు. అద్దానిని ప్రత్యేకముగ జూపిన బాగుండును. అవదంతి సత్వము గాకున్నను అంతటిదట్టముగ నేయబడిన వస్త్ర ముల పంప చేకుచున్నాడను. కందువాలు ధోవతులు మున్నగు వాటియందు అంచులు విడతేవు రంగునూలున కీయబడుచున్నవి. అట్టివానియందు విడతేవురంగునూలు, కద్దరు రంగునూలువాడబడి నది నూచింప వలయును. చ. జల్తారు అంచులుచేసి నమూనాలు పంపవలెను. పొందూరు వారిదిగఱకే వారివస్త్రముల జల్తారు వేయుచున్నారు. అట్టివి ప్రదర్శనమునకు లాభకారిగ నుండును. ట. కుప్పడపుఅంచుల కందువాలు నూలుకుప్పడములు, కట్టు కుప్పడములు వివిధరంగుల కుప్పడము లుండవలయును (వీటియందును కుప్పడపుపులకద్దరు, విడతేవునూలు నూచింప బడవలెను) త. పట్టుచులు వేయబడినకద్దరు వస్త్రములు, (నేలము పంచలు, మధురపంచలు నమూనాలు).

గ. రంగువేయబడిన వస్త్రములు.

ఁ. అద్దకములు.

క. కాలువలు (ఇందువివిధరకముల పూలుదీయ బడినవి కావలెను).

చ. చౌకములు చీరలు వగయిరా పరిజిగుడ్డలు రవిక గుడ్డలు.

ట. బల్లలపై పఱచుగుడ్డలు.

త. తెలర కుప్పయోగిందు గుడ్డలు (జోరుకర్పస్సు).

థ. దుప్పట్లు, యునుకాళములు.

ఈ అద్దకములు వేయుట యందు వివిధరకములనమూనాలు.

2. కద్దరుగుడ్డనుపయోగించి చేయబడు నిజర వస్తువులు.

ఊదా. గొడుగులు.

౩. కద్దరునిర్మాణమున కనువగు యేర్పాటులు.

బందరు, కాతరం, అంగలూరు, మున్నగు స్థలములందు నూత నముగ నవలంబింప బడినపద్ధతి ఎల్లఱకు తెలియవిధమునఛారా పఠములుకాని, చిన్నరకమున కర్రలచే చేయబడిన బొమ్మలుకాని

సమకాలికాభిప్రాయములు

చేతుల అపరిశుభ్రత.

చేతులు అపరిశుభ్రముగా నుండుటచే నెట్టి హానికలుగు నో జనులు సాధారణముగా గుర్తింపబడుటవచ్చును. హస్తముల ను పరిశుభ్రముగా కడుగుకొనక పోవుటచేత నే అనేక న్యాధులు వ్యాపించుచున్నవనియు తన్మూలమున జనులు పల్కుదుర చనిపోవు ట తటస్థించుచున్నదనియు ఒక ఘనవైద్యుడు అభిప్రాయపడుచు న్నాడు. పాలను పిడుకువారు గాని, మాంసము కాయగూరలు మొదలైన వస్తువులను అమ్మువారుగాని, వంటలు చేయువారు గాని తమకరములను అపరిశుభ్రముగా నుంచుకొన్నచో మితిలేని అపాయమును వారు చేయుదురు. విషజ్వరమునకుగాని కలరా మొదలైన వ్యాధులకు సంబంధించిన నూత్మజీవులు చేతులలో అంటుకొని యున్నచో అవి నిమిషనిమిషమునకు అసంఖ్యాక ముగా వృద్ధిజేసి చెప్పవలవిగాని. అపకారమును జనులకు కలుగ జేయును. డాక్టరు బెర్ అను నొక వైద్యుడు వైఫాయిడు అను విషజ్వరమునకు సంబంధించిన నూత్మజీవులను దెబ్బదియొమ్మిది టిని నిర్మలమైన పాలలో పడవేసెను. 24 గంటలలో అవి 60,000 అయ్యెను. 48 గంటలలో అనగా రెండు దినములలో అవి 10,800,000 అయ్యెను. ఒక వాచముదినములలో అవి 48,00000 వఱకు వృద్ధి అయ్యెను. శుభ్రముగా నుండుటకు అనకాళము గలవారు సయితము తరచుగా తమహస్తములను పరిశుభ్రము చేసికొనకుండుట తాను స్వయముగా కనిపెట్టినదియు, ఇక సా మాన్యజనుల గూర్చి చెప్పవలసిన దేమున్నదని అవైద్యుడు ప్రస్తావిం చుచున్నాడు. ఇట్టి సందర్భములలో మిఠాయి దుకాణములు, పూటకూలియిండ్లు మొదలైన ప్రదేశములలో పరిశుభ్రత యె ట్లుండజో మనము ఊహించుకొన వచ్చును. కాని చేతులను పరిశుభ్రముగా నుంచుకొనుట యెంతి ఆశ్చర్యకామో మనము మన బిడ్డలకు చక్కగా బోధింప వలయును. కాని ఈసం దర్భమున ఒక్క సంగతిని గూడ మనము జ్ఞాపకము పెట్టుకొన వచ్చును. నూత్మజీవులు ఎంత త్వరగా వృద్ధిజెందుకో నూన్య రక్తి సోకినపుడు అవి అంత త్వరగా నాశనము చెందును. ఎట్ల యినను చేతులను శుభ్రము చేసికొనక తినెనుపద్ధతియు ఎక్క డబట్టిన నక్కడ ఏది పట్టిన నది తినెను పద్ధతియు మంచిది కాదని మనము గ్రహింప వచ్చును. పూర్వాచార పరాయణుడగు ఏ హిందవుడును కాళ్లు చేతులు శుభ్రముచేసి కొననిది యేమి యు భుజింపనొల్లడు. నరనాగరికునికి ఇదియొక పెట్టిగా గాని పంపచ్చును గాని ఆకోగ్యనిషయముగా ఆలోచించినపుడు అపద్ధ తియెంతో శ్రేష్ఠమైందో గదా!—(శ్రీరమసాధని).

చాలయుపయోగకరములు. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలవారు కాని మఱియేఇతరులుకాని వైకార్యమునకు పూనుకొని (నమూనాబా మ్మ) కమపద్ధతి బోధపడు నట్లుల విశ్వామిత్రస్పృష్టి చిన్నపైజా నచేసి పంపుదురని కోరుచున్నాను. ఇతరులును తమ తమ కర్మా గారముల ఛాయాపటముల పంపుదురని కోరుచున్నాను.

ఆంధ్రకేశవు పఠమువ్రాసి యందు భిక్షు కర్మాగారము లుండుస్థలములను పేర్కొన నుద్దేశించినారము. రంగులువేయు స్థలములు, వడుకునూలుదోతకు స్థలములు విడతేవునూలుచే త తూరు కాబడు స్థలములకు సయితము అందునూచింప దల చినారము. కావున ఆయావోటివారు వివిధనిషయములను వ్రా సిపంపిన అట్టి పఠమును తయారుచేయబడును. మగ్గములసంఖ్య రంగులు వేయువారిసంఖ్య బొమ్మలుఅద్దవారి సంఖ్యలు కావలెను.

ఆంధ్రులెల్లఁకు శ్రమదీనుకొని ప్రదర్శనముల నంపెదరని నమ్ముచున్నాడను. ప్రతియొక్క స్థలమునకు ప్రత్యేకము వ్రాయుటకు వలను కానందున పత్రికా ములుముననే ప్రకటించినా రము. పూర్వము మగ్గముపై చొక్కాలాగును నేయువారని (అనగా వేలు ట్టుపనితో ఏలాటి యవసరములేకయే నేయబ డునటు) వదలికలదు. ఎవ్వోటవైన అంతటి నిపుణత్వముం గన బఱచు నేతగాండ్రున్నటులయిన అద్దాని తయారుచేసిపంపిన అయ్యదిప్రదర్శనమున కెంతయు దిగ్భజ్యోతి నొసంగుననుట కే సందియమును లేదు.

గోనుగుంట్ల వేంకటసుబ్బారావు
(ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శి)
ది ౧౨-2-౨౨
౧2 నారాయణ మొదలిప్పిది, కార్యస్థానము

ఫారెస్టు పంచాయతులు

బైస్ నివేదికము

ప్రభుత్వపుట తరుపు

చెన్నై రాజధానిలో ఫారెస్టు పంచాయతుల అభివృద్ధి జరూరములను గూర్చి విచారించుటకు డి. జి. క్లౌన్ గారు వి. సి. యస్. స్పెషలు ఆఫీసరుగా ఆగష్టు నెలము నియోగింపబడిరి. బైస్ గారినివేదికము ప్రచురింపబడెను. దానివైఫారెస్టు ఫిఫుకన్సర్యేటరుగారి రిమాన్సుల రెవిన్యూబోర్డువారికి పంపబడెను. పిదప ప్రభుత్వమువారు పీసెన్సింగ్ నియంత్రణచేయించి యీ క్రిందియొక్క తరువును గావించిరి.

ప్రభుత్వపుట తరుపు.

ఫారెస్టు క్రిందియంద్యోగులు గ్రామస్థులకు పశువుల మేపుకొను విషయములలో ఇబ్బందిపెట్టుచున్నారను ఆక్షేపణ రాగా, దానివై 1912 ఫారెస్టు కమిటీవారు పశువుల మేయటకు తగిన ఫారెస్టు రిజర్వులను V తరగతి ఫారెస్టులను గ్రామపంచాయతులకిచ్చి ఫుల్ల రివి కనూచేయటమను, చెట్లు పెరుగునటుల జేయుటకును అధికార మొసంగిరి. అపంచాయతుల నియమించి గ్రామస్థులకు యీ క్రిందియంద్యోగులకును సంపర్క మేమాత్రము లేకుండజేయుటకు ద్వేషింపబడెను. ఈ ఉద్దేశముతోనే పంచాయతుల వైశాధికారము జిల్లా కలెక్టరులకును రెవిన్యూ డివిజను ఆఫీసులకు నొసంగి, అప్పడప్పుడు జిల్లా ఫారెస్టు ఆఫీసు వచ్చి తనిఖీజేయునటుల కమిటీవారు సలహానిచ్చిరి. ఈ తనిఖీ ఫలితము కలెక్టరుకు గాని రెవిన్యూ డివిజను ఆఫీసుకు గాని తెలుపగా వారు పంచాయతుల కేమెంట్ తరువు జేయువాడు.

2. ఈ కమిటీ సలహాలవై ప్రభుత్వము వారు ఫారెస్టు పంచాయతులు నిర్మించుటకు ప్రారంభించి 1914 లో చాల వరకు నిర్మింపబడి పిదప అనేక జిల్లాలలో గూడ ప్రాపించబడెను. 1919 సం॥ ములో యీ పద్ధతి అనుకొనినంత జయప్రదముగ నుండలేదని ప్రభుత్వమువారికి దెలుపబడెను. ఈ పంచాయతీ పద్ధతిని బాగుగ పనిజేయించి యింకను అభివృద్ధిజేయునట్లేక మతో ప్రభుత్వమువారి సమస్యనుగూర్చి విచారించుటకు డి. జి. క్లౌన్ వి. సి. యస్. గారిని నియోగించిరి. బైస్ నివేదిక ము బట్టి చూడ పశువుల మేతకు పనికివచ్చు ఫారెస్టు రిజర్వు భూములను పంచాయతీ పరిపాలన కొనగొనుటకున మిగుల సభివృద్ధి జెందినటుల దెలియుచున్నది. V తరగతి రిజర్వులు 8801 గలవు. విస్తీర్ణము 724000 యెకరములు ఇందు 198 రిజర్వులు, 321030 యెకరములభూమి 1919-20 సంవత్సరాంతమునకు 854 పంచాయతుల పరిపాలనమున కొనగొనబడెను. దీనికి తోడు IV తరగతి రిజర్వులను రిజర్వులుకాని భూములను మొత్తం 21650 యెకరములు 18 పంచాయతుల పరిపాలనమున కొనగొనబడెను. 1919-20 సంవత్సరాంతమునకు ఫారెస్టు కాఖాపరి పాలనముక్రింద V తరగతి రిజర్వులు 182 ను 40, 102 యెకరములుండెను. పంచాయతీపద్ధతి యిటుల సభివృద్ధి జెందినను బైస్ నివేదికముబట్టి చూడ ఫారెస్టు పంచాయతుల పరిపాలనము చాలవిషయములలో లోపభూయిష్టముగ నున్నటుల గానించుచున్నది. ఇందులకు కారణములు దెలుపబడును. మరల యీ సమస్యనుగూర్చి కొన్ని విషయము లుద్ఘటించుచున్నది.

- (1) ప్రభుత్వమున్న ఫారెస్టు పంచాయతుల పద్ధతిని అభివృద్ధిజేసి విస్తరింపజేయ ప్రయత్నింపవలెనా? అటులైనచో యెవరి తనిఖీకొండ?
- (2) కాకున్నచో గ్రామస్థుల కేసంగతులగుర్చి బాగుగ బోధజేయుట వాసివేయవలయునా? ఆపివేసినచో ఫారెస్టు ప్రదేశములు యథాప్రకారము ఫారెస్టు కాఖ పరిపాలనక్రిందకు రావలయునా లేక అడవి కొట్టివేయవలయునా?
- (3) కిప్రదేశములు మరల ఫారెస్టు కాఖ అధికారము క్రిందికివచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు రిష్టపడెడు. అందువలన కష్టములు మరలతెచ్చుకొనె యెదురగునని యిదివరలోనిగల్గి పోరాటములు మరల ప్రారంభమై యెదుర్కొనవలసి. పోనీ ఆ ప్రదేశములందు అడవిని కొట్టివేసి రిజర్వుభూములు కాకుండ జేసెదమన్నచో, పూర్వ నుభవము తెలిపినటుల, అది గ్రామస్థులకు నేమియు లాభకరముగ నుండక, పశువులమేతకు చాలయిబ్బంది కలగజేయును.
- (4) ఇకను గ్రామస్థుల కీర్తివిషయమై విద్య నేర్పుటకు వదిలివేసెద మన్న యెడల కొన్ని ఆర్థిక సమస్యల విచారించవలయును. రైతులకు చాల పశువు లుండును. అందుకొన్ని దున్నుటకు పనికిరానివుండును. వాని నుంచుకొనుటకున యెరువును, చర్మమును దొరకునన్నును ఉంచుకొనుట న్యాయముగాదు. మేతభూములలో వ్యవసాయమునకు పనికి వచ్చుపశువులకే చాలకుండ నుండును. ఎందునకు పనికిరాని జంతువులుండుటవలన మంచితకంపశువులను పెంచుట కాటంకముగ నుండును. కావున ప్రభుత్వము వారు రైతులకు పనికిరాని గొడ్డలను మేపుకొనుటకు వనరుజేయగూడదనియు, యిందులకు ముందుగ ప్రభుత్వమువారు మేతకు దగిన అడవులను రిజర్వుజేయు కుండ

నుండవలెననియు దెలుపబడెను. ఈ కారణములచే, పంచాయతీ ఫారెస్టు లన్నియు, అడవి కొట్టివేయించి, వానిని సాగుకు పనికి వచ్చునటుల జేసి పట్టామీద ఇయ్యవలెనని యనుచున్నాడు.

5. ఈ పద్ధతికి విరుద్ధముగ కొన్ని విషయములు దెలుపబడివి.

(1) రైతు వ్యవసాయపు పనులకు పనికిరాని పశువుల ననేకముల నుంచుకొనుట వలన నష్టముల మాట యెటులున్నను, అట్టిపశువుల కలన వీరైతులకు మాత్రము లాభముండునని చెప్పవలయును. వానివలన యెరువుగవచ్చుటయేగాక యిండియాలో కల్ల పెక్కువతో పులి తియ్యారని చెప్పరాజధానిలో తోళ్లకక్కరకు వచ్చును. అట్టితోళ్లనిచ్చు పశువులను త్వరలో నశింపజేయు పద్ధతివలన దేశీయ పరిశ్రమ యగు తోళ్ల పరిశ్రమభివృద్ధి కాటంకము గలుగ జేయుట యగును.

(2) అడవులను కొట్టివేయుటవలన రైతులకు పశువుల గడ్డిలేకపోవుటే గాక యెరువుకు ఆకులలేకను, కంచెవేయుటకు ముళ్లకంపలు లేకను గ్రామస్థులు యిబ్బందిపడుదురు.

(3) సాగుకు పనికివచ్చు భూముల వేసినైనను పట్టామీద నిచ్చుపద్ధతి మొదలు పెట్టినయెడల, యెడల కొందరు భౌగోళికంతులకొరకు, సాధారణముగా గ్రామస్థుల కందరకును వానివలన లాభములేకుండ జేయుట యగును. గ్రామస్థులలో నసంతృప్తి ప్రబలును.

(4) రైతులు వ్యవసాయము నకు పనికివచ్చు పశువుల నుంచుకొనుటకు గాను, వారలకు వ్యవసాయ సాయమునుగూర్చియు, పుల్లరులను బాగుగ వాడుకొనుటగూర్చియు బోధ జేయవలయును. ఫారెస్టు పంచాయతుల పద్ధతి, జ్ఞానంతులును, సాధిభూములనగు వారు నడిపిరేని బాగుగ సభివృద్ధి జెంది గ్రామస్థులకు మంచి యుపయోగ కరముగ నుండును.

6. ఈ క్షిప్ర సమస్యను గూర్చి యిరుపక్షముల వారొసంగిన యభిప్రాయములును కారణ యుక్తములుగ నేయున్నవి. ప్రభుత్వము వారు అంత్య నిర్ణయమును జేయుటకు ముందు 1914 లో ప్రవేశ పెట్టబడిన ఫారెస్టు పంచాయతుల కొనసాగించి దానితో సహా కార స్వపరిపాలనా భావములను గ్రామస్థులలో సభివృద్ధిజేయుటకు తీర్మానించిరి. ఈపద్ధతినుండు యింతకుకును గల్గిన యనుభవముల బట్టిచూడ, గ్రామస్థుల యజ్ఞాముకల్లును, అంతరికల నాముల వల్లును, బాగుగ సాధిభూమిలై నడుపువారు లేకపోవుట వల్లును, విషయమునకు ఆటంకము గల్గెనని తెలియుచున్నది. ఈ పద్ధతిప్రకారము ఫారెస్టు పంచాయతులతో ఫారెస్టు క్రిందియంద్యోగుల కేమియు సంబంధములేకుండ జేబడినది. క్రొత్తపంచాయతుల నేర్పునచుటగాని, పున్నవానికి సలహానిచ్చుటకు గాని, రెవిన్యూ డివిజను ఆఫీసుచేతులలో వదిలి పెట్టబడెను. ఆయనకు క్యవధియు నుండదు; యీ విషయములలో కష్టపడి పనిజేయుటకు యిట్లము నుండక పోవచ్చును. కొలపలేటివు కాఖలో, అకాఖ ఉద్యోగులు దారిజాపి సహాయము జేయుచున్నటుల, ఒక చిన్న స్పెషలు స్టాపును నియమించి, యిప్పుడున్న పంచాయతుల సభివృద్ధి జేయుటకును, క్రొత్త పంచాయతుల స్థాపించుటకును, రైతులకు సహాయము జేయుచుండినచో చాల లాభకరముగ నుండును. ఈ పద్ధతుల మీదనే బైస్ గారు భావ్యభివృద్ధిని నూచించిరి. ఈ సలహాలను ఫారెస్టు ఫిఫుకన్సర్యేటరు గారంగీకరించిరి. ఫారెస్టు కమిటీ వారుగూడ నీ విధానమును జూచి, పద్ధతిని మొత్తముమీద నంగీకరించిరి. ఆగ్రికల్చరల్ కాఖవారు గాని రెవిన్యూబోర్డు వారుగాని యీ పరిపాలనమును తీసికొనుట దుస్సాధ్యము కావున స్పెషలు స్టాపును నియమించుటకు ద్వేషింపబడెను. ఈ స్టాపు స్థానిక అటవీ ఉద్యోగులతో సంబంధములేక ఫారెస్టు ఫిఫుకన్సర్యేటరు చెప్పినటుల పనిజేయుచుండును. అందులకు ప్రభుత్వమువారు మూడు సంవత్సరములవరకు యీ క్రింది సిబ్బంది నియమించుట కంగీకరించిరి. కొలపలేటివు కాఖ పనియందు అనుభవముగల డెప్యూటీ కలెక్టరు ఒకరు. ఆరుగు డెప్యూటీ తహశీల్దార్లు గ్రేడు యిన్ స్పెక్టరులు 150-5-200, 8 బంట్లకులు రూ 12-18 ఒక గుమాస్తా వైటివాడైనచో జీతం 85 రూపాయలు గవన్న మెంటు సర్వీసులోనన్న వాడైనచో ఆ జీతమే పొందును. తమతమపనులలో చేరకముందు డెప్యూటీ కలెక్టరును యిన్ స్పెక్టరులును ఫారెస్టు మ్యానేజిమెంటునందు ఫిఫుకన్సర్యేటరు జెప్పినంతకాలము శిక్షణము బడయవలయును.

7. ఈ పద్ధతిరాజధాని యంతటనాచరణలో పెట్టవలయునని బైస్ నివేదిక మూహించుచున్నది. ప్రభుత్వమువారిది ముఖ్యమని యూహించుటలేదు. బాగుగ విచారించి జూచిన యీ స్టాపు ముందుగ కొద్దిజిల్లాలలో మాత్రము పని ప్రారంభించి బాగుగ పని సాగునటుల జేసిన కాలము. ఏప్రిల్ నెలములలో ముందీవని ప్రారంభింప వలయునోపై స్థానములకు యెవరిని నియమింపవచ్చునో ఫిఫుకన్సర్యేటరు త్వరలో దెలుపవలయును.

వారతావరణ స్థితి

1922-న సంవత్సరం నాల్గై గెల 14-న శుక్రవారము.

ప్రదేశము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము
గోదావరి	84.4	74.2	2.90	40.40	...
కృష్ణా	86.2	76.5	0.19	28.13	1.45
సింధు	...	...	...	...	...
దేవనది	83.8	78.2	0.88	22.97	12.78
సాగర	84.2	78.9	0.22	25.52	7.94
నల్గొండ	86.9	75.5	0.65	73.7	2.02
కర్నూలు	81.2	70.	...	12.17	2.95
కర్నూలు	83.4	83.8	...	2.25	4.57
కర్నూలు	97.6	82.9	...	4.28	8.30
కర్నూలు	97.8	80.2	...	8.73	8.54
కర్నూలు	99.0	80.1	...	5.97	1.43
కర్నూలు	99.9	84.1	0.02	1.82	6.92
కర్నూలు	100.9	79.	0.07	3.07	0.88
కర్నూలు	96.8	78.7	0.40	2.44	0.13
కర్నూలు	99.1	80.5	...	2.00	0.07
కర్నూలు	92.1	79.1	...	0.08	0.32
కర్నూలు	94.7	77.4	...	2.27	...
కర్నూలు	83.4	76.4	...	12.36	1.70
కర్నూలు	80.0	78.0	0.42	27.63	10.74
కర్నూలు	78.3	71.5	0.88	47.88	7.19
కర్నూలు	75.8	72.3	2.80	64.66	15.72
కర్నూలు	79.2	73.2	4.90	64.80	8.25
కర్నూలు	85.5	60.9	1.58	51.13	5.44
కర్నూలు	83.2	75.7	1.30	60.25	2.79
కర్నూలు	83.1	74.9	18.0	59.28	...
కర్నూలు	84.4	76.8	0.75	36.82	4.54
కర్నూలు	84.4	73.9	0.14	3.74	3.49
కర్నూలు	94.8	72.1	0.11	2.18	3.38
కర్నూలు	94.3	75.2	...	1.48	1.60
కర్నూలు	92.5	75.5	...	0.82	2.35
కర్నూలు	96.0	76.2	...	1.08	4.28
కర్నూలు	102.6	81.2	...	2.27	2.58
కర్నూలు	77.2	64.7	0.11	2.48	3.76
కర్నూలు	82.5	65.8	...	3.93	1.04
కర్నూలు	62.0	52.2	0.11	5.40	1.03
కర్నూలు	58.6	52.4	0.22	70.1	3.57
కర్నూలు	82.9	69.2	...	2.37	0.03
కర్నూలు	96.0	78.0	...	7.27	3.13
కర్నూలు	93.1	73.0	...	5.95	1.37
కర్నూలు	97.3	73.1	...	0.61	1.34
కర్నూలు	97.5	78.0	...	1.61	1.80
కర్నూలు	95.1	76.9	...	2.84	0.42
కర్నూలు	...	...	...	0.25	0.55

సర్కారులు, కర్ణాటకము, నెల్లూరు, దక్షిణములందు ముఖ్య లాకమాదిగ నుండెను. హైదరాబాదునందు స్వల్పము. మిగిలిన ప్రదేశములం దధికము. పశ్చిమతీరము, పర్వతప్రాంతములందు ఆర్ద్రత హెచ్చుగ నుండెను. సర్కారులు, దక్కను, కర్ణాటకము, పశ్చిమతీరములందు తగ్గెను. మిగిలిన ప్రదేశములందు సాధారణముగ నుండెను. దక్షిణము, మైసూరు, హైదరాబాదులందు వేడిమియందు మార్పులు లేవు. కర్ణాటకము నందు హెచ్చెను. మిగిలి; పదేశములందు తగ్గెను.

పశ్చిమతీరము వర్ష వాయువులు బలముగ నుండెను. ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రా. వారతావరణ కార్యద్రావణ.

పట్టు ఖద్దరు దూది పట్టుకలసిన శ్రేష్ఠమైన కోటింగు గడ్డ మావద్ద నున్నది. 27 అంగుళములు నిడివి గలదు. గజము 1-కి ధర రూ 1.2-0. 14 గజములు కొనువారికి తరిలఖర్పు మేమే భరించెదము. (219) ఉత్తరములు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను. B. Ali Mohamed & Sons Ikbalganj, Ludhiana.

దేశీయ వార్తలు

మౌలానా హజరతు మోహని గారి కేసు

బొంబాయి హైకోర్టు - న్యాయమూర్తి క్రంపుగారి తీర్పు
అజ్ఞోలంఘనసంఘము - నాగపూరులో గొప్ప బహిరంగ సభ-ఉపన్యాసము-పండిత నైహుగారు వచ్చుట
ఢిల్లీ కాంగ్రెసు సంపాదకుని అరెస్టు - బహిరంగ సభ-పత్రిక నిలచిపోవుట
చైన్ చెరసాలలో నెకవలంటీరును నూతులో తలక్రిందుగ వేలాడదీయుట
శ్రీయుత రంగయ్య, భాస్కరతీర్థస్వాములు - కారాగృహమున సందర్శనము
కొయంబుస్తూరు చెరసాలలో అంటువ్యాధులు
సర్ శంకరనాయుడుగారిపై సర్ మైకేలు ఓడ్యూరుగారు మాననవ్యపుకేసు తెచ్చెదననుట
బీ అమ్మ మహమ్మదాలీ బేగం గార్ల సంచారము - కరాచీ వచ్చుట
లాహోరులో అకాలీ పత్రిక సంపాదకుని అరెస్టు
వంగరాష్ట్రము గవర్నరు - అసహాయోద్యమము.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

పి. జగన్నాథదాసుగారు (తుని) కారాగృహవిముక్తులై చెన్నపురికివచ్చుట
15 వ తేదీ శనివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు తిరువల్లి క్షేత్రబీచిలో సభ
నారాయణవరములో భజనచేసినందులకు నలుగురికిశిక్ష.

మౌలానా హజరతు మోహని గారి కేసు

బొంబాయి హైకోర్టు
న్యాయమూర్తి క్రంపుగారి తీర్పు
సంపూర్ణ వివరణము

(స్వకీయవిలేజ్-బొంబాయి-తంజివార-జూలై 13)

మేమీ కేసులో తీర్పు చెప్పటకు జిల్లాజడ్జియును జూరురులును తెలిపినవిషయములు మాకింతగా నుపకరించుట లేదు. విషయములతో మాకునిమిత్తము లేదు. ముద్దాయి ఉపన్యాసమునకు సరియగు వ్యాఖ్యానము చేయుటయే ముఖ్యకర్తవ్యము. క్రమిణలు కేసులలో దోషము పూర్తిగా రుజువు కావలెను. సంశయమున కేమాత్ర మెడముగ్గును ఆలభమును పొందుటకు ముద్దాయియే అర్హుడను విషయ మంద రెగినదే యైనను యిది చాల ముఖ్యవిషయ మగుటచే దీనిని తదవ తదవకును స్మరించుచు ఓర్వినవలయు. ముద్దాయి (మౌలానా హజరతు మోహని గారు) రాజువైయోధ్యమునకు సహాయపడుట అనునరము చేసెను ప్రోత్సాహ పరుచుట మూలమున నతడు సహాయ పడెనని కేసు చేయబడెను. అట్టి ప్రోత్సాహము జేసినట్టాయోపన్యాసమునకునే తేలుచున్నదా? ప్రోత్సాహమునగా క్రయోత్సాహక మగు నూచన. ఒకపనిచేయుటకు కలయు భావోద్రేకమును కలిగించుట, ఇచ్చట పనియనక యుద్ధముచేయుట, యుద్ధముచేయుట యనక ప్రజలకందరికిని సంబంధించిన యొకకార్యమును సాధించుటకు దౌర్జన్యసాధనముల నుపయోగించుట, ఇచ్చట కార్యమునుగూర్చి గోప్యమేమియును లేదు. తిప్పికుప్రభుత్వము నేర్పించి యిండియాజేతమునకు సంపూర్ణ స్వాంత్ర్యమును ఒడయుటయే కార్యము. దానిని ఒడయుటకు దౌర్జన్యము నుపయోగించుట అచరణపూర్వకముగ ప్రజలకు బోధించినను వారు దౌర్జన్యము చేయుటకు తగిన భావోద్రేకమును వారియందు కలిగించినను ముద్దాయి దోషియే యగును. ఆభావము స్పష్టపడుచున్నపుడు దాని నతిదు గూఢాధ్యక్షముగ నుపయోగించినను అతడు శిక్షార్హుడే అగును. ఆ యోపన్యాసము 124 ఏక్రింద నేరమేయైనను అందు దౌర్జన్యప్రోత్సాహము జేసిందానినిబట్టి 121 క్రింద ముద్దాయిశిక్షార్హుడు కాదు. అందుల కానుపన్యాసము సంతక ప్రతిపదమును చదివి దానిని విన్నవారి కెట్టిభావము కలుగునను దానిని నిర్ధారణ చేయవలెను. ఆపదములకు సహాధ్యక్షమునే చెప్పవలెను. ఆపదము త్రేమమున వాడబడెనో ఆక్రిమముననే వాని నన్వయింపవలెను. అట్లు చేసినపుడు కేసుల మగుమానము తప్ప చేరుఫలితము కలుగనిచో ముద్దాయి దోషి కాదు. ముద్దాయి యోపన్యాస మెంత హానికరమైనను అతడు సభ్యులను దౌర్జన్యమునకు ప్రేరేపింపెనని స్పష్టముగా చెప్పి సాధ్యము కానిచో ముద్దాయిని కదలవలసినదే.

ఉపన్యాస సంగ్రహము

- (1) ఇంకొకరి సభ్యునిగా నియోజించిన బాగుండెడిది.
- (2) శతీయమహమ్మదీయ మహాసభ బలహీన స్థితియందున్నది.
- (3) దేశీయులు స్వాతంత్ర్యవాదులను నన్నిటి నుపయోగించి

స్వరాజ్యమును ఒడవకులెననునదియే ఇంతవరకుసభ వారు నిర్ణయించిన లక్ష్యము. (4) మహమ్మదీయుల కొరకప్రకారము స్వరాజ్యమును నిర్వచించక పోవుటవలననే ఇతరు దౌర్జన్యము కలిగినది.(5) ఈదౌర్జన్యమును పోగొట్టుటకు "స్వరాజ్యమునగా సంపూర్ణస్వాంత్ర్యముని"నిర్వచించవలెను. ప్రభుత్వవిధానము ఇండియాసంయుక్తరాష్ట్రముల పద్ధతిని రిజిస్టరుగా నుండవలెను. "స్వాతంత్ర్యవాది" మార్గము లనుటకు బదులు "సాధ్యమైన తగిన" సాధనములని ఏర్పరుపవలెను. (6) ఇండియావిజిల్లెట్ నేర్పరుచుట కలన చాలలాభములు కలుగును. ముఖ్యముగా బ్రిటిషువారి ఆధికారము తొలగును. ఇప్పుడు బ్రిటిషువారి ఆధికారము కలననే హిందువులకును మహమ్మదీయులకును వికవత్తము కలుగుట కభ్యంతర మేర్పరుచుచున్నది. ఇందులకు నులబారులోని మాపలాకప్తములే నిదర్శనము. (ఇచ్చట ముద్దాయి మాపలా లనుగూర్చి తీర్పు ముగ ముచ్చటించెను). (7) ఒక్క అసహాయోద్యమము కలననే స్వరాజ్యము లభించు ననునమ్మకము లేనివారును, అదియొక్కటియే సాధనమని తలంచనివారును ఇతర సాధనములనుగూడ నవలంబింపగోరువారును, అసహాయోద్యమము కదలరకును దౌర్జన్య రహిత ముగా నుండునని తలంపనివారును, భావమునందుగూడ దౌర్జన్యవిరహితమై యుండ నొల్లనివారును గూడ మహాసభలో సభ్యులుగా నుండ వీలు కలుగుటకు యీ సవరణలను చేయవలెను." అని ముద్దాయి నుడివెను.

ఇతర భాగములు

"మనము సంపూర్ణ స్వరాజ్యమే మనపరమావధియని నిర్ణయింపవలెను. దౌర్జన్యము నంగీకరించువారును దౌర్జన్యము కూడ దనువారును గూడ సభ్యులుగా నుండ వీలునట్లు సాధన సంపదను విపులమొనరింపవలె"నను వాక్యమునవరకును ముద్దాయి ఎట్టి కార్యవిధానమును బోధించలేదు.

"ఒక దొరతనమును తొలగించి మరయొకదొరతనమును నెలకొల్పుటకు రెండు సాధనములు మాత్రమే కలవు. ఒకటి ఖడ్గసహాయమున సంపాదించుట రెండవది ప్రతిప్రభుత్వము నేర్పరుచుట. ప్రతిప్రభుత్వసాధనమునే అవలంబింపవలయును. అందులకు వెంటనే స్థిరపద్ధతులపైని పాఠశాలల స్వాధ్యాయములు మున్నగువాని నేర్పరుపవలెను. అట్లు చేసినను కొంతకాల మగునంతే దొరతనమువారి రభ్యంతరములను కలిగింపకమానరు. వారు నైతిక శాసనమును ప్రయోగించెదరు. అప్పుడు దౌర్జన్య విరహిత మగు అసహాయోద్యమము పూర్తిగా విఫలమగును అప్పుడు శాంతిమార్గములు పనికిరావు. తక్కినవా రెట్లు చేసినను ఫింగి నెరుక్కొనవలసి వచ్చినపుడు మహమ్మదీయులు మాత్రము ఖడ్గము నుపయోగించి అత్యంతక్షణ మొనరించుకొనుట నిశ్చయము. మొత్తముమీద నైతిక శాసనము వచ్చినపుడు దేశమున కొండరుద్ధము ప్రారంభము గాకతప్పదు. "వాక్కుడ కనబడిన నక్కడ చంపుమని" ఖురానులో వాయుబడినదిని కత్తియులు చేసెదరు గాని దీనికంతకును దొరతనమువారే కారకులగుదురు. దొరతనమువారు సంకల్పవేయుట చెఱసాలలలో నుండుట మాత్రమే జరుపునంతకాలము అసహాయోద్యమము నేర్పరుచుకొనినే అంతవరకునుగూడదౌర్జన్యవిరహితముగా నుండును. దొరతనమువారి రంతటితోత్పత్తిపొందక వైశిక్షికులను చేయుటకును మరఫింగులనుగాల్చి ప్రజలను నాశనము చేయుటకును ప్రారంభించినపుడుమాత్రము అసహాయోద్యమము దౌర్జన్యహితముగా నుండవలయు." అని ముద్దాయి నుడివెను.

సర్ శంకరనాయుడుగారు

"గాంధీ అరాజకము" అను గ్రంథమును ప్రకటించుట

నాయుడుగారిపై సర్ మైకేలు ఓడ్యూరుగారు మాననవ్యపుకేసు చేయదలచుట

గాంధీమహాత్ముడు ప్రారంభించిన అసహాయోద్యమమును నిరసించుచు గాంధీ-అరాజకము అను నర్థముగల "గాంధీ అనార్కి" అను గ్రంథమును సర్ శంకరనాయుడుగారు రాంగ్లమునవ్రాసి ప్రకటించిరి. పంజాబురాష్ట్రమునకు లెప్టినెంటు గవర్నరుగా నుండిన సర్ మైకేలు ఓడ్యూరుగారు అప్పుడు దుమ్మరి పాలన మొనరించెనని ఆ గ్రంథమున సర్ శంకరనాయుడుగారు వ్రాసినందులకు ఆయనపైని మాననవ్యపుకేసు తెచ్చెదనని సర్ మైకేలు ఓడ్యూరుగారు సర్ శంకరనాయుడుగారికి రిజిస్టరు నోటీసు పంపిరి. అట్లు ఓడ్యూరుగారు కేసు చేసినచో తాను ఎదిరించి వాదించెదననియు దేశమందున్న వారును చెఱసాలలలో నున్నవారును వాయుకులను పలువురను సాక్ష్యము చేసెదననియు శంకరనాయుడుగారు తెలిపిరి. ఆంగ్ల దేశమునుండి తంజివారము వచ్చెనని లాహోరునుండి 18 వ తేదీని పంపబడిన తంజివారములన తెలియుచున్నది.

గయాని హిరాసింగుగారి అరెస్టు
లాహోరు అకాలీ పత్రిక సంపాదకుడు

124 ఏక్రింద కేసు

లాహోరులో అకాలీ పత్రిక సంపాదకుడు గయాని హిరాసింగుగారిని 124 ఏక్రింద అరెస్టుచేసిరి (లాహోరు-జూలై 13)

బీఅమ్మ మహమ్మదాలీ బేగముగార్లు సంచారోపన్యాసములు కరాచీ చేరుట

బీఅమ్మ, మహమ్మదాలీ బేగముగార్లు సంచారముచేయుచు అసహాయోద్యమమును గూర్చియు విదేశకర్తృ స్వాతంత్ర్యసాధన బహిష్కరణమును గూర్చియు అనేక స్థలములందు ప్రవచించిరి.

"మనము శాంతిమార్గమునే అసహాయోద్యమమును సాగింతుము. బహుశా కొంతకాలమైనపిమ్మట దొరతనమువారు నైతిక శాసనమును ప్రయోగించి మరఫింగులను కాల్యుగలకు అప్పుడు దేశీయులలో కొందరు శాంతిమార్గమును వదిలి ఆత్మరక్షణకొరకు దౌర్జన్యమునకు గడంగగలరు." అనునదియే దీని భావము.

ఈ భావ యుద్ధప్రోత్సాహక మనిసింపకొనునా? "భావములను ప్రకటించుటల నొనరించుటకు మన స్వస్థునకు బ్రేకమును కలిగించుటకును మాత్రమే ఒకడు ప్రయత్నించుచో అతనినేరము రాజద్రోహముమాత్రమే యగును. యుద్ధమును ప్రారంభించుట అతడు నిర్ధారణను స్పష్టముగను బోధించినయెడలమాత్రమే అతడు రాజువై యుద్ధ ప్రకటనమునకు ప్రోత్సాహపరిచిన నేరము చేసిన వాడగునని" గజేంద్రామాదర సవార్కురుగారిపైని లేబడిన కేసులో న్యాయమూర్తి హిటనుగారు తీర్పు చెప్పిరి. ఇప్పుడీ కేసులో ముద్దాయి (హజరతు మోహనిగారు) ఎట్టి కార్యమునకును ప్రోత్సాహపరిచినట్లు నాకు తోచలేదు." వీలయినంతకాలము శాంతి మార్గమునే ఉద్యమమును సాగింతుము. కొంతకాలమైనపిమ్మట మనలో కొందరు దౌర్జన్యము నవలంబించుట తప్పని విధిగా నేర్పదవచ్చును. వారపుడు ఆత్మరక్షణకొరకు దౌర్జన్యమును బూనవలసివచ్చునని" మాత్రమే ముద్దాయి తెలివెను. ఎంతకొనముగ వ్యాఖ్యానము చేసిననుగూడ ముద్దాయి భవిష్యత్తు చెప్పినదియు లేక దొరతనమును తెదరించెననియు మాత్రమే ఏర్పడును గాని ప్రస్తుతము యుద్ధము చేయుదని నూచించెననిగాని ప్రోత్సాహ పరచెననిగాని ఏర్పడదు. 121 క్రింద షిక్ష వేయబడిన కేసులలోని తీర్పులను చదివినచో యీ విధేదము స్పష్టముగా తెలియకపోదు. కాన ముద్దాయి 121 క్రింద నేరము చేయలేదు. 807-428 శక్తుల తీ కేసుకు వర్తింపవలయులో ప్రధానస్వాతంత్ర్యముతో నేనుగూడ కేరీభవించుచున్నానని స్వాతంత్ర్యముతో తీర్పు సంపూర్ణముగ నిన్నటి (13వ తేదీ) ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటించు యున్నాము.

ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘము

పండిత నైహూగారు నాగపూరులో కలసికొనుట

ఉపన్యాసములు

11 వ తేదీ మంగళవారమునాడు రాత్రికి పండిత మోతీ లాలు నైహూగారు నాగపూరుకు వచ్చి సంఘసభ్యులను కలసికొనిరి. ఆచట రెండుగోడలు విచారణ జరిగినది. డాక్టరు ముంజి, అభయంకరు, గొట్టే, డాక్టరు కరంజపి, సనియల్లాను ఆసీ, దేశపాండి, దేశముఖు, అంబోకరుగారును, మండలకాంగ్రెసు ఉద్యోగులును, ఇతరులును, నిన్ను జాతుల ప్రతినిధులును సాక్ష్య మిచ్చిరి. నిన్ను జాతుల ప్రతినిధులలో సంఘసభ్యులు చాలసేపు ధారాశ్రమము మాటలాడిరి. 12 వ తేదీ రాత్రి సంఘమువారు నాగపూరునుండి ఆకోలాకు బయలుదేరిరి.

బహిరంగసభ

నాగపూరులో 12 వ తేదీ సాయంకాలము డాక్టరు భేరుగారి అధ్యక్షతన కేంద్ర జరిగినది. హెడ్జువారుగారు సంకల్పము కలిగితిరి ననుభవించి చెరసాలనుండి వచ్చినందులకు సభ వారు వారి నభినందించిరి. ఆసభకు వెంకటేశ్వరమంది వచ్చిరి. వారిసంఖ్య అతివిశేషముగా నుండుటచే రెండుగంటలుగా చేసి ఒకసభలో మాకింజల్లులఖాను పండిత నైహూగారును మరి యొక సభలో డాక్టరు అన్నారీ, వి. జే. పటేలుగారు నుపస్థి నించిరి.

మా కీం జే

బాబ్జోలీ తీర్మానములు స్వరాజ్యమును బడయుటకు చేయబడలేదు. స్వరాజ్యమును బడయుటకు దేశమును ప్రజలను సిద్ధ పరుచుటకు మాత్రమే చేయబడినది. హిందూమహమ్మదీయ మైత్రిని మిరచిదరును దృఢపరచలేనని మాకింజీ నుడివెను.

పండిత నైహూగారు

మధ్యరాష్ట్రముల వారి నిష్పంధమును గూర్చి నే సభి నందించు చున్నాను. సంయుక్తరాష్ట్రములం దున్నంత తీవ్రముగ మధ్యరాష్ట్రములందు నిష్పంధముండలేదు. అసహాయ వారు లందరును తమకు విరోధులని ప్రభుత్వమువారు తలంచు చున్నారు గాని గాంధీమహాత్ముడు దౌర్జన్యరాహిత్యమును బోధించినందున నతడు ప్రభుత్వమువారికి పంచమిత్రుడేగాని శత్రుడుగాడు. శ్రీనివాస కామ్రోగారి ప్రపంచయాత్ర కేవలము నిష్ఫలము. అతడు మితవాదుల అభిప్రాయములనుగాని బాతీయ వాదుల అభిప్రాయములనుగాని ఆ దేశములవారికి తెలుపుట లేదు. దేశీయులందరును బాబ్జోలీ తీర్మానములను పూర్తిగా నెరవేర్చినచో స్వరాజ్యము త్వరలో లభించును. ప్రజలుసంసిద్ధు లగునవరకు ఆజ్ఞోల్లంఘనము నిలిపియుంచబడెను. స్వరాజ్య సిద్ధికి మొదటిమెట్టు బాబ్జోలీతీర్మానముల కొనసాగించుట. గాంధీ మహాత్ముని ఆజ్ఞలను నెరవేర్చుటకై న మనము క్రమపద్ధతిగలవారమని ప్రపంచమునకు వెల్లడించుటకై గాంధీమహాత్ముడు స్వయంచిన విధానమును సాగింపుడు. లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలకు, గాంధీ మహాత్ములవంటి మహాపురుషులు అవతరించుట చాల ఆరుదని నైహూగారు పండితుడు నుడివెను.

కోయంబత్తూరు చెఱసాల

గ్రహణి కలరావ్యాధులు

అదనము వైద్యసిబ్బంది

కోయంబత్తూరు చెఱసాలలో కిత్త ననుభవించుచున్న ఖైదీలలో గ్రహణి కలరావ్యాధులు ప్రబలుచుండుటచే ప్రత్యేక ముగ నొక వి. ఎం. ఎస్. ఆఫీసును కొంతమంది సహాయ వైద్యుల నవటికి పంపిరి. వారు కాయగూరలను ఆకుకూరలను పూర్తిగా నిలిపివేసిరి. అంతటితో వ్యాధులు తగ్గిపోయెను. పనికిమాలిన ఆకుకూరల నన్నిటిని తెచ్చి ఉద్యోగులు కొళంబులో వేయుటవలననే యీ వ్యాధులు కలిగినవి. (స్వరాజ్య).

కల్లుత్రాగవద్దనిన రైలుక్రిందపడి చచ్చుట

తిరుచనాపల్లిలో పాలక్కురాయి రైల్వే కచేరీలో నా కరుగా నున్న వీరప్ప అనువాడు చాల త్రాగుడు మరిగి జీతము నంతను దుర్వ్యయ మొనరించుచుండెను. వాని ఆలవిడలు తిండి లేక బాధపడుచుండిరి. వానిభార్య కుటుంబమును పోషింప జాలక వానిని కఠినముగా మందలించెను. 6 వ తేదీ మధ్యాహ్నము వారిద్దరును కలసిందిరి. ఆకోపముచే వీరప్ప పరిగెత్తిపోయి పాలక్కురాయి పురుగుదలలో గేటువద్ద అప్రదేవచ్చుచున్న మెయిలు క్రైయినుక్రింద బడినది. ద్రోవరు బండి నాపినను వానికి బలమగు దెబ్బలు తగిలి వాడు చనిపోయెను.

నిర్బంధవిధానవిజృంభణము

వంగ రాష్ట్రపు గవర్నరు సంచారము

ఖుల్నాలో లిటనుప్రభువు ప్రసంగము

18 వ తేదీవైద్యమునకు లిటను ప్రభువు సశీసమేతుడై ఖుల్నాకు వచ్చెను. ఆచట మున్సిఫలు, జిల్లాబోర్డు, ప్రజా, మహమ్మదీయసంఘములవారు గవర్నరుకు సన్మానపత్రముల సమర్పించిరి. లిటనుప్రభువు వారందరికిని ప్రత్యుత్తరముగా ఒక్క పుష్పవాసము నేయిచ్చెను. "దొరతనమువారధికి ముగ నిర్బంధవిధానమును సాగించుచున్నారనియు చెరసాలలలో నుంచబడి న వారందరిని కడలవలెననియు మీరు కోరితిరి. దొరతనమువారు తీవ్రముగ నిష్పంధవిధానము నవలంబించలేదు. నాసహకారం దరును రాష్ట్రముల అభివృద్ధికిని వ్యాపకములగుప్రజలకోరికల నెరవేర్చుటకునే అధిక శ్రద్ధ నిలియున్నాడు గాని వేరుతలంపు లేవరి కినలేవు. రాజకీయాంధోభులపద్ధతి ననుసరించి న్యాయశాసనముల నుల్లంఘించుటయు ప్రజలస్వాతింత్యములను భంగపరుచుటయు ఆక్రమములను జరిగినచోటమాత్రము నిష్పంధవిధాన మవలంబింప బడినది. ఆక్రమములను నేరములను జరిగినచోట కిత్తలను విధించుట ప్రభుత్వమునకు ముఖ్యకర్తవ్యము. ఇప్పుడు చెఱసాలలలో నున్న వారిలో కొందరు ప్రబల దౌర్జన్యముల నొనరించిరి. సాక్షు ను నష్టపరచిరి. విప్లవమున పాల్గొనిరి. మా తల్లలకు గూడ సంశయంబలేదు. అట్టివారిని విడుదల చేసినచో న్యాయము భంగమగును. పరిపాలనకును శాంతికిని నష్టము కలుగును. రాజకీయాంధోభులు దౌర్జన్యమునకు గడంగుతుండెను శాసనముల నతికమింపకుండను, ఇతరులను లేదనించి లోబరుచుకొన కుండను ప్రకరించినచో నేనందరి పట్లనుగూడ శాంతిభావమునే పూనెదనని లిటను ప్రభువు నుడివెను.

మౌలానా కుతుబుద్దీనుసిద్దికుగారు

అరెస్టు కాబడినందులకు గొప్పసభ

శ్రద్ధానందస్వామి అధ్యక్షత

అన్నారీ బేగంగారి సందేశము

10 వ తేదీ రాత్రి ఢిల్లీనగరమున శ్రద్ధానందస్వామి అధ్యక్షతన కేంద్ర గొప్పసభ జరిగినది. ఆ సభకు 10 వేలమంది వచ్చిరి. మౌలానా సిద్దికుగారి దేశసేవనుగూర్చి శ్రద్ధానందస్వామిద్విగోప వ్యాస మొసంగెను. సిద్దికుగారి నభినందించుచు తీర్మానమును కారీసాపేబుగా రుపపాదించుచు మౌలానాగారి దేశసేవను గూర్చి విపులముగ నుడివెరి. రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు కార్యదర్శి లా లా వా వ త్రి సా హే బుగార న న దిం చి రి. సగూరు గోరతుసింగు (మం. కాం. సం. ఉపాధ్యక్షుడు), సనీ రాల్ఖాను (ఖిలాఫతు సంఘ కార్యదర్శి) మజహరుద్దీను, మౌలానా కిఫాయతుల్లా, గోస్వామి చలీలాల్లు (మధుర), గార్లా తీర్మానమును బలపరచిరి. తీర్మాన మేకగ్రీవముగా నామోదింపబడినది.

మౌలానాగారి నభినందించు ప్రజలను హెచ్చరించుచు అన్నారీ బేగంగారు వాసిలేఖను ఖారీగారు చదివిరి. (స్వరాజ్య).

ఒకవలంటీరును నూతిలో తలకిందుగ

వేల్చాడతీయుట

కృష్ణకాంతమాలవ్యాగారు తెలిపినవార్త

నైసీ చెఱసాలలో అక్రమములు

క్యాన్సరు వలంటీరులలో మొదట చెఱసాల కేగిన కైలా సనాథుగారు నైసీటాలుచెఱసాలలో నున్నారు. అతనిని చాల సారులు చెఱసాలలో నుద్యోగులు కొరడాతో కొట్టిరి. మానె గానుగను లాగుటకును నాగితో దున్నుటకును నియమించి బలవంతమున పనిచేయించిరి.

ఒకవాడు కైలాసనాథుగారిని ఉద్యోగులు నూతిలో తలకిందుగా వేల్చాడతీయగా నేను స్వయముగా చూచితిని యిప్పుడు చెఱసాలనుండి వచ్చిన పండితకృష్ణకాంతమాలవ్యాగారు చెప్పిరి క్యాన్సరులో హిందీభాషయందు ప్రకటింపబడుచున్న వర్తమాను అనుదినపత్రిక వాసినిది. (స్వరాజ్య)

నారాయణవనములో భజన

నలుగురికి విడిచైదు

ఒకరికి 4 నెలలు తక్కినవారికి చెరి 2 నెలలు

తిరుపతిలో స్వరాజ్యపత్రికకు ఏకైకముగా నున్న ఎం. శ్రీనివాసాచారి, రాఘవరెడ్డి, కేశవమూర్తి అయ్యంగారు, శేషచార్యులుగారు నారాయణవనమున భజన చేసినందులకు వారి వైని 280 కింద న్యూస్పేష్యు కేసు చేసిరి. శ్రీనివాసాచారిగారికి 100 రూపాయలు జుర్రానా లేనిచో 4 నెలలు విడిచైదు. తక్కినవారికి చెరి 50 రూపాయలు జుర్రానా లేనిచో చెరి 2 నెలలు విడిచైదువిధింపబడినది. శ్రీనివాసాచారిగారు తానునిర్దోషి నని వాదించెనుగాని చివరకు నలుగురును జుర్రానా చెల్లింపక చెఱసాలకు పోయిరి.

శ్రీయుత రంగయ్యగారు

భాస్కర తీర్థస్వామి

చెఱసాలలో సందర్శనము

ఖైదీలకు మామిడిపండ్లు

నేను చెఱసాలలో శ్రీయుత రంగయ్యగారిని భాస్కర తీర్థస్వామిని సందర్శించితిని. వారిద్దరును ఆరోగ్యముగా నున్నారు. జూలై 22 వ తేదీని అయ్యంగారిని సెప్టెంబరు 1 క తేదీని స్వామిలవారిని వదిలివేయుదురు. ఇండియన్ డెంటు పత్రికను హిందీభాషలోగూడ ప్రకటింపవలెనని రంగయ్యగారు తెలిపిరి. ఫిజబాదు చెఱసాలలో వాణ్నిదరున్నారు. ఆచెఱసాలలో మొత్తము 106 గురు రాజకీయఖైదీ లున్నారు. వారి కందరికిని వారమునకు చెరి ఆరుమామిడిపండ్ల నుద్యోగు లిచ్చుచున్నారు. ఖైదీల కేమియును యిచ్చింది లేదని ఒకరు ఆరో పత్రికకు(వాసిని. (స్వరాజ్య)

డీల్లీ కాంగ్రెసు పత్రిక నిలిచిపోవుట

సంపాదకుని అరెస్టు

మౌలానా కుతుబుద్దీను సిద్దికుగారు

ఢిల్లీ నగరమున ప్రకటింపబడుచున్న కాంగ్రెసు పత్రిక సంపాదకుడు మౌలానా కుతుబుద్దీను సిద్దికుగారిని అరెస్టు చేయుటవలన ఆపత్రిక నిలిచిపోయినది.

అహమదాబాదుజాతీయకళాశాల

విద్యార్థులు జాతీయగీతములను పాడుట

ఖద్దరును విక్రయించుట

అహమదాబాదు జాతీయ కళాశాల విద్యార్థులు ప్రతి ఆదివారమును జాతీయగీతములను పాడుచు ఖద్దరుబట్టలను విక్రయించెట తిరిగి విక్రయించుచున్నారు.

బ్రిటిషుపౌరుడు నైసిల డబ్ల్యూ జే. స్కెల్లీగారు ప్రపంచముచుట్టును 9000 మైళ్ల ప్రయాణముచేసి వివాంగునుండి కరాచీకి వచ్చిరి. తూర్పునుండి పడమరకు 1919 సెప్టెంబరులో బయలుదేరిరి. ప్రపంచమునంతను జయించు గోరిక గలవాడై యుండెను. కరాచీనుండి ఢిల్లీకిపోయి వెరిషియా అరేబియా గుండా యూరపు కేగెదరు. సామ్యుగాని, ఆయుధములు గాని ఆస్తిగాని ఇతనికిద్ద లేదు. ప్రయాణమునంతను అధికోత్సాహముతో జేయుచున్నాడు.

శ్రీ అల్లూరు కృష్ణ విలాససభవారు

బెజవాడ మైలవరం రాజావారి

హాల్ లో

17-7-1922 సోమవారము

రామ దాసు

నాటకమునుపురజనుల కొరికపై మఱల నొకమారు ప్రదర్శింతురు. కడపటి ప్రదర్శనము.

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం॥ జూలై నెల 14-వ తేది

శుక్రవారము

అడవులు:

పంచాయతులు

—:O::O:—

అధికారవర్తము చేసేది ఏర్పాటులు, ఆర్పాట ముతో మొదలవుచుండును. తుదకు ప్రజల కవి ఎట్టి యుపయోగము గలిగింపక తొలగిపోవు చుండును. ఇందుకు కారణము, పరిపాలనా విధాన స్వభావమునందేగనుపించును. స్థానిక స్వపరిపాలనము చాలకాలము క్రిందటనే నెలకొల్పబడెను. కాని, ఆచరణయందది ప్రయోజన విహితమయ్యెను. లోకలుబోధులును మునిసికలు సంఘములును స్వపరిపాలనమునకు దారి జూపుటకు నూరుగ అధికారప్రతిపాదనములుగ పరిణమించెను. అట్ల హాసముతో ప్రవేశపెట్టబడిన మింటో మార్గే సంస్కరణములు త్వరితకాలములో నిరుపయోగమని వెల్లడియయ్యెను. మరల నెలకొల్పబడినమాంటుఫర్డు సంస్కరణములవలన, ప్రయోజనము లేదని కక్షశీలముగ బయల్పడెను. స్వపరిపాలనమునందు శిక్షణము నొసగుట కేర్పడిన ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము పని జేయ దను ఘోష ఆసేతు హిమాచలపర్యంతమే గాక ఖండంతరములకుగూడ వ్యాపించినది. క్రొత్త సంస్కరణములను ప్రవేశపెట్టుట యత్యంతావశ్యకమని మితవాదులు సయితము ఘోషిల్లుచున్నారు. ఒక్కసంగతి స్పష్టమగుచున్నది. తునకలుతునకలుగ స్వపరిపాలనమునిచ్చుట, దేశాభివృద్ధి కిసుమంతయు తోడ్పడదు. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమున కది మార్గము జూపదు. అధికారవర్తము పరిపాలనాధికారమును వహించునంతవరకు, ప్రజాపరిపాలనము పెంపొందుట గగనకుసుమము. బాధ్యతాయుత పరిపాలనమునకును నిరంకుశ పరిపాలనమునకును మధ్య అంతరము లుండుటకు వీలులేదు. సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము లేకుండునంతవరకు, ఎన్ని సంస్కరణములను ప్రవేశపెట్టినను ఆచరణలో నవి విఫలమగును. అడవుల పంచాయతుల చరిత్ర జూచిన, ఈ సంగతి గోచరించును. ఫారెస్టు కమిటీవారు, అడవుల యద్యోగులచేతులలో ప్రజలు పడెడి బాధలను నివారించుటకుగాను, అడవుల నాటుభాగములుగ విభజించిరి. అయిదవ రకపు అడవులను గ్రామపంచాయతులకు పూర్తిగ స్వాధీనము జేయవలయుననియు, నాల్గవ రకపు రిజర్వులను గ్రామ పంచాయతులును ఫారెస్టు శాఖవారును కలసి నిర్వహింపవలెననియు సూచించియుండిరి.

ఫారెస్టు కమిటీవారు సిఫార్సులను సూచించి ఇప్పటికి పదివత్సరములు గడిచెను. అవి ప్రచురణమైనపుడే, ప్రజలకుసంతృప్తికరముగ గనుపింపలేదు. వలనన, పంచాయతులకు శాసనబద్ధమగు స్థానము లేదు. పంచాయతులకు తమ నిర్ణయములను కొనసాగించుకొనుటకు అధికారములేదు. ఒకవంక అధికారులబద్ధితులు. వేరొకవంక ప్రజల నిర్లక్ష్యము. రెంటిమధ్య పంచాయతులు తమ ధర్మము నెటుల నిర్వహింపగలవు? పంచాయతులకు అడవులపరిపాలనమునకై పూర్ణావకాశములను పూర్ణాధికారమును ప్రసాదించి ఆపివేటు, నవి ఎటుల పనిజేయుచున్నవో విచారించిన సమంజసముగ నుండును. అందుకు మారుగ, అన్నివైపులను బంధించి పంచాయతులు

పనిజేయవని చెలుపుచో, లాభ మేముండును? ఇట్టి యభిప్రాయము తుదకు తెలుపబడు నని, దూర దృష్టి గల వారలు వెనుకనే సూచించియుండిరి. ఫారెస్టుపంచాయతుల పరము చేయనెంచిన అడవులకొలదిమాత్రమే గలవు. గ్రామములకు దగ్గర లేనట్టి రిజర్వులును, కలపకు బనికీవచ్చునట్టి రిజర్వులును, వంటచెరుకు రిజర్వులును, సంపూర్ణముగ ఫారెస్టు శాఖవారి యధీనముక్రిందనే యుండవలెను. మేలకు బనికీవచ్చెడి రిజర్వులయినను, వానిలో చెట్లుగూడ నున్నయడల, వానిని ఫారెస్టు శాఖవారును, పంచాయతులును కలసి మాత్రమే నిర్వహింపవలెను. కేవలము మేలకై బనికీవచ్చు బీడుల రిజర్వులనుమాత్రము పంచాయతుల పరము జేయవలయుననియు, ఏపనికీని పనికీరాని రిజర్వులను అడవులలోనుండి తొలగింపవలయుననియు, ఫారెస్టు కమిటీవారు సిఫార్సుజేసిరి. పంచాయతుల పరిపాలనము రివిన్యూడివిజనలు ఆఫీసరు గారి వశమునం దుండవలెననియు, జిల్లా ఫారెస్టు ఆఫీసరుగారును, రేజరుగారును తనిఖీజేయుచుండవలయుననియు, పంచాయతులు ప్రభుత్వమునకు చెల్లింపవలసిన సిస్టును నిర్ణయింపవలెననియు, ఫారెస్టు కమిటీవారు సూచించిరి.

వీరి సిఫార్సులను అమలులోపెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారు వెనుక నిశ్చయించిరి. కాని, ఆ నిశ్చయ మయినను తిన్నగ కొనసాగలేదు. మొదలు కొన్ని జిల్లాలలో మాత్రమే పంచాయతులు నెలకొల్పబడెను. నెమ్మది నెమ్మదిగ జిల్లాలసంఖ్య వృద్ధిజేయబడెను. ఒక్కొక్క గ్రామమున కొక్కొక్క పంచాయతి యుండవలెనని, ఫారెస్టు కమిటీవారు సిఫార్సు జేసిరి. కాని, ఇది ఆచరణలోనికి రాలేదు. రెండుమూడు గ్రామముల కొక పంచాయతి నిర్ణయింపబడుచు వచ్చెను. పంచాయతు లెటుల బనిచేయుచున్నవో కనుగొనుటకు నియమింపబడిన బ్లెస్సు గారి రిపోర్టుజూచిన, ఫారెస్టు కమిటీవారేర్పరచిన రిజర్వుల విభాగములను ఆచరణలో పెట్టుట కష్టమయ్యెనని, గనుపించును. ఆ కష్టములు ఎన్నదగినవిగావు. వీనివలన ఫలిత మేమయ్యెను? మదనపల్లి సబుడివిజనులో పంచాయతుల యధీనము జేయబడిన అయిదవ తరగతి రిజర్వులను, ఫారెస్టు కన్సర్వేటరుగారు మొదటితరగతి రిజర్వులలో జేర్చి ఫారెస్టు శాఖవారి పరముజేసిరి. ఉద్దేశ మొకటి, ఆచరణ వేరొకటి యనుట కిట్టి నిదర్శనము చాలదా? అడవులలోనుండి అసలే తొలగింపవలసిన ఆరవరకపు రిజర్వులను నాల్గింటిని అయిదవ రిజర్వులలో జేర్చిరి! పంచాయతులలో గ్రామాధికారు లుండగూడదని, కొందరు సాక్షులు చెలిపిరి గాని, ఫారెస్టు కమిటీ వారి సూచన నంగీకరింపలేదు. బ్లెస్సుగారి యభిప్రాయము ప్రకారము పంచాయతుల పరిపాలనము అసంతృప్తికరముగ లేదు. పంచాయతుల క్రింద రిజర్వులు చెడిపోవలేదు. పంచాయతి పద్ధతిని ప్రజ లామోదించుచున్నారనియు, పంచాయతులవలన ప్రభుత్వ లాభములకు నష్టము గలుగలేదనియు, ఫారెస్టు పంచాయతులు ప్రజలలో సంఘీభావమును పెంపొందజేయుటకు అక్కరకు వచ్చుననియు, బ్లెస్సుగారు తలచుచున్నారు. ఇందు నుబట్టి పంచాయతులలో లోపము లున్నయడల, వాని ఏర్పాటునందే గలదుగాని ప్రజల శక్తి సామర్థ్యములందు లేదని, వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు. పంచాయతుల నిర్మాణమునందు ముఖ్యలోప మెక్కడ గలదో పయిన తెలిపియుంటిమి.

ఈ లోపము బ్లెస్సుగారికిగూడ కనుపింపక బోలేదు. ఫారెస్టు కమిటీవారు పంచాయతులకు శాసనాధికార మిచ్చుటకుగాని, రాజ్యాంగమునందు వానికొక స్థాన మొసగుటకుగాని అంగీకరింపరయిరి.

ప్రభుత్వమువారుగూడ ఫారెస్టు కమిటీయభిప్రాయ మామోదించిరి. పంచాయతులకు నేరములను కంపౌండుజేసేడి అధికార మిచ్చుట వాంఛనీయమని ప్రభుత్వమువారు సూచించిరి గాని, కలెక్టరులు అది ఎంతమాత్రము బనికీరాదని నిర్ణయించిరి. ఇప్పటివరకును కలెక్టరులట్టి యభిప్రాయమునే చెలుపుచున్నారు. బ్లెస్సుగారుగూడ, అన్నిపంచాయతుల కట్టియధికారము నిచ్చుట వాంఛనీయముగాదని అంగీకరించుచున్నారు. కాని, గ్రామస్థుల విశ్వాసమును చూరగొని బాగుగ పనిజేసిన పంచాయతులకు అట్టియధికార ముండవచ్చునని మాత్రము మినహాయింపు, సూచించుచున్నారు. అధికారముగాని, పలుకుబడిగాని లేని పంచాయతులవలన ప్రజలు తగినంతలాభము పొందనిచో, ఆబాధ్యత పంచాయతులను నిర్మించిన అధికారులపై నుండును గాని పంచాయతులపై నుండజాలదు. పంచాయతి రిజర్వులలోనికి మేకలు అసలేరాకుండు జేయవలయునని, బ్లెస్సుగారు సూచించిరి. నర్సారావుపేటలో ముచ్చటించుచు, మద్రాసుగవర్నరుగూడ ఇటులనేబలికిరి. కాని మేకలవలననే జీవించెడి వారు పలువురుగలరు. మదనపల్లి తాలూకాలోనిట్టి వారు అధికమగలరని, బ్లెస్సుగారు రంగీకరించుచున్నారు. మేకలను బీడురిజర్వులలో నసలేమేయనియక బోవుచో, రిజర్వుల యుపయోగము గ్రామప్రజల కసలేయుండదు. ప్రజలకు అక్కరకురాని సిద్ధాంతములను ప్రతిపాదించు చుండునంతవరకు వ్యవహార మితిగదానే యుండును. రివిన్యూయద్యోగుల యాజమాన్యము అడవులకు లాభింపలేదనియు, ఫారెస్టు పంచాయతులగూర్చి శ్రద్ధవహించుటకు వీరికి తీరిక లేదనియు, ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశము. అటులగుచో, మరల ఫారెస్టుయద్యోగుల యాజమాన్యముక్రిందనే పంచాయతులు బనిచేయవలసి యుండును.

ఫారెస్టుయద్యోగుల నిరంకుశత్వము నుండి గ్రామస్థులను కాపాడుటకు, ఫారెస్టు కమిటీవారు మొదటపంచాయతుల నేర్పరచిరి. వానిని రివిన్యూ డివిజనులో ఆఫీసరు యాజమాన్యముక్రింద నుంచిరి. ఇప్పుడు వీనిని మరల ఫారెస్టు యద్యోగి. యాజమాన్యముననుంచుటకు ప్రభుత్వమువారు దలపెట్టిరి. కాల మెట్టిమార్పుల దెచ్చును? గ్రుడ్డిలో మెల్లగనున్న ఫారెస్టు కమిటీ సూచనలను గూడ మార్చి మరల వెనుకకుబోవుట జూడ, అధికార వర్తము అభివృద్ధి కెట్టి యాటంకముల బెట్టునో కనుగొనవచ్చును. ప్రజల సౌఖ్యమును వీరు ప్రధానముగ పాటించరని వెల్లడియగుచున్నది. ఫారెస్టు కన్సర్వేటరుగూ కాక్కుగారు, బ్లెస్సుగారి యభిప్రాయములను గూడ అంగీకరింపజాలకున్నారు. ఫారెస్టు కమిటీవారు ప్రజల ఘోషను నివారించుటకు వెనుక తొందరపడి సిఫార్సులజేసినని వీరి యుద్దేశము. ఫారెస్టుల విభజనము, కాక్కుగారికి రుచింపలేదు. పంచాయతుల నిర్మాణమువలన, ప్రభుత్వలాభములకు నష్టము గలుగలేదని బ్లెస్సుగారు తలచుచున్నను, కాక్కుగారు మాత్ర మిందుకు సమ్మతించుటలేదు. పంచాయతులవలన, ప్రభుత్వ జేమమునకే గాక ప్రజాజేమమునకు గూడ భంగము కలిగెనని, కాక్కుగారి యుద్దేశము. పంచాయతుల వలన ప్రజలకు ప్రబోధము గలిగెనను సంగతిని, కాక్కుగారేమాత్ర మంగీకరించుటలేదు. ఇకముందు నుండియు పంచాయతులను రివిన్యూ డివిజనులు ఆఫీసరుల స్వాధీనమునుండి తప్పించి, ప్రత్యేకపు యద్యోగుల పరము జేయవలయునని వీరు తలంచుచున్నారు. వీరిపై ప్రధానపు ఫారెస్టు కన్సర్వేటరు గారికి అధికారముండవలయును. పంచాయతులవలన

కాక్కుగారికి గిట్టుకున్నను, వానిని నామమాత్రముగ నుంచి ఫార్మెస్టు యుద్ధోగ్యులవరము జేయవలయునని వీరు ద్వేషించుచున్నారు. ఫార్మెస్టు కమిటీవారి సూచనలు ఆచరణలో నెటుల భగ్నమగుచున్నవో గ్రహించుట కిది చాలును.

బైస్సురిపోర్టును విచారించి, ప్రభుత్వమువారిచ్చిన యుత్తరువును వేరొకచో ప్రచురించితిమి. నామమాత్రములగు పంచాయతులకన్న పంచాయతుల సలహా లేకుండుటమేలు. హిందూదేశము నందు దుక్కికి బనికొని పశువులు రయితుల కుండుట సహజము. కొందరు ద్యోగులిది యనర్థకరమని తెలుపుచున్నారు. ప్రయోజనకరముగాని పశువుల నుంచుకొనుట ఆర్థికదౌర్బల్యహేతువని చెలుపుచున్నారు. వీరి ఆర్థిక సిద్ధాంతము లెటులున్నను, ప్రజల సాంప్రదాయములు వీరికి గోచరించినటుల లేవు. మానవుని కుపయోగించునంతవరకు జంతువులను మేపుచు, ఆ పిమ్మట వానిని నాశనముజేసేడి ఆచారము హిందువులలో లేదు. ఆవుపాలనయినను త్రాగుటకు సమ్మతించక, గోవును మేపుచు పూజించెడివారు హిందువులలో గలరు. అందుచే అడవులలో మేత దగ్గ నను తలంపుతో, హిందువులు వయసుమీరిన పశువులను నశింపజేయుట అసంభవము! హిందువుల మనోభావములను గ్రహింపజాలనివారు, విరుద్ధ సిద్ధాంతములను ప్రతిపాదించుటచే నెట్టి చిక్కులయినను తటస్థించును. కేవల పాశ్చాత్యదేశముల ఆర్థికలాభనష్టసిద్ధాంతములను ఈ దేశమునందు జొప్పించదలచుట, ప్రమాదభూయిష్టము; అశాంతి ప్రవర్ధకము. ప్రభుత్వమువారు పంచాయతులగూర్చి ఉత్సాహము జూపలేకున్నను, కొంతకాలమువరకు మరలనివి ఎటుల బనిచేయునో కనుగొనబయత్నించుచున్నారు. ఇకముందు పంచాయతులను దివిర్యుడొద్దోగల యాజమాన్యమునుండి తొలగించెదరు. అడవుల కన్న స్వేచ్ఛదుగారు, వీని యాజమాన్యమును వహించెదరు. వీరికింద బనిచేయుటకు ఒకడిపూట కితెచ్చరును 6 గురు ఇక్సెక్టురులును ఉండురు. వీరికి ఫార్మెస్టుల నిర్వహణమునందు శిక్ష గలకలబడును. ముందుగ నీపద్ధతి కొన్ని జిల్లాలలో అమలునందు బెట్టెదరు. ప్రభుత్వమువారి ప్రస్తుతపు యుత్తరువు, ఫార్మెస్టుకమిటీవారి సూచనల ప్రయోజనము నసలే బోధింపలేదు. బీడు దిజ్యుల యాజమాన్యమును, మరల ఫార్మెస్టు ఉద్యోగులకు నప్పగింపు వెట్టుచున్నది. ఇదివరకే నామమాత్రాధి కారము గల పంచాయతులను మరింత నిర్లక్ష్యము గావించుచున్నది. పదివత్సరములలో, ఫార్మెస్టు వ్యవహారములు ముందుకు బోవుటకు మారుగ ఇంకను వెనుకకు బోవుచున్నవి. ఈయుత్తరువుప్రజాభిప్రాయమును పాటించుటలేదు. ప్రస్తుత పరిపాలనా విధానముకింద ఇట్టి యుత్తరువులు వెలువడుట సహజము. పరిపాలనా విధానము స్వపరిపాలనమునకు చోటిచ్చిన గాని, ప్రజాభిప్రాయము ఫలంపదనియు, ప్రజాక్షేమము పెంపొందదనియు, నానాటికి ధృవపడుచున్నది.

హేగుసమావేశ మంతరించుట

జనోవాసమావేశమునందు రుష్యాతో సమాధానపడుటకు జేసిన ప్రయత్నములు ఫ్రెంచివారి ప్రతికూలప్రవర్తనము వలన భగ్నమయ్యెనని, చదువరులకు తెలియును. అంతటితో నూరుకొనక, మరల నీ విషయమై యోచించుటకు, హేగునందు మరియొక సమావేశముచూర్చిరి. ఈమారును ఫ్రెంచి, బెలియను ప్రతినిధులు అడ్డుపడిరి. తుదకు, ఎట్టి సమాధానము గుదురకుండు, హేగు సమావేశము

చెదిరిపోయెను. వ్యవహారము మొదటికి వచ్చినది. జర్మనీ దివాలాపెత్తుచున్నది. రుష్యాతో సమాధానము గుదురలేదు. తుర్కీసమస్య ఇంకను పరిష్కారముగాలేదు. యూరపుఖండ స్థితి అల్లకల్లోలముగ నున్నది. సమావేశముల నెన్నిటి నేర్పరచినను, ప్రయోజనము గలుగుట లేదు. కారణమేమి? యూరపుఖాతుల హృదయము మారలేదు. ధర్మము వంకకు మనస్సు దిరుగలేదు. పశుబలప్రయోగముపై యభిమానము వదలలేదు. అందుచే బాహ్యజంబరమంత జేసినను, వ్యవహారము చక్కబడుటకు మారుగ మరింత సంక్లిష్టమగుచున్నది. ప్రపంచ పునర్నిర్మాణము కలలోనివార్త యగుచున్నది.

సర్. మైకేలు ఓడ్వయరుగారి ప్రతాపము
సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారి పరిపాలనమును గూర్చి సర్ శంకరన్ నాయరుగారు ప్రచురించిన "గాంధీ, అరాజకము" అను గ్రంథమునందు విమర్శన గావింపబడెను. దానిలో మానవత్వకరమగు సంగతులు కలవనియు, నష్టము రాబట్టుకొనుటకు వ్యాజ్యము వేయబడుననియు, శంకరన్ నాయరుగారికి ఓడ్వయరుగారు నోటీసు నిప్పించినటుల తెలియుచున్నది. శంకరన్ నాయరుగారు ఈ కేసులో ప్రతివాదము జేసెదరనియు, ప్రముఖులగువారిని సాక్షులుగ బిలచెదరనియు, తెలియుచున్నది. ఈ కేసులో, ఓడ్వయరుగారి పరిపాలనమే ముఖ్యసారాంశముగ నుండుటచే, విచారణ మిగుల వినోదముగ నుండునని భావించెదము. గాంధీమహాత్ముని తీవ్రత్రువులు సయితము, వారి సిద్ధాంతములను విమర్శించిరి గాని, వారికి దురుద్దేశమును, కపటస్వభావమును ఆరోపించి యుండరయిరి. సర్ మైకేలు ఓడ్వయరుగారుమాత్రము, ఇందుకు సాహసించిరి. గాంధీవంటివారు కపటద్రోహులనియు, హత్యోద్దేశమును మనమునం దుంచుకొని నటించుచుండురనియు, వీరు ఉపన్యసించిరట. ఓడ్వయరుగారి ప్రతాపము వెల్లడియగుటలేదా?

నిర్బంధములు లేవా?
కూల్నాలో నుపన్యసించుచు, వంగదేశమునందు తీవ్రనిర్బంధ మెక్కడనులేదని, లిట్టున ప్రభువుగారు సూచించిరి. క్రిమినలుల సవరణచట్టము క్రింద, వాలంటియర్ జేసినవారిని వేసకు వేలుమందిని కారాగృహములలోనికి బంపుట నిర్బంధము గానిచో, సుప్రసిద్ధనాయకులను శాంతిప్రియులును, త్యాగశీలురు నగు చిత్తరంజనదాసు, శ్యామసుందర చక్రవర్తి, జితేంద్రలాల్ బెనర్జి, మొదలగు నాయకులను చెజసాలలోనుంచుట నిర్బంధముగానిచో, నిర్బంధవిధానమున కర్థమేమియో తెలియదు. హిందూదేశములో నవలంబింపబడిన నిర్బంధముల జూచి నాగరిక ప్రపంచము తత్తరపాటుజెందుచున్న నీసమయమున, నిర్బంధము లంతగ లేనని చెలుపుటకును, రాజకీయ నిర్బంధితులసంఖ్య చాలతక్కువ యని చెలుపుటకును, ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. కాని ఇట్టి ప్రయత్నములవలన, నిర్బంధవిధానపు వికృతరూపమును కప్పిపుచ్చుటకు విలుండదు.

ఒక్కటే సమాధానము
మదనపల్లి రయితుల విన్నపమునకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు ఇండియా ప్రభుత్వమున కీయవలసిన ధనపు భారము తగ్గనంతవరకు మంత్రులు ప్రజలకుపకారముజేయలేరని, అభివృద్ధి శాఖామంత్రిగారు సూచించిరి. తేనాంపేటతోటలకు గ్రాంటు దగ్గించుట కీ భారమే కారణమయ్యెనని, గవర్నరుగారితీవల సూచించిరి. ఈ రాష్ట్రమున అభివృద్ధి లేకుండుటకు,

ఇండియా ప్రభుత్వమువారే కారకులని, మద్రాసు పాలకులు అనవరతము చాటుచు అపజయ బాధ్యతను వారిపై మోపుచున్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారేమని సమాధాన మిత్తురో చూడవలయును. ప్రజలకు కావలసినవి, మాత్రము సమాధానములుగావు. సమాధానములతో వారికి కడుపునిండదు. ఫలితములబట్టియే, వారు సంస్కరణముల విలువను గ్రహించెదరు.

స్థానిక వార్తలు

తిరునల్వేళ్ళి సంగీతసభ:—ఈసభయాజమాన్యము 15 వ తేదీ శనివారము సాయంత్రము 5 గంటలకు ట్రివిక్టెన్సెం 1 వ వెంకటాచల చెట్టివీధి గృహమున బీడారం కృష్ణప్పగారి గౌరమున, చాడయ్యగారి ఫీడెలును పి. సామిఅయ్యగారి మృదంగమును గల పాఠకచేర్చి జరుగును.

చీరాలమ్యునిసిపాలిటీ:—జులై 16 వ తేదీనండియ చీరాల మ్యునిసిపాలిటీ కౌన్సిలరులు వారివారి ఉద్యోగముల స్వీకరించెదరు మ్యునిసిపాలిటీ పనిమరల ప్రారంభింపబడును. 1920 నవంబరు 9 వ తేదీ గెజటులో ప్రచురించినటుల చీరాలమ్యునిసిపలు చైర్మను ప్రభుత్వముచే నియమింపబడునను విషయము రద్దుజేయబడినది.

భారతపారిశ్రామిక ప్రదర్శనము-కరాచీ:—భారతకళల యొక్కయూ, చేతికళలయొక్కయూ పరిశ్రమల యొక్కయూ ప్రదర్శనము అక్టోబరుమాసమధ్యమున, కరాచీ భారతపారిశ్రామికవాణిజ్యాభివృద్ధిసంఘ యాజమాన్యమున జరుగును. వస్తునిర్మాతలును, వర్తకులును త్వరలో తమతమ ప్రదర్శకములను పంపప్రార్థితులు. ఇంక నేమైన సంగతుల తెలిసికొనగోరవారు ఆసభకు వ్రాసికొనవచ్చును.

ఫోర్జ్ రీ నో టు

ఒక కాబూలువాస్తవ్యుడు శిక్షింపబడుట
కాబూలు వాస్తవ్యుడు అగు అబ్దుల్లాఖాన్ గారు వెయ్యి రూప్యముల పోర్టర్లీనోటును వానియంబాడియందలి వర్తకులకు కాక అబ్దుల్లాహమీదు గారికిచ్చి చిల్లర ఇవ్వవని కోరిరి. కడపటకు యానోటుకప్పు నోటుఅని నిరూపింపబడెను. ఈకేసును జూరీటువును మాజిస్ట్రేటు అగు జె. నారాయణ రెడిగారు విచారించి నిందితుడు దోషియని తీర్మానించి రాబోవు ప్రాక్టోర్య సెషన్సులో విచారణ పొందవలయునని తీర్పు చెప్పిరి.

చెన్నపురిలో దొంగలు

చెన్నపురిలో దొంగతనములు ఇటీవల అధికమగుచున్నవని పోలీసువారికి కంప్లెయింటులు వచ్చుచుండెను. అందు ముఖ్యముగ చాకలపేటలో గడచినమాసమున 12 దొంగతనములు జరిగెను. దాదాపు వెయ్యిరూప్యములు విలువగల వస్తువులు అపహరింపబడెను. ఈవిషయమై పరిశీలన మొనర్చుటకు సబ్ ఇన్స్ పెక్టరు కందస్వామి మొదలిగారు ప్రత్యేకాధికారిగ నియమింపబడిరి. చిన్న సామి అను ఒక పాకెటాంగ కొరవసంఘమునకు చేరినవారిని కొందరను చేర్చుకొని యాదొంగతనములు చేయుచున్నాడని సబ్ ఇన్స్ పెక్టరు తెలిసికొనెను. ఈనెల 2 వ తేదీ రాత్రి తిరుపట్టియూరు ప్రాంతములో నున్న వకీలుకృష్ణమాచారి ఇంటిలో దొంగతనము సలుపవలయునని దొంగలు తీర్మానించుకొనినట్లు పోలీసువారికి తెలిసెను. పోలీసువారు కామగొనియొండి వకీలు ఇంటిలోనుండి బైటికి వచ్చుచుండగ చిన్నసామిని అతని అనుచరుని పోలీసువారు నిగ్బంధించిరి. చిన్నమధ్యాహ్నము రాజధాని మాజిస్ట్రేటునుట యాదొంగల కేసు విచారణ ప్రారంభమయ్యెను. విచారణ జరుగుచున్నది.

ఒక బహిరంగసభ

పి. జగన్నాథదాసుగారు
తునివాస్తవ్యులును, బాతీయగీతములను రచించి ప్రసిద్ధి గాంచినవారును అగు శ్రీయుత పి. జగన్నాథదాసుగారి టిటీమలనే రాజమహేంద్రవరము కారాగృహమునుండి విడుదల కాబడిరి.వీరిని గౌరవించుటకై తిరునల్వేళ్ళిసముదాయమున కేపు (15 తేదీ) సాయంకాలము 6 గంటల కొకబహిరంగసభ జరుగును. సేవకు ప్రశంసించుచు కొంతధనసహాయము చేయుటకు ప్రయత్నములు గావింపబడుచున్నవి. అన్నికటాలవారు సభకురావచ్చునని వి. యల్. శాస్త్రి, నుబ్రహ్మణ్యశక్, పి. కుమారస్వామిశెట్టిగార్లు ప్రకటించుచున్నారు.

విదేశ వార్తలు

బిరిష్టు విప్లవము

ప్రజాస్వామ్యము నెలకొల్పబడుట

లండను జూలై 12:— కార్యకర్తలనుండి ప్రజాస్వామ్యము ప్రకటించినది యొక వార్త దెలుపుచున్నది. ఈ వార్త ఇంకను రూఢిపరుపబడలేదు. కార్యకర్తలనుండి ప్రభుత్వములను సరిగ్గా నడుపుట లేదు.

పార్లమెంటు సమావేశము

లండను జూలై 12:— దక్షిణ యెర్లందు పార్లమెంటు 15 వ తేదీన తెరవబడు నని ఇదివరకు ప్రకటించబడినది. కాని ప్రస్తుత సంతక పరిస్థితులనుబట్టి సమావేశము నిలుపు జేయబడినది. ఎప్పుడు సమావేశ మగునది ఇంకను నిర్ణయింపబడలేదు. చట్టసభలను గుండా కార్యకర్తల నగరముతో రాకపోకలు ప్రారంభించినది. కాని ఇదివరకు నగరమునుండి యెట్టి వార్తలును వచ్చుటలేదు. వే. వే. గా నన్న ప్రజాస్వామ్య పటాలములను ఒకటి గలసికొనవలసిందే జేయుటకు గాను తాత్కాలిక ప్రభుత్వ పటాలములు వానిని చిల్చుకొని ప్రవేశించుచున్నది. తాత్కాలిక ప్రభుత్వ పటాలములు స్టిగ్గో వద్ద ప్రజాస్వామ్య పటాలం బెల్జియము బారక్లను ముట్టడించి ఆయుధములగుండు సామగ్రి సహితముగ ప్రజాస్వామ్య సైనికులను పట్టుకొనెను.

ప్రభుత్వ పటాలముల నెదుర్చుట

ప్రజాస్వామ్య సైనికులు డ్రమ్మీసువద్ద గతరాత్రి లెటెర్స్ నీకీ జనుచున్న తాత్కాలిక ప్రభుత్వ సైనికుల మోటారు కళటమును పొంచి యుండి యెదిర్చిరి. ప్రభుత్వ సైనికులం దొకడు పాతు దయ్యెను. ఇద్దరకు గాయములు తగిలెను. ఒకడు గనించుట లేదు.

బెల్జియన్లను జూలై పండుగ

లండను, జూలై 12:— ఈదినమున బెల్జియన్లందు జూలై 12 వ తేదీపండుగ యత్యధ్యక్షముగ జరిగెను. ఏబివేల మంది యూరేగింపునందు పాల్గొనిరి. ఊరేగింపునకు గాను జాలప్రభుత్వము లొనర్చబడినది. అల్లరులు జరుగుచుండ నపాయక ప్రదేశములందెల్ల సాయుధ కళట సైనికులు నిలుపబడిరి. ఊరేగింపు పొదుగునను సైనికు లుంచబడిరి. ఆరెంజి గ్రాండు మాస్టరు 50 శోనెపు చేవిను గారి యధ్యక్షత క్రింద బెల్జియన్ల నొక పెద్దసభ జరిగెను. అందు 50 జెమ్మ్యుక్రయిగుగారు పాల్గొనిరి.

మందు గుండు సామాను నంపుట

గత మే 10 వ తేదీన బర్మింగ్హామందు, విల్లండు లోని ప్రజాస్వామ్యవాదులకు ఆయుధములను ఎగువతి జేయుమిందెను కేరముక్రింద 11 మంది విరిపు దేశీయులు పట్టుకొనబడి కేసు చేయబడిరి. ఈదినమున బర్మింగ్హామందు అన్వేషణ నుండి కేసు విచారణకు పిలువబడగా నొక్క ఖయిదీమాత్రమే హాజరయ్యెను. ముద్దాయిల తరపు న్యాయవాది పదునైదు దినములకు పూర్వము ముద్దాయిలలో కొందరిని డబ్బిను నగరము నందు గాంచితి ననియు వారు కొత్తనుకు హాజరయ్యెదమని దెలిపి రనియు నుడివెను. వారు ప్రస్తుత మెచ్చటనున్నది న్యాయవాదికి దెలియదు. వారు పోరాటములో బహుళః ఖయిదీయులుగ బట్టుకొనబడియుందురు, లేక మరణించియుందురు, లేక కొండలయందెచ్చటనో దాగియుందురు. అని యాతడు నుడివెను. ముద్దాయిలు అనివార్యము లగునట్టియు, తమ యభిప్రాయము లేనట్టియు ఆటంకములవలన రాజాలకపోయి రను నుద్దేశమునందు న్యాయాధిపతిగూడ ముద్దాయిల తరపు న్యాయవాదితో నేకి భవించి కేసునకు వాయిదావేసెను.

జర్మను నష్టపరిహారములు

పారిసు, జూలై 12:— నష్టపరిహారములను గురించి వెంటనే సమాధాన మొనర్చుకొన నది పరిస్థితులు వశము దప్పి పోవునని భయముగ నున్నది. ఈ వత్సరము ఈయవలసిన వాయిదా మొత్తమునకును 1922, 1924 సంల వాయిదాలలో కొంత భాగమునకును తరువాత నిచ్చునట్టివై వాయిదాలను వెంటనే యాపి వేయవలెనని జర్మనివారు నష్టపరిహార సంఘము వారిని గోరిరి.

ఈరాకు మాండేటు

రద్దు జేయవలె నను తీర్మానము వీగిపోవుట

కానున్న సభయందు చర్చ

చర్చిల్లుగారి ప్రసంగము

లండను, జూలై 11:— బ్రిటిషువారు మెసపోటోమియా వదిలి వేయవలయునని సర్ జోనాథన్ మెక్లీను గారి దినమున కా మన్ననండు అధినివేశకార్యాలయ చర్చ సందర్భమున నూచించెను. ఈ విషయమున అధినివేశ కార్యాలయ వ్యయము తగ్గింప వలెననియు, మెసపోటోమియాలోని ఆరబ్బియులసంస్కృతి ప్రదర్శనయొక్క స్వతంత్రతను నపేక్షించుచుండినందు, మెక్లీను గారు దెలిపిరి.

చర్చిల్లుగారి ప్రసంగము

ఈరాకు నందు వ్యయము 550 లక్షలనుండి 100 లక్షల సవరణల వరకు తగ్గింప బడినది. రాబోవు వత్సర మిది 50 లక్షలు మాత్రమే యుండునని యెంచెదను. తరువాత మరొక తగ్గిపోవును. గత 18 మాసములలోను, ఈరాకునందు గాని పాలస్తీను నందుగాని ఒక్క బ్రిటిషు యుద్ధోగియును హత్య యొనర్పబడలేదు. ఈరాకు దేశమునందు కాంతిని కాపాడుటకును వెలసల ఆపాయములనుండి రక్షించుటకును ఆరబ్బి వైస్యముల నుపయోగించు పద్ధతి విజయమందెను.

మాండేటు పదము

“మాండేటు” అను పదమునై ప్రాచ్యము నందు వర్ణింప సాధ్యముగాని ద్వేషము వ్యాపించెను. “మాండేటు” అనగా బానిసత్వము, అధః పతనము అని వారు భావించుచున్నారు. మాండేటును గురించి యెక్కుడుగుండకుండ బ్రిటిషు ప్రభుత్వముతో సరాసరి రాజబారములు జరుపుటకును ఈరాకును వాగిరిక రాజ్యస్థితికి సహాయ మొనర్చిన యెడల బ్రిటిషు వారికి ప్రత్యేక హక్కులు నడుపాయములను నొసగుటకును ఈరాకు వారు సిద్ధముగ నుండిరి. కాని ఇతిరరాష్ట్రముల వారిందులకు సమ్మతంపరు. మాండేటును 500 కొని ఈ వ్యవహారమునందు సంబంధమును త్యజించుకొను సభికారము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి జేతులయందే గలదని అమీరు వెజులుగారికి దెలిపిరి. మాండేటును రద్దుజేయ వలెనని ఇంతవరకును గోరుచున్న ఈరాకు నానులలో కొందరు ప్రముఖులు బ్రిటిషు వారు వెదలి పోవుట కంటే ప్రజలును మాండేటునకు సమాధానపడకునట్లు సర్పదమని దెలుపు చున్నారు. ఈనియమునై సంస్కృతి కరమగు సమాధానము త్వరలోనే కుదురునని యెంచుచుంటిని

ఆరబ్బుల కలహానొ సగు యుద్ధోగి యగు కల నలో రాల్చె న్ను గారు, ఈ రాకు పాలస్తీను లందు పరిస్థితులు చాల నభివృద్ధిపంతులుగ నున్నవనియు భవిష్యత్తు పరిస్థితులు చాల కాంతిపడములుగ నుండుననియు, అందుచే భామ సం.కి 1000 సవరణల వేతనము కొనుట యుచితమని యెంచుటలేదనియు, వేతనము లేకుండగనే గౌరవముగ పని చేసెదననియు దెలిపెను. (నూర్ము)

హై కమిషనరు వ్యయము

హై కమిషనరు నివాసమున కిగు వ్యయమును నిరసించుచుండుట యుచితముగాదు. ఆయన తన యపారమగు ఆనుభవమును పలుకు బడిని యుపయోగించి ఈ విధానమును సాగింపవలెను. బ్రిటిషువారెంత తక్కువ వ్యయము నొనర్చినను, వారొనర్చిన సేవకు మారుగా వారిహోదావ దగిన నివాసమున కిగు వ్యయమునైనను ప్రభుత్వమువారు వహింపవలెను. ముందుముందు ఒక హై కమిషనరుగాని ఏజెంటుగాని అవునరము. సైనికబల మధికమైన కొలదియు మాండేటరీ రాష్ట్ర ప్రతిష్ఠకు తగినట్టియు, పలుకుబడిగలట్టియు నొక యధికారి యుండుట అవునరము. అతడు ఈరాకు పాలకునకును, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికిని సలహా నిచ్చు సామర్థ్యము గలవాడై యుండవలెను.

నూనెగనుల హక్కులు

ఈరాకు పాలస్తీనులందలి నూనెగనుల విషయమున బ్రిటిషువారికి సంపూర్ణాధికారము లేదు. బ్రిటిషువారు కొన్ని నూనెగనుల హక్కుల నంగీకరించిరి కాని ఆమెరికావారు వాని నంగీకరింపలేదు. ఈవిషయమున, సంగ్రామపూర్వ హక్కులను, గురించి ఆమెరికావారితో సమాధానమునకు వచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించు చున్నారు. ఈలోగా నూనెగనుల నుపయోగములోనికి దెచ్చు ప్రయత్నములకు ప్రభుత్వము వారు పూనుకొనలేదు.

దక్షిణకుర్ది స్థానము

బ్రిటిషువారు రవలించిన విధానము జయప్రదముగావలెనని టర్కీలో సంధిగావించుకొను టావ్యక్తము. దక్షిణకుర్దు స్థానముకొరకు ప్రభుత్వమువారు తమ కక్షికొలది పాటుపడుచున్నారు. కాని యెట్టివాగ్దాములను నొసంగుటలేదు. దక్షిణకుర్దు స్థానమును బలవంతులుగా వెజులు అమీరువాలసక్రిందకు దెచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు యెంచుటలేదు. వారిప్రయోగం యెడల ఎన్ని కలం దు పాల్గొనవచ్చును. అట్లుగాని వో పాల్గొనకుండు నుండవచ్చును. దక్షిణకుర్దు స్థానముయొక్క కోర్కెలను విచారించుటకు ప్రభుత్వమువారు కుతూహలముతో నుండిరి. స్వల్పమార్పులతో ఈ రాకాకువలెనే వారికిగూడ స్వపరిపాలనము నొసగుటకు ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించెనరు. దక్షిణ కుర్దుస్థానము ఈరాకులకు చాల అన్యోన్య సంబంధములు గలవు. అందుచే బ్రిటిషువారి బలవంతులకయే నిరుదేశములును ముందు ముందు ఒకటిగా గలియగలవని దృఢముగ నమ్మెదను.

సవరణ వీగిపోవుట

సర్ డి. మెక్లీనుగారి సవరణకు 79 అనుకూలముగను 210 ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నిచ్చుటచే వీగిపోయెను. అధినివేశ కార్యాలయ వ్యయపట్టిక యంగీకరింపబడినది.

పాలస్తీను మాండేటు

కానున్న సభయందు ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరము లిచ్చుచు చర్చిల్లు గారిట్లు నడిపిరి:—1915 సం. న పాలస్తీను అరబ్బుల కెట్టి వాగ్దానములును ఒనర్చబడలేదు. మిత్రమండలి కిబ్బందిలేకుండ నుండునంతవరకు బ్రిటను అరబ్బుల స్వాతంత్ర్యమును బలపరుచునని అప్పుడు ప్రభుత్వమువారు వాగ్దానమొనర్చిరి గాని పాలస్తీనున కావాగ్దానము వర్తింపదు. 1916 సం. న పారాను రమ్మదేశములతో గావించుకొనిన యెడింబడికను బట్టి ఇది నువిదిత మగును. పాలస్తీనునయెడల ప్రత్యేకవిధాన వసలబింపబడునని అందు గలదు. 1921 జనవరి 20 తేదీన అమీరు ఫెజుల నకును అధినివేశ కార్యాలయ మువారికిని జరిగిన యుత్తర ప్రత్యుత్తరములలో ఫెజులుగారి లేఖనుబట్టియే ఇది రూఢిపడుచున్నది.

సిలోను ప్రభుత్వము

లండను, జూలై 11:— కానున్నసంవత్సరము కలోనియలు కార్యాలయవ్యయచర్చ సందర్భమున, సిలోను ప్రభుత్వ సమన్వయ పరిష్కరింపవలెనని గోరుచు భారతదేశము నందు వంటి చిట్కలే సిలోనునందుగూడ రానున్నవని కలనల్ వెడ్జె వుడ్డుగారు పలికిరి. మేజరువుడ్డుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు సింహళీయులందు పరస్పరలాభములకు పోటీలు గలుగుటయే ఇందుకు గారణమని నడివెను. కానననభాసభ్యత్వస్థానములను నిర్ణయించుటకు కానననభావారి కోరికపై నొకసంఘము నియమింపబడినది. దానికి అధినివేశ కార్యాలయము వారిని నిందింప వలెదని నుడివెను.

కెన్యాసమన్వయ

అధినివేశ కార్యాలయచర్చ సందర్భమున కానున్నసభ యందీదినమున తిరిగి కెన్యాసమన్వయను గురించి ప్రస్తావించబడినది. మేజరు వుడ్డుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు దానును చిట్కల్లను ప్రభుత్వము ఈవిషయమునుగురించి చర్చించుచుంటి మనియు ఇరుపక్షములవారికిని సంకృష్టికరమగుటలు పరిష్కరించెదమని దెలిపిరి.

లండనునందు భారతనాటక సమాజము

చాలమంది భారతీయధికుల సహాయముతో హిమాంశునాథ రాయగారి యాజమన్యమున త్వరలో లండనునందొక భారతీయనాటక సమాజము స్థాపింపబడుచున్నది.

ప్రస్తుతము “బాసిడర్న థియేటరు” నందున్న భారతీయ నటుల నభినందించుచు యువరాజుగా రొకలేఖ నందిరి.

లండను నుండి భారతదేశమునకు ఆకాశవిమానరహదారిని గురించిన ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ఇంపీరియల్ మెయిలు సర్పినునుగురించి సలహాసంఘమువారింకను ఆలోచించుచుండి రనియు త్వరలోనే ఫలితములు ప్రకటింపబడు ననియు దెలుపబడినది.

జూలై 12:—జర్మను మార్కు ధర హెచ్చుచుండెను. ఈదినమున సవరణకు 1885 మార్కుల నిచ్చుచుండిరి.

హేగు సమావేశము

భగ్నమగుట

సోవియట్ల మూర్ఖపు పట్టుబట్టే కారణము?

లండను, జూలై 12:—రష్యన్ల మూర్ఖపు పట్టుబట్టిన హేగు సమావేశము భగ్నమయ్యెను. రష్యన్లు పట్టిన పట్టు పడకుండుటచే హేగు సమావేశమును సాగించుటవలన నెట్టి యుపయోగమును నుండజాలదని సభాభ్యుత్పాదకు ప్రకటించెను.

రష్యన్ల నడిగిన ప్రశ్నలు

హేగు, జూలై 12:—అనుకోనినట్లే హేగు సమావేశము భగ్నమైనది. గ్రీకు ప్రభువు, కమాండరు హిల్టన్ యంగు గార్లు వరాను రష్యన్ల ప్రతినిధులకు సమాధానము కుదుర్చుటకు యత్నించుచుండుటవలననే, సమావేశ మింత కాలమైనను, సాగెను. గత వారాంత్యమున వివిధరాష్ట్ర ప్రతినిధులు తామడుగు ప్రశ్నలని దయచేసి, ప్రత్యేకవ్యక్తుల ఆస్తుల యుపసంఘమునందు రష్యన్ల ప్రతినిధుల కందజేసినపుడే సమావేశము భగ్నమగునని ప్రతివాదును గ్రహించి జాగ్రత్త పడజొచ్చిరి. ప్రత్యేకవ్యక్తుల సాత్తుల విధాన మెంతకాలముండును, పన్ను రెట్లుండును, ఏయే ఆస్తులు తిరిగి ఈయబడును, ఏవి ఈయబడవు, అదెందుచేత, చివరవిషయమున అస్తుల కట్టి పరిహారము లొసగబడును. అను ప్రశ్నలు ప్రశ్నాపత్రమునందు గలవు. రష్యన్ల తాసంగిన సమాధానములను గాంచి ఇంకను సమావేశమును సాగించుటవలన యుపయోగ ముండజాలదని ప్రతినిధులు తీర్మానించిరి.

ప్రత్యేకవ్యక్తుల ఆస్తుల సమస్య

హేగు, జూలై 12:—ప్రత్యేకవ్యక్తుల ఆస్తుల యుపసంఘ సమావేశము 57 వీరిపై లాయరు గ్రీముగారి యధ్యక్షత క్రింద మూడు గంటలకాలము జరిగెను. సంగ్రామ ఋణములకు బాధ్యతను వహించుట విదేశీయుల ఆస్తులను తిరిగి ఇచ్చుట లేక ప్రతిఫలము నిచ్చుట మున్నగు విషయములందు రష్యన్లు సరియగు ప్రత్యుత్తరములనియ లేదని అభ్యుత్పాదకు చెలిపెను. రష్యన్లకు ఋణములనొసగు సమస్యను ప్రత్యేకముగా చర్చింపవలెనని లిట్టివాళ్ళుగోరెను. ప్రత్యేకవ్యక్తుల ఆస్తుల సమస్యయు ఋణముల నొసగు సమస్యయు అన్వేష్యసంబంధములు గలవని గ్రీముగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు నిదియే రష్యన్లకు యిచ్చి మాటయైన యెడల సమావేశమును సాగించి లాభము లేదని చెలిపెను. ఋణములసంఘము గూడ నప్పడే సమావేశమయ్యెను గాని వైదికమైనవలన చర్చజరుగుటకు వీలులేకపోయెను. రష్యన్ల ప్రతినిధులు తనివారము బయలుదేరి వెళ్లెదరు.

సమీప ప్రాచ్య సమావేశము

బ్రిటిషుమరతులు

పారిసు, జూలై 11:—సమీపప్రాచ్యమును గురించి బ్రిటిషువారంపిన నోటునకు పాయింట్లగారి ప్రత్యుత్తరము దయారయ్యెనని లిజర్నలు వలన చెలియవచ్చుచున్నది. మిశ్రమం డల్మిగ్రీసు, టర్కీదేశముల సమావేశమునకు బ్రిటిషువారంగీకరింపలేదు. టర్కీగ్రీకు ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు మిశ్రమండ్లరీ హోమ్లనువర్గ యజమాన్యమున సమావేశము గావలెనని యంగీకరించిరి. ఇందు వాల్టెమరతులను నూచించిరి. (1) ఈసభ ఇన్వైడునందు కాక కాన్స్టాంటినోపిలువద్ద లైకోజానందు జరుగవలెను. (2) సామ్యును నౌకాలయమునంటి పోరాటములనుసంబంధించుపండ్ల నుంచవలెనని గోరుచు గ్రీకు నౌకలకు ప్రయాణపు హక్కులుండవలెనని గోరుచున్నారు (3) మార్చి 28 క తేదీన పారిసు నగదు గావింపబడిన సమాధానమువలన భంగము రాగూడదు. (4) తురుక్కు దౌర్జన్యముల విచారణవలన ఇంకను అధికముగ పూచీలు గావలెనని దోచినయెడల వానిని గోరవచ్చును.

జర్మనీయందు కార్టనునం దొక ప్రేలుబడువలన 80 మంది హతులైరి. మొత్తముమీద 145 గురికు గాయములు తగిలెను. సమీపముననున్న కాక్స్ హేమెస్ పట్టణమున చాలవృక్షముల కప్పు లెగిరిపోయెను.

స్పెయినునందు గెలిషియా యెక్స్పిరిమెంటులుబండియు, వెలిషియా మెయిలుబండియు డీకొనుటచే 80 మంది హతులైరి. 65 గాయములుతగిలెను. హతులైనవారిలో నొకడే ఒక నెనేటరు, ఒకడేప్రొటెస్టెంట్ గలరు.

వంగరాష్ట్రీయ శాసనసభ

కలకత్తా, జూలై 18:—వంగరాష్ట్రీయ శాసనసభయొక్క సమావేశ ఆర్థికపత్రక చర్చ నేటి యుదయముతో ముగిసినది. అసలు గ్రాంటులను తగ్గించవలయునని 834 తీర్మానము లున్నను ముఖ్యముగ పోలీసు గ్రాంటు, హైకోర్టు పేషరు బుక్కు విషయములు రెండింటినే చర్చించిరి. ఈ రెండువిషయములకు గత మార్చిసభలో సభ్యులు ఓటుల నీయలేదు.

ఈ పర్యాయము ఆర్థికారసభ్యులు ఓడిపోయిరి. రెండు గ్రాంటులు అంగీకరింపబడినది. సమావేశ ఆర్థికపత్రములో ఆడిగిన మొత్తమునకు 8000 తగ్గించి ఇవ్వవలయునని అంగీకరించబడినది. ఈ 8000 రూప్యములు వ్యవసాయశాఖకు సంబంధించినవి. పోలీసుశాఖకు రూప్యములు 15311 తగ్గించి ఇవ్వబడినవి.

విక్టోరియా మెమోరియలు హాలును కాపాడుటకు 25000 రూప్యములు కావలయునని 57 బాక్ కురుగారు సభలో గోరిరి. 1904 సంవత్సరములో ఇండియా గవర్నమెంటువారు ఆభవనమును కాపాడెదమని వాగ్దత్తము జేసిరి. అన్నప్రకారము 31800 రూప్యములను ఇండియా రెజిస్ట్రేటివు ఎస్సెంబ్లీవారు ఇచ్చిరి. ఈసామ్యు 1904 సంవత్సరములో భవనబట్టి ఆడుగబడెను. ఇప్పుడు భరణ పెరిగిపోవుటచే ఆభవనపు ధర్మకర్తలు 25000 రూప్యములు కావలయునని బెంగాలు ప్రభుత్వమును వానిని గోరిరి. గ్రాంటు ఇవ్వబడెను. సభ ప్రస్తావన ముగిసెయబడెను.

లక్నో నపుర వార్తలు

లక్నో నపురములో 14 తేదీన జరిగిన సంయుక్తపరగణాల భూస్వాముల సభకు ఆగ్రా రాష్ట్రవాసి రెవ్విసెంటు రాజా దుర్గనారాయణ సింగుగారు రధ్యక్షులు.

సంయుక్త పరగణాల భూస్వాముల సభయందు గవర్నరుగారి ఉద్వేగ కాలమును హెచ్చించ వలయునని అసహాయోద్యమ నాయకములలో నొకరును భిలాభతు ఉద్వేగ వ్యాపకులును ఆల్ ఇండియా కాంగ్రెసు కమిటీ కిలాభతు సభ్యులు ఒకరుగూడ ఈవిషయమై ప్రస్తావించెదరని తెలియుచున్నది. గవర్నరుగారి ఉద్వేగమును హెచ్చించువిషయమై ఆ మోదించుటగాని అధిష్టేమించుటగాని ఈయన జేయరు.

భిలాభతు విషయముపట్లను భారతీయుల ఆశయముల పట్ల ఆయనకు గల సానుభూతికిని ఆయనను శ్లాఘించెదరు.

57 హాక్స్మిట్ట బట్టరుగారు 14 తేదీన బారిలి రూర్కీ సిమ్లాలకు బయలుదేరెదరు. లక్నోకు 23 తేదీన తిరిగి వచ్చెదరు.

త్వరలో లక్నోనపురములో వెలువడనున్న శ్రీ ఇండియా యను దినపత్రకకు భూలేఖకు ఎం. ఎ. ఎల్. కే. బి. గారు ముద్రాపకులు ప్రకాశకులుగ నుండురు.

పోస్టుటెలిగ్రాఫు దైర్యకర్త జనరలు 16 తేదీన సంచారము బయలుదేరి 17 తేదీకి కలకత్తాకు చేరెదరు. అవట పది దినములుండి మదరాస్ హైదరాబాదు (దక్కన్) బొంబయ నగరములను సందర్శించి ఆగస్టు నెలాఖరునకు సిమ్లాకు తిరిగి పోయెదరు.

ఇండియా గవర్నమెంటువారు బొంబయ రాజధానిలో కావలసిన యభివృద్ధి పనులకు సామ్యును ఇండియా ప్రభుత్వము వారు ఇచ్చెద మనుటచే ఈ సామ్యును బొంబయ దొరతనమువారెట్టి ఋణమును జేయరని బొంబయ గవర్నరుగారు ప్రకటించిరి.

ఈ మధ్య ప్రతిదినము విస్తారముగ వర్షము కురియుటచే గొప్ప వరదలు వచ్చి తిరువనంతపురములోను ఆరుట్టు ప్రక్కల గ్రామములయందును పంటలు పాడైనవి. వ్యవహారము అగి పోయినది.

దిగుక ఉత్తరువు వకు ఎన్. ఆర్. వాన్ బారెట్టు గారు వంగరాష్ట్రీయనునకు గిబ్బన్సుగారి స్థానే అధ్యక్షులు జేనరలుగ నియమించబడిరి.

నూతన శాసనసభా ప్రారంభోత్సవ సందర్భమున తిరువాల్ గూరు మహారాజుగారు బడిన సందేశమును దివానుగారు బదిలి వినిపించెదరు.

ఈ నెలాఖరున 57 చార్లెస్ టాడ్లంటుగారు తిరువనంతపురమును సందర్శించెదరు.

సంయుక్తపరగణాల భూస్వాముల సభ

లక్నో, జూలై 18:—నై సంఘమువారి అసాధారణ సభయందు ఎట్టేటు ప్రాప్తయటరీ హక్కులు నిరంకుశముగ అనుభవించుచున్న సమయమున ఆ హక్కులను తొలగించుటకు జనుగుచున్న ఆందోళనమును తీవ్రముగ రాజా రాంపాల్ సింగు గారు ఖండించిరి. ఇండియా గవర్నమెంటువారు ఇండియా కార్యదర్శిగారుగూడ ఈ విషయము పట్ల మాకు క్రతికూలముగ పనిజేయుచుండ వారి తాజే దారులగు స్థానిక ప్రభుత్వముల వారిమాట వేరుగ జెప్పినవరము లేదు. జనరంజక తన మలకనగ గడించుట కిట్లు జేయుచున్నారు. 57 హాక్స్మిట్ట బట్టరుగారు పన్నులు పక్షిత్ర ప్రమాణముల గౌరవమునకు బంగము రాకుండ నిండుకుండవలె కడలకుండిరి. ఆయోధ్య తాలూకాదారులకును, రైతులకును సార్వభౌముడు గొప్పలాభములను కలుగజేసెను. గవర్నరుగారిని మరల నియమింపగూడనని ఆందోళనకారులను నిందించిరి. భారతీయుల ఆశయముల పట్ల బట్టరుగారికేకగల సానుభూతిని కొనియాడిరి. పరిపాక వాస్తవ్వి యందును విద్యాది అదృశ్యములుండును భారతీయులకును యూరపీయులకును సమానతరణమును కావుమన్నందులకు కొనియాడిరి. ఆపాదముగ భూములమీద పన్ను విధించబడినది. రాజా వునెటిల్మెంటువలన ముప్పు గల్గెనను భయమును నూచించవలసి వచ్చెను. తాలూకుదారులు, జమీందారులు ప్రాప్తయటరీహక్కులకు భంగము గల్గించుచు అదనపుపన్నును విడించుచు ప్రవేశపెట్టబడిన జిల్లా బోర్డు చట్టమును తీసివేయవలయును. వ్యయమును తగ్గింపవలయును. గ్రామాదులమీద కచ్చు లాంకు రెవిన్యూను జిల్లాబోర్డు నిధికి ఉపయోగించుకొనవలయును. భారములేక పన్ను నిధియు ఉపాయముల నరయవలయును. ఇవన్నియు చాలక పోయిన ఇంకొకవంతు పన్నులభారమును వేమే వహించెదము. భూస్వాములు రాజకీయములయందు ఉత్సాహమును జూపవలయును. తమలాభములను కాపాడుకొనుటకు దినపత్రకను స్థాపింపవలయును. వ్యవసాయమున సభివృద్ధి జేయుటకు ప్రయత్నింపవలెను. బలహీనులను, బీదలను, బలాధ్యులను పీడించకుండ జూడవలెను. గ్రామములలో క్రమశిక్ష, శాంతి సక్రమ పద్ధతులుండవలయును వ్యవసాయసమగ్యము నభివృద్ధి జేయుటకు పర్యవేంటు నెటిల్మెంటును వెంచవలయును. రైతులకుగూడ గొప్పహక్కుల నీయవలెను. బట్టరు గవర్నరుగారిని మరల 57 సంవత్సరములవరకు సంపూర్ణ గవర్నరుగ నియమింపవలయుననియు డిప్రీట్టుబోర్డు వారు జేసిన పన్నుల ఏర్పాటు నంగీకరించరాదనియు తాలూకాదారులు జమీందారులు గలసి సంయుక్తసభను నెలకొల్పవలయుననియు దినపత్రకలను నెలకొల్పవలయుననియు తీర్మానములు చేయబడినవి.

57 హెన్రీ హెక్సుగారు పదుమూడవ తేదీన ఇంగ్లాండు నకు పయనమైరి.

బర్మా ఎక్స్క్లెన్సి ఆర్డినరీ గజటులో బర్మా ఎన్నికనూత్రములు ప్రకటింపబడినవి.

బర్మా శాసనసభను, జిల్లాసభను బహిష్కరించు విషయములో భిన్నాభిప్రాయములు బయలుదేరు చున్న వనియు సభలలో ప్రవేశించుటకే ఉద్దేశ్యము గలదనియు తెలియుచున్నయది.

ఆయిలు ఎంజినులు

రెండు 3 $\frac{1}{2}$ హెచ్. పి. హార్వర్స్ ఆయిలు ఎంజినులు (వాడినవి) అమృతమున కున్నవి. ఎంజినులు బాగా పనిజేయుచు మంచిస్థితియందున్నవి. 16 అడుగుల మాష్టింగు, రెండు ఫుల్లులు, పెద్దనూ నెత్తోట్టి, 2 $\frac{1}{2}$ అంగుళములు పంపు సహా విక్రయింపబడును. కావలసినవారు వెంటనే చూచుకొని ధరను నిర్ణయించుకొన వచ్చును.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్
7, తంబుకెట్టిపేథి, మద్రాసు.

రామనాథుజిల్లాలో ప్రత్యేక పోలీసుదళము

(ప్రచురణ సంఘము)

రామనాథుజిల్లా కమిషనరీ గ్రామమున ప్రత్యేక పోలీసుదళము నుంచవలసి కచ్చిన కారణము లీ క్రింద వివరింపబడినది. 1897వ సంవత్సరమున గ్రామమునందున్న ముందరేళ్లర దేవాలయము లోనికి నాదరులు ప్రవేశించి, దేవాలయమునకును ఆచారమునకును విరుద్ధముగ నుండెను. దేవాలయములోనికి పోవుటకు అధికారముండవలయునని నాదరులు కేసు పెట్టిరి. పీవికొన్ని నారు నాదరులకు వ్యతిరేకముగ తీర్పు చెప్పిరి. ఈ కారణములవల్ల నాదరులు వ్యాపారములకు అధికముగ భయముగడించుచుండుటచేతను మారవారులకును నాదరులకును భేదభావములు మనస్సులకు అధికమయ్యెను. 1899 సంవత్సరము కాన్ మాసమున పరిస్థితులు విషమించినవి. కేవలము కమిషనరీ గ్రామముననే కాక శివకాశి కొయిలపట్టి నుండి మున్నగు గ్రామములందు కూడ అల్లరులు బందిపోటులు జరుప ప్రారంభించిరి కొన్ని ప్రదేశములలో ఇండ్లుకూడ కాల్చబడెను. పోలీసువారు యీ అల్లరులను అడచి వైదిరి.

1909వ సంవత్సరము కరకు పోలీసువారు యీ గ్రామములందు కాశాలకాయంచండిరి. అల్లరులు క్రింద, 1918వ సంవత్సరమున తిరుగ అల్లరి ప్రారంభ మయ్యెను అందువై ప్రభుత్వము వారు ప్రత్యేక పోలీసు దళమునుంచుట యుక్తమని తీర్మానించిరి. ఇందువై కొంత ఆందోళనము జరుపబడెను. మార్చి నెలలో బడ్డెలునందు పోలీసుకాఖ కొరకు ప్రత్యేకింప బడిన 17291079 రూప్యములలో లక్షరూప్యములు తిగిచవలయునని కాసన సభవారు తీర్మానించిరి. ప్రస్తుతము కమిషనరీ గ్రామము నందలి పోలీసుదళమును తీసివేయుట యుక్తముకాదు. అట్లా నర్చిన తిరుగ అల్లరులు జరుగవచ్చును. కావున 1921 సంవత్సరపు సెంటెంబరు మాసమున ప్రచురింప బడిన ప్రకటనను అనుసరించి యీ ప్రత్యేకపోలీసు దళపు ఖర్చులు 1922 సంవత్సరము సెప్టెంబరు మాసాంతమువరకు ప్రజలనుండియే వసూలు చేయబడును. పిమ్మట యీ ఖర్చును ఎవరు భరించవలయునో ఆవిషయమును కాసనసభవారు తీర్మానించెదరు.

న్యూజీలాండు ఇమిగ్రేషను ఆక్టు

(ప్రచురణ సంఘము)

1920 వ సంవత్సరమున ఆమోదింపబడిన న్యూజీలాండు ఇమిగ్రేషను ఆక్టునకు భారతీయులకు ఇబ్బందికలుగు నేమోయని కొందరు భయపడుచున్నారు. ఇట్లు భయపడుటకు ఎట్టి ఆధారము కనబడుటలేదు. న్యూజీలాండునందు నివాసమేర్పరుచుకొనవారు ఎట్టి అడ్డంకు కలిగియుండవలెనో యీ చట్టములో నిర్ణయింపబడినది. సామాన్యమునందు స్వపరిపాలన మనుభవించు దేశములకును ఇట్టి అధికారముండటం సహజము. ఇందుకల్ల భారతీయుల పరిస్థితుల కెట్టి మార్పు కలుగజాలదు.

బ్రిటిషువారు న్యూజీలాండునకు ఎట్టి అభ్యంతరములు లేక పోవచ్చును, ఇతరులు అనుమతి పొందవలయును. న్యూజీలాండులో నివాసమేర్పరుచు కొనదలచినవారు రాష్ట్రీయాధికారుల అనుమతిని పొందవలెను. అభ్యర్థి అర్హతలను పరీక్షించి అధికారులు అనుమతి ఇచ్చెదరు. వ్యాపారార్హమైనను దేశముమాడవలయు నను ఉద్దేశముతో నైనను న్యూజీలాండునకు వెళ్లదలచినవారికి ర మాసము లందుకుటకు అనుమతి ఇవ్వబడును. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి వద్దనుండి పాసుపోర్టు పొందినవారికి ఎట్టి అభ్యంతరములేక తాత్కాలిక నివాసమునకు అనుమతి నిచ్చుటకు న్యూజీలాండు ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించిరి.

ప్రతిసంవత్సరము ఇతర దేశముల నేకులు న్యూజీలాండునకు వచ్చి నివాసము లేర్పరుచుకొనుచున్నారు. దేశాగృహతగిలినవారే దేశము నందుండవలయు నను ఉద్దేశముతో యీ చట్టమేర్పాటుపబడినది. నానాజాతిసమితియందు ఆమోదింపబడిన తీర్మానమును యీ ప్రభుత్వమువారు సంపూర్ణముగ ఆమోదించుచున్నారను విషయమును కనుగొనుచున్నారను. న్యూజీలాండులో నివాసము లేర్పరుచుకొనియున్న భారతీయులు అంగ్లేయులతో సేనమాన హక్కులుగల వారై యున్నారు. ఒక భార్యను ఆ భార్యబిడ్డలను యుంచుకొనుటకు వీరికి అధికారమున్నది.

వ్యవసాయ పారిశ్రామిక సహకార సమావేశము

కలకత్తా, జూలై 12:— 'వ్యవసాయము పరిశ్రమలు, సహకారములయందు యభివృద్ధిచేయు అధికార అవధికారుల సభ మంత్రి మా॥ నవాబు ఆలీ చవుదరీ గారు యధ్యక్షత క్రింద కలకత్తాలో నేడు సమావేశమయెను. లిట్టె ప్రభువుగారు సభను తెరచిరి. తత్సందర్భమున ఆయన ఇట్లు నుడిచిరి. వ్యవసాయ పారిశ్రామిక సహకార కాఖలు చాల ముఖ్యమైనవి. భారతదేశము నందు సహకారసంఘములు నాటుకొని పని జేయుచున్నందుల కెంతయు సంతోషించుచున్నాడను. ఈయుద్ద్యమము వ్యవసాయముమీద ఆధారపడు దేశమునకు చాలముఖ్యము; ప్రాణదాయకము. అయ్యది ఇప్పుడు వంగదేశములో జయప్రదముగ వ్యాపించుచున్నది.

వంగరాష్ట్ర వ్యవసాయ కాఖ

వారి పనులనుగూర్చి ఇట్లు ప్రస్తావించిరి:— పశు వాతని యభివృద్ధిజేయుట కి కాఖవారు పూనుకొనిరి. వీరి పరిశోధనలు అందరికీను వినియోగించువలయు ప్రయత్నించెదరు గాక! విల్లెనములను పంచివెట్టుపనిని ఈ కాఖవారు మానివేయుటకు సరము అవనిని లోపాయికారి ఆసామిలకు వదలివెట్టవలయును. దీనిని వదలి ప్రస్తుతమున్న వ్యవసాయ పద్ధతులను యభివృద్ధిజేసి కొత్తవిధానములకు చేరుకొన నొసగింపవలెను.

పారిశ్రామిక కాఖ

వారు నుంచుచున్నట్లు సెట్టి గాని ఆర్థిక పరిస్థితులు ప్రతి కూలముగ నుండుటచే ఆకాశం గురైరి. ప్రముఖ పురములతో ప్రభుత్వమువారు పారిశ్రామిక విషయములయందు పోటీవెట్టు కొనరాదు. నూతనపరిశోధనలను గావించి దేశముయొక్క పరిశ్రమలను యభివృద్ధి జేయవలెను. కొత్తపరిశ్రమల స్థాపించవలయును. లేక ఇవివరలో ఎవరును ప్రారంభించని సాధనసంపత్తిని యభివృద్ధి జేయవలెను.

మా॥ నవాబు ఆలీ చవుదరీ గారు

సభవారి నుద్దేశించి వైమాకు కాఖలవారి పనులను ఆ మూలాగ్రముగ చర్చించి యందు జేయవలసిన యభివృద్ధిని గూర్చి ప్రస్తావించిరి. ప్రజాయత్త కాఖ లిఖించు బాధ్యతాయుక్తులైన మంత్రుల హస్తగతమై: వారి పాలనములో నున్నయవి. కాన ఈ కాఖలవిషయములో ప్రజలకు తెలిసవలయునని యుండుట న్యాయము. ప్రజలసలహాను గోరుట త్రవము. ఈ సిద్ధాంతము ననుసరించి నేటిసభ జరుగుచున్నయది.

ఆర్థిక కక్ష ములు

అన్ని తెగలవారికిని ఇబ్బందిని కలుగజేసినవి. దీనికంతకును మంచిమార్గము వ్యవసాయమును పరిశ్రమల నభివృద్ధిజేసి ఉత్పత్తిని పెంచుచేయుటయే. ఆయా కాఖల వారందరును సహకారముతో మెలగవలెను. మంత్రులగున్న కాలములో వ్యవసాయ పారిశ్రామిక పను చికిత్స, విగడములు, సహకారకాఖలన్నియు కలిసి పనిచేయవలెను. అనవసరముగ పనిని మానివేయవలెను. ఒక కాఖవారు చేసిన పనులను రెండవ కాఖవారు జేయరాదు. ఈ కాఖల యందు ప్రత్యేక జ్ఞానముగలవారు లభించినపుడు తప్పక నియమించుటకు చున్నారు. వీరుతనుసలహా నొసగెదరు. సాంకేతికవిద్యను గ్రహింపుటకు సాధ్యములను కలుగ జేయుటకు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి. పాతాళగంగ నూతులను త్రవ్వటను గూర్చి ప్రస్తావించుచు మంచినియు ప్రజలకు తోగుటకు సప్తయు జేయుట కి నూతి మంచిని. వ్యవసాయమునకు నీటి సప్తయు జేయుటకు ఆర్థిక పరిస్థితులు ఇంతేరకు ఆగివించబడ లేదు.

ప్రత్తి విధానము

వ్యవసాయ కాఖకార్యక్రమమునుండి ప్రత్తిని పూర్తిగ తొలగించిరి అనుకొనుచున్నారు. దీనికి కారణము అసహాయ వాదల సిద్ధాంతమే. ఇది నిజముగాదు. వ్యవసాయకాఖవారు ప్రత్తిపంటను గూర్చి శ్రమపడి పనిచేయుచున్నారు. బెంగాలు దేశమునందు ప్రత్తి పంటను కాశ్యతముగ ప్రవేశ పెట్టదలచినాడను. కాని ప్రస్తుతము వ్యవసాయదారులు ప్రత్తి పంటయందు ఆశక్తులుగ లేరు. జవపసార పంట లాభకరమని ఎంచుచున్నట్లుల కానించుచున్నారు. పల్లెటూళ్లయందు విత్తులను పంచివెట్టుటకు అసహాయవాదులు ప్రయత్నించిరి. ఇది గూడ వారియనుభవమే. ప్రత్తిపంటను యభివృద్ధిజేయుటకు నేను సంసిద్ధుడనై యున్నాడను. దీని ననుసరించి ప్రత్తిపంటయందు పరిజ్ఞానముగలవారిని అసభికారుల నియమించి, రాష్ట్రీయ ప్రత్తిసంఘము నొకదానిని నియమించితిమి.

రాటము

దేశము ముక్తి ఒక రాటముచేతనే బాంధవాలదు. కాని రాటము సహాయక పరిశ్రమగాయున్న దేశముయొక్క బట్టల పరిశ్రమలో ఆర్థిక పరిస్థితులను బాగుచేయును. ఈ కారణముచే పారిశ్రామిక కాఖవారు నూలును వడికించుట చేతియగ్గములతో నేయించుట ప్రారంభించవలయునని జెప్పినాడను. సహకార కాఖవారిని నేతగాండ్రను జేరదీసి సహకార సంఘముల నేర్పరుపమంటిని. దీనివలన వారికి ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగుపడును. గృహపరిశ్రమలను పునర్వివితములుగ జేయుటకు నేను ప్రయత్నించుచున్నాడను. పారిశ్రామిక కాఖవారు ఈ పరిశ్రమలకు గట్టి సహాయముచేయవచ్చును. పల్లెటూళ్లయందు గాని కొంచెముపల్లె గ్రామములకుంటే పెద్దపగు గ్రామములయందు చిన్న కర్మాగారము పద్ధతి మీద జరుపుచున్న పరిశ్రమలకును మంచిసహాయము చేయవలయును. పారిశ్రామిక కాఖవారు రాష్ట్రీయ పారిశ్రామిక సాధనసంపత్తిని పరిక్షిజేయవలయును. పరిశ్రమలకు ఆర్థిక సాయ మొనర్చుట గొప్ప సమస్యగ నున్నది. చిన్న పరిశ్రమలకు సహకారపద్ధతియే మోక్షదాయకము. కొన్ని విషయములు చర్చించుటకు కాన్గ్రెసుమున జేర్చబడినవి. వాని నాలోచించుటకు 12 ఉపసంఘములు నియమించబడినవి. వీరు ఆవిషయములను పర్యాలోచించి సభ మరల 14 తేదీని గూడునపుడు తెలియజేయవలయును.

మైనూరు ప్రభుత్వమునకు ప్రధాన కార్యదర్శిగనున్న డి. ఎం. నరసింహారావు గారు ఇ.ం. డూరు సంస్థానములో రవిన్యామంత్రి పదవిని అంగీకరించిరి. ఇప్పుడియన సాఖలో ప్రధానమంత్రిగనున్నారు. కొత్తయోజ్యోగములో త్వరలోనే ప్రవేశించెదరు.

యేలూరు పి॥ డి॥ ము॥ కోర్టులో

ఏలూరు కావరముడు యీమని భీమశంకరంగారు వాదిగా వుండి ద్రోహరాజు రమణారావు డాక్టరుగారిమీద 25-0-0 లకు సదరు కోర్టులో దావా తెచ్చివున్నాడు. సదరు దావా 27-7-22 తేదీకి వాయిదా వేయబడివున్నది. సదరు వాయిదాకు ప్రతివాది ద్రోహరాజు రమణారావుగారు కోర్టులో హాజరుకానియెడల ఎక్స్ పార్టి చేయబడి డిక్రీ కావించబడును Ellore } M. Venkata Ramaiah, 10-7-22 } (215) Pleader.

బాపట్ల నబుకోర్టుఫయిల్

O. S. 92/21 పోతుచ్చి శ్రీరాములు, వగైరాలు వాదులు. అందు విజిల్ల వెంకటసుబ్బయ్య వగైరాలు, ప్రతివాదులు. ఈ నెంబరున నాగండ్ల గ్రామములో వేంచేసియుండే శ్రీ మాధవస్వామివారి ఆదాయమునుగురించి స్క్రిము/ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా దావా దాఖలుచేసియున్నాము. అందుకు 2-వ ప్రతివాది విజిల్ల చిన వెంకటసుబ్బయ్యకున్న 8-వ ప్రతివాది విజిల్ల రాధువయ్యకున్న నోటీసులు నిమిత్తము ది 1-8-22 తేదీకి వాయిదా వేయబడియున్నది. గనుక ఆ ట్లె పణ లున్నయెడల ఆకోజాన తెలియపరచుకోవలసినది. కొమరవోలు హనుమంతరావు పంతులుగారు, (216) ప్లీడరు.

నోటీసు. యేలూరు ప్రిన్సిపలు డిప్టీ క్లర్కు

ముననబుకోర్టులో

O S 159/1922

వాది సారాబంటి వీరేశలింగము. ప్రతివాదులు 1 నిడమర్తి శీతారామయ్య 2 అడ్డారామలింగము. యీదావా వాదులపైన వాది దాఖలు చేసిన యీదావా 20-7-1922 తేదీకి వాయిదా వేయబడినది. ప్రతివాదులకు ఆ ట్లె పణలు పున్నయెడల ఆ ట్లె దిని కోర్టులో తెలియపరచుకోవలెను. 11-7-22. కే. రాజన్న. వకీలు.

అదృష్ట చక్రము.

నూలు వలన గలుగుముక్తి.

నేడును అందు ఆధీనియము పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది.

గాంధీమహాత్ముడు జైయిలునం దున్నాడు. ఆతనికి విధించిన శిక్ష వ్యాయమా అవ్యాయమా యని తర్కించుట యనన సరము. భారతీయులు లక్షలకొలది, ఆతని మహాత్మునిగను, అవతారపురుషునిగను భావించురు. అవతారపురుషులను అధికార జాతివారు ఉపద్రవకారునిగను, ఆందోళనాపరునిగను భావించి శిక్షించుట కిదియే మొదటి పర్యాయముగాదు. గాంధీగారు రాజకీయములను మతమును కలిపినాడు. ఈకలయిక తగినది గాదని మేము విధిలేక తలంపవలసి వచ్చినది. ఏది యెట్లున్నను, మహాత్ముడు జైయిలునం దున్నాడు. అతని సహాయనిరాకరణోద్యమము అణగిపోయెనని యనుచున్నారు. ఉద్యమము శాంతియుతముగ మార్గముల సాగవలెనని ఆతడు తొలుతనుండి యుద్దేశించెనని మాకు తెలియును. దోర్జవ్యము, భటులము తన యుద్ధయమునందు చొరగూడదని ఆతని మఃభోగ్యదేశ్యము స్వాత్మికనిరోధము తీవ్రగతిని నడచినను సరియే, శాంతియుగ, ధైర్యయుగ ప్రాణముల నర్పింపవలసినను సరియే. సహాయ నిరాకరణోద్యమము శాంతియుతముగ నడచుటకు ఆతడు చూపిన ముఖ్యమార్గమును వెల్లడిజేసెడి యొక చిన్న పుస్తకము మాకిప్పుడే భారతదేశమునుండి వచ్చెను.

అదృష్టచక్రమును గ్రంథమును మదరాసు గణేశ కంపెనీ వారు ముద్రించిపంపిరి. అందరుగు కద్దరుతో జైండుచేయబడినది. మహాత్ముడు తనదేశము ఈ కద్దరువలననే బాగుపడుననియు, బౌద్ధత్వస్థితికి వచ్చుననియు, ఎంచుచున్నాడు. ఈ కద్దరువైననే యాధ్యాత్మిక చేసికొని తన కార్యవిధానము నేర్పరుచుకొనెను. గాంధీ గత రెండు సంవత్సరములనుండి వ్రాసిన వ్యాసములనుండియు, ఒకరినొకరు పాఠ్యములనుండియు ముఖ్యముగ నుండునది యీ గ్రంథమునకు వైకొనబడెను. ప్రతి వ్యాసమునందును, ప్రతి యుపవ్యాసమునందును నూలు వడకుటను గూర్చియు, మగ్గుములతో బనిజేయుటనుగూర్చియు గలదు. దీనిని 'అధికపరిశ్రమ' యని భలుమారు వ్యవహరించుచున్నాడు. ఈ పరిశ్రమవలన, విదేశపుబట్టలు దేశమునకు దిగువతి కావని ఆతని యుద్దేశ్యము.

స్వదేశీ, బహిష్కారము

మహాత్ముడే తన యుద్ధయమును బహిష్కారముతో ముడిపెట్టుటకు నిరాకరించెను. బహిష్కార మొక శిక్షయనియు, ద్వేషమనియు ఆతను చెప్పెను. నిరాకరణము స్వాధీనతాగ్రమునం దొక శిక్షావిధానము. విదేశపుబట్టల తగుకు బెరుకులను, నాశాకును వడితిపెట్టివట్టి మురుకబట్టలను, కంగునేయని తెల్ల బట్టలను, ఇంటినుండు తియారు చేయబడినవానిని కట్టుకొనిన యెడల ఆశీర్వాదమును పొషించుటయగును. ఈమార్గము మాంచె స్తరు వ్యాపారమును ఆచిరకాలములో భగ్నము గావించును. కాని యిట్లు విదేశముల వ్యాపారము భగ్నము గావలెనని ఆతని యుద్దేశ్యముగాదు. బహిష్కారమునందు కృత్రిమాద్దేశ్యము లేదు. కాని పాశ్చాత్యుల కీ నూత్నత తెలియదు. మాంచెస్టరునకు నష్టము గలిగించుట యుద్దేశ్యమే కాదో వారు చూడరు. నష్టముమాత్రము కలుగుట సంభవమేయే వాకు గ్రహించురు. ఈ యభిప్రాయము, నుమారు పదునాఱుసంవత్సరముల క్రితము తలయెత్తిన బహిష్కారమువలన గలిగినదియే. అప్పటి యభిప్రాయ మింకను నిలిచియున్నది. కాని మొదటి స్వదేశీ కేవలము రాజకీయమైనది. వివాదము కలిగింపవలెనను నుద్దేశ్యముతోనే నడచెను. ఆ స్వదేశీకి ముఖ్యసాధనము బహిష్కారము. "మన హుటల జేబులు తడవినగాని వారు మనమాటవినరు" అను సిద్ధాంతముతో వెనుకటి బహిష్కారము సాగెను. ఆ సిద్ధాంత మొంతవక క్షత్రాణో మాడుడు. తూర్పు బంగాళమునందు ఒక పసిబిడ్డ "అమ్మ! ఈరోజు యింగ్లీషువా, స్వదేశీవా" యని ప్రశ్నించెను. "స్వదేశీదే" యని రిల్లి ప్రత్యుత్తర మియగా, "అట్లేతే, నేను చంపను" అని ఆబిడ్డ ప్రత్యుత్తరము.

మత సమన్వయము

ఇంగ్లాండు మృత్యుమును ఛేదించుటకు రాటును నొక వక్రాయాధముగ గాంధీ మహాత్ముడు ఛేదించిడో యుండలేదు. రాటును తన దేశవిముక్తిని సంపాదించెడి సాధనము. కాటము మతసమన్వయమిది. "కొట్టకొలదిగనుండుమనవారువిదేశాస్త్రములను ఛరించుటకును ఉపయోగించుటకును నిరాకరించియుండలో

నత్వత్తి చేసికొనగల సామాన్యమగు బట్టలతో తృప్తిపడియుండి లేని, మన స్వయంసహాయమును, ఉత్సాహమును, స్వాధీనతాగ్రమును, శక్తిని గలవాడని విధింపగును. మన యవసరములను మనమే సేకరించుకొనుటకు సామర్థ్యము గలుగును. బాత్మియైక మత్యము నది ప్రదర్శించును. ఈ ముత్పత్తికి లక్షలకొలది స్త్రీలు తమతమ గృహములందు నూలు వడకవలసియుండును. ఉత్సాహ వంతులు ఏకులను పందిపెట్టి, నూలును మూలుచేసి సామ్యు వారి వారి కీయవలసియుండును. రాటును లక్షేములు కాలసి యుండును. వంశపారంపర్యముగ నేతపనిచేయుచు మధ్య వదలుకొనినవాని మరల యీ గొప్పవృత్తి చేపట్టవలయును. వారికి నూలునిచ్చి, వారు నేసిన బట్టలను విక్రయింపవలెను. ఈ విధము గనే, స్వదేశీ చురుకుగ జరుగును. అప్పుడే యిది నిరాకరణోద్యమమునం దొక ముఖ్యాంశముగ నుండును."

రాటును స్త్రీల మానమును సంక్షోభించునట. కాటకమును తప్పించునట. ధగలు తగ్గునట. రాటుమే స్వరాజ్యము నొసగునట. "విదేశవర్తకుల యక్రమపద్ధతుల"కు బానిసలైన తమ పూర్వీకుల పాపములకు పరిహరముగనుండుటకు ఈనూలువడకుట యే తగిన ప్రాయశ్చిత్తమని గాంధీ తలంచుచున్నాడు. అనేకుల వలె, ఆతడును, సవీనయంత్రజలమునందు రాక్షసత్వము గల దని తలంచుచున్నాడు. మరియొకవోట యంత్రము "వైతాను వెట్టిన మోస"మనియు రాటును భగవంతునిచే ప్రసాదించబడిన దనియు వ్రాసెను. "రాటుపుగానము హోర్మోనియము, కాన్సర్టివా, ఆక్టోయనుల గానమునకన్న మనోహరముగ నుండు" నని యనెను. దీనితో హోర్మోనియమును చేర్చియు, ఆతనితో నేకీభవింపవచ్చును. సాతకాలలయండును, కళాకాలలయండును రాటును నెప్పుడును బాలికలు బాలురు అభ్యసించవలెనియు మిగిలిన చదువును కట్టిపెట్టి ప్రాయశ్చిత్తకాలమున దీనివైననే కాలమునంత వినియోగింపవలెననియు ఆతని కోరిక. దినమునకు చాలుగుంటలు రాటును త్రిప్ప వట్టివాడు దినమునకు 1½ పౌనుల నూలును వడకగలడు. 64,000 మంది విద్యార్థులు రాటు మును త్రిప్పిన దినమునకు 16,000 పౌనులు నూలు వడకగలరు. ప్రతి సాతీకును దినమునకు రెండుపౌనుల నూలును నేయగలను. అందువలన 16,000 పౌనుల నూలుతోను 2,000 మంది సాతీలను పోషించుటయగును. ఈ నేత ఎంతనిడియో, ఎంతవెడలోనో, మనకు తెలియదు. లాహోరునద్ద ఒక గ్రామములో నివసించు ఒక సాలెవాని నొకని యీ వ్యాసకర్త కలసికొనుట తటస్థించెను. ఆ సాలెవాడు దినమునకు పదిగజముల బట్టను నేయగలనని చెప్పెను. ఆ పదిగజములు గజ నుయదణాలవంతున విక్రయ మగును. ఆతని భార్య నూలు వడకుచుండును. సంవత్సరమున కొక్క మనిషికి పదమాడు గజముల గుడ్డ కావలెనని గాంధీ మహాత్ముడు చూచా వేయుచున్నాడు. అందువలన సామాన్యముగ బట్టలకై మూడు నాలుగు రూపాయలు చాలును.

యంత్రములు

ఒక గట్టిరాటును ఏడుమాపాయలకు వచ్చును. రాటు ముల నధికముగ కొనుటవలన, సామ్యు త్యయగుట నిజమే. కాని యంత్రములను విదేశములనుండి తెప్పించుకొనవలసిన యావశ్యకత యుండదు. విదేశపు బట్టలక్రిందను నూలుక్రిందను ఆరు కోట్ల రూపాయలు పోవుచుండుననియు, అది తిప్పవలెననియు, ఆతని యభిప్రాయము. ఒక్క బొంబయియందే నుమారు నూరు బట్టల యంత్రములు గలవు. ఈ యంత్రములు, యంత్రసామగ్రి, అడుగుంటలసినదేనా యని యడిగిన అట్టుగుంటిన తనకు డిజిఖము కలగదనియు అయినను విదేశములకు సామ్యు పోటండుటయే తన మఃభోగ్యదేశ్యమనియు ఆతను ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. ఆసామ్యు తన దేశముననుండును. అది బాత్మియ నేమయని ఆతని భావము. రాజకీయసంస్కరణములను గూర్చి ఆతని యభిప్రాయమడిగిన, ప్రజల హృదయమును చంపుటకు సృష్టింపబడిన మత్తుపదార్థములని వానిని ఖండించును. రాజకీయ సంస్కరణములు కాలమును వృధానీయునట్టివి. స్వదేశీయం దేమియు వృథా లేదు.

నేత

ఒక విషయమునాత్రము గోచరింపక మానదు. స్త్రీలు, విద్యార్థులు, విద్యావంతులు అందరును యథాశక్తి నూలువడకుచో, ఆనూలు నుపయోగించి బట్టలను నేయువా రెవరు? నేతను ఒక్కదినములో నేర్చుకొనుటకు లేదు. విరామకాలమునందు ఆభ్యసించుటకును వీలులేదు. మహాత్ముడీవిషయమును బాగుగ విప్పిచెప్పలేదు. అతడు పంజాబులో నుఖముగ ప్రజుకు చుండిన జాలియానాతి స్థితి కొకవో మగమును. పంజాబీలు నిరపరాధులగు బానిసాత్యచేసి సంపాదించుకొనెడి వృత్తి మానివేసి నేత పరిశ్రమకు లూనుకొనుట బాగుగనుండునని మతియొకవో

విశ్వసించును. ఎప్పటికైనను నేతపరిశ్రమ మాంతకవృత్తి కన్న పౌరుషముతో గూడినదని గట్టిగ చెప్పుచున్నాడు. "విదేశములనుండి దిగుమతియగు బట్టలతో నిమిత్తము లేకుండ చేయుటకు తగినంతమంది నేతగాంధు కలరనియు, తగినన్ని మగ్గుములు గలవనియు" మరియొకవోట ఆతను తెలుపుచున్నాడు. కాని యీ మగ్గుములన్నియు ప్రస్తుతము జపాను, మాన్యేష్టరు మున్నగు వోట్లనుండియు దిగుమతియగు నూలుతో పనికిమాలిన వానిని దేనామునంతను వెల్లడిచేయు వానిని సన్నని మజ్జెములను తయారుచేయుటతో కాలముజరిగిపోవుచున్నదని ఆతనియభిప్రాయము. యంత్రము బడులు మగ్గుము నుపయోగించిన, సాలెవానికి ఎంతవగట టూభుము కలుగునో, నిశ్చయముగ తెలియలేదు. కూలీల వివరములు మాకు తెలియదు. కాని కొలదిసంవత్సరముల క్రిందటివరకు ఇంటియందు మరమ్మగ్గుము నుపయోగించి బట్టలు నేసి కొనెడి ప్రతిసాలెవాడును మామనునకు ఇరువదిరూపాయలను సంపాదించుచుండెను. కాని యంత్రమువలన పదునెనిమిది రూపాయలను మాత్రమే సంపాదించుచుండెను. దక్కాలో మునుపుచేసెడి సన్నని మజ్జెములను అవులు పచ్చి గడ్డియని భ్రమిసి నాకుచుండెడివి. ఇప్పుడంతటి సున్నితపు బట్టలను కొనవారు తక్కువైనందున, వానిని నేయుట మానివేసినారు. నేత గాంధు తమ యిండ్లయందు నిపుణతతో నేయుచుండ యీ వ్యాస కర్త స్వయముగ జూచెను. సాలెవాకిపది సుఖమైనదని చెప్పెను. కాని బొంబయి మిల్లులలోని నేతగాంధులంటే నుఖమనియే నిష్కర్షగ చెప్పవచ్చును. దుమ్ము, గండరగోళము అధికముగ నుండు కర్మాగారమున దినమునకు విరామము లేక పదమాడు గంటల కాలము గాలితో పనిచేయుటయు, అపనికై వారమున కొక రూపాయ అద్దెయిచ్చి కుటుంబ మంతయు ఒక చిన్న చీకటి కొట్టునందు బడి జీవింపవలసియుండుటయు తప్పను.

భారతసంచలనము

గాంధీ కోరునది ముఖ్యముగ ఆర్థిక సంస్కరణముగాదు. ఆతను కోరునది భారతదేశభాగ్యవరము. విదేశపుబట్టలను ఒక ఆంగుళమును ఛరించినను ఉపయోగించినను, "భారతము నెడలన, మానవాభియెడలను మహాపాతక మొనరించుట"యని ఆతను గట్టిగ బలకురుచున్నాడు. ఆయన భక్తి విశ్వాసములు ఆత్మగ్ర్యము కలిగింపకమానవు. "ఈ నిరంతర దాడిద్రవ్యమునుండి తప్పించుకొని స్వాతంత్ర్య మార్గమున నడచుటకు భారతమునకు శక్తి కలదనియు, భారతమునం దందులకై సంచలనము గలిగిన దనియు నాకు విశ్వాసము గలిగినందువలననే-లంకణములుచేసి నేను ఆత్మహత్య గావించుకొనక బిగబట్టియుండుటయొనెడి." ప్రాత పథకులకు నిర్ణయించిన, నవనాగరకత సృష్టియగునని ఆతడుద్దేశించును. 'నిర్ణయము' నందు మాకు విశ్వాసము గలదు. కాని రాటుమువలన భారతదేశవనము గౌరవప్రదమగునని తలంపబడుచో, అభ్యంతర పెట్టుట యూహాపీయనుల పనికాదు. మన నాగరకవిధానము జయము గాంచెననియు చెప్పుటకు వీలులేకున్నది. మన మానీర్మీతముకు వ్యక్తి న న్యేషింపబూనుచుచో, మన పరిశోధనలకు అంత్యమేయుండదు.

వలసబోవుట

సిన్హ, జూలై 12:—వలసపద్ధతినిగూర్చియోచించుటకు సెంట్రల్ లెజిస్లేచరువారు స్థాయిసంఘము నేర్పరిచిరి. వీరిటీవల సిన్హలో సమావేశమై మంచిపనిని జేసిరి. వలస చట్టమున ఇట్లున్నది. ఇక ముందు భారతీయులు ఇండియానుండి వలస సెంట్రల్ లెజిస్లేచరు వారు ప్రత్యేకతీర్మానము జేసి యంగీకరించిన గాని బోరారు. ఈ చట్టపు నిబంధనలు చట్టము ఆమోదింపబడిన ఒక సంవత్సరమున పిదప ఆమలులో పెట్టబడును. ఇట్లు చేయుటకు కారణము పింహళము మాలేష్టిటా వారు ఈచట్టము ప్రకారము తమ వ్యవహారములను సరిజేసికొనుటకు అవకాశము నిచ్చుటయే. ఈ దేశములయందు ఇంతవరకు వలస పద్ధతి నిరాటంకముగ జరుగుచున్నది. భారతదేశ జూలీలను సంపాదించువిషయమై సింహళము మాలేష్టిటా ప్రభుత్వము వారుచేసిన సూచనలను స్థాయిసంఘము వారు చర్చించి చని తెలియుచున్నది. ఇకముందు ఆదేశములకు బోవు జూలీలకు మంచి సౌకర్యములు ఏర్పడు మార్పులను స్థాయిసంఘమువారు జేసిరి. ఆ ప్రభుత్వమువారి ప్రత్యుత్తరములనుచూచిందేప స్థాయి సంఘమువారు సెంట్రెంబరులో మరల సమావేశము కావచ్చును. వలసచట్టము ననుసరించి జేసిన నిబంధనలను, కొన్ని స్వల్ప మార్పుతో సంఘము వారంగీకరించిరి.

జాబులు

తెలుగు తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘము
నిడదవోలులో యూనెల 20 వ తేదిని కార్యనిర్వాహక వర్గ
సమావేశమగును.

కార్యక్రమము

1. కార్యనిర్వాహక కర్మములో కాశీ అయిన స్థానము
లను పూర్తిచేయుట 2. జిల్లాసంఘ సభ్యులలో కాశీ అయిన
సభ్యుల స్థానములను పూర్తిచేయుట 3. ఈ తాలూకాతరపున
ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘ సభ్యులలో కాశీ అయిన స్థాన
మును భర్తీచేయుట 4. ఖద్దరు కమిటీవారు తెలుగునందు నెల
కొల్పిన భారత ఖద్దరు నియములలో తయారగు వస్త్రములను
యీ తాలూకానం దంతటను వ్యాపింపజేయుటకు తగిన ప్రచార
విధానమును నిర్ణయించుట 5. ప్రచారకులను నిర్ణయించుట.

ముదుగంటి జగన్నాథ శాస్త్రి
కార్యదర్శి.

శ్రీ కృష్ణాశ్రమము - పెదపాలెం

౧౯౨౦ సం॥ ఏప్రిల్ ౪ వ తేదినుండి
౧౯౨౨ సం॥ జూలై ౧౪ వ తేదివరకు అయిన జమాఖర్చు వివరము

జమ మొత్తము	౨౦౧౧-౩-౬
విరాళములు	౪౨౫- ౦-౦
పాఠశాలవరణ	
లోగడ్డి అమ్మ	౫- ౦-౦
కం బాపకు	
పుస్తకముల అమ్మకం	3౫-౧౫-౦
రడ్డిభాత	౫౨- ౨-౦
రాటుముల అమ్మకం	౧౨- ౦-౦
కాంగ్రెసువారి	
విరాళము	౫౦౦౦- ౦-౦

జమ మొత్తము ౨౦౧౧-౩-౬

ఖర్చు

ఉపాధ్యాయుల వేతనములు	౯౫3- ౮-౦
కార్యదర్శిగారి గౌరవవేతనము	౨౪౦- ౦-౦
వడ్డిభాత	౫౧౯-౧3-౦
వార్షికోత్సవమునకు	౪౦- ౦-౦
విద్యార్థులను యితరగ్రామ	
ములకు తీసికొనివెళ్ళినందుకు	౧౪- ౦-౦
ప్రయాణపు ఖర్చులు	౭౯-౧3-౦
తపాలా ఖర్చులు	౧- ౨-౬
అమ్మ ఖర్చులు	౬౬- ౮-౦
పాఠశాల పాక నిర్మాణ	
పు ఖర్చులు పాకలు వర	౫౦- ౪-౯
మృతు ఖర్చులు కలసి	
ట్రస్టు డీయింగుపు ఖీజు	3౧- ౦-౦
సాదరు ఖర్చులు	౪- ౭-౦
ప్రేక్షకరి (పలకలు, నీరును)	
న్నం, పుస్తకములు వగై	౭౧- 3-3
రా) రాటుములుచేయించినందుకు	౧౫- ౪-౦
కా. గ్రాన్ ఫాతాకుజమకట్టినది	3౪౪- ౪-౦

ఖర్చు మొత్తము - ౨౦౧౧- 3-౬

(3౧-3-౨౦ నుండి ౮-౭-౨౨ వరకు)

పాక శాలాభవన నిర్మాణమునకు అయినజమాఖర్చు

౧౯౨౦ సం॥	
3౧మార్చివర	
కు ప్రచురింప	౨3౨౯- ౨-౦
బడిన లెఖ దా	
ఖలా జమ	
౮-౭-౨౨తే	
దీ వరకు దరి	౧౨౭౧- ౪-౦
మిలా జమ	
౧౯౨౦ సం॥ మార్చి వరకు	
ప్రచురింపబడిన లెఖ దాఖ	౨౨౯౫- ౦-౯
లా ఖర్చు	
౮-౭-౨౨ వరకు దరిమిలా	౧౦౫౪- ౧౫-౯
అయిన ఖర్చు	

జమ మొత్తము. 3౬౦౦- ౬-౦ 33౫౦- ౦-౬
ఖర్చు మొత్తము 33౫౦- ౦-౬

నిల్వ ౨౫౦- ౫-౬
న. మానుమంతరావు,
పు. సీతారామయ్య,
ధర్మ కర్త జ.

జాతీయవిద్యాలయము, ఒంగోలు

ఈ విద్యాలయము జూన్ 29-వ తేది తెలుగునెల.

క్రియత పాంచాలవరపు వెంకట సుబ్బారావుగారు, శ్రీ
కాతా చలపతిరావు బి. ఏ. గారు, దేశరాజు కృష్ణమూర్తిగారు
బ్ర. శి. శతావధాని బొమ్మరాజు జానకిరామశర్మగారు, మఱి
కొందఱు పాఠాధ్యాయులుగా నున్నారు. హిందీభాషకు ఆంధ్ర
రాష్ట్రీయ హిందీప్రచారక సంఘమువారి తరపున ప్రావీణ్యము
గల హిందీపండితులు, ఏర్పాటు చేయబడుచున్నారు. పాఠ
శాలలోని విద్యార్థులకే గాక, యితరులకునుగూడ హిందీ నేర్పు
టకు వసతి చేయబడును. అనుభవముగల ఉపాధ్యాయులు,
ఇంకను ఏర్పాటు చేయబడి పనిచేయుగలరు. విద్యార్థులకు పాఠ
శాలలోని బోధనాశ్రమే గాక, వారి సమీప ప్రాంత బాగుగ
వృద్ధియుగుటకు ఉపాధ్యాయులు విశేషముగ శ్రమ వదిలి
కొనెదరు.

విద్యావిధానము:— కమలభాగము 4 తరగతులు, బాల
విభాగము 3 తరగతులు, యువవిభాగము 3 తరగతులు, ప్రథమ
భాగమున ఆంధ్రము, హిందీ, గణితము.

ద్వితీయభాగమున ఆంధ్రము లేక సంస్కృతము, హిందీ,
గణితము, ఆంగ్లము, భౌతికశాస్త్ర, కారితశాస్త్ర, చరిత్రలు.

తృతీయభాగమున ఆంధ్రములేక సంస్కృతము హిందీ,
గణితము, ఆంగ్లము భౌతికశాస్త్రమున శాస్త్రములు.

విచ్చికములు: ముల్లపాండ్ (తెలుగు లేక, ఇంగ్లీషు)
టైప్ రైటింగ్, బుక్ బిండింగ్, కలెండర్ పాండిట్ కమిటీ యల్
బాగ్ పిల్లల కొన్ని గాని లేక కేవల మధ్యగము కమిటీయగు
నేర్పుకొనవచ్చును. వైతరగతి బాలరును గుజరాత్ విద్యాపీఠ
పరీక్షకు పంపబడును. కావున నో దేశభిక్షునులారా! మీ
బాలరు నీపాఠశాలకు బంపి జాతీయవిద్యలకు ప్రోత్సాహ
మొసంగునని కోరుచున్నాను.

ధారాగోపాలశాస్త్రి, కార్యదర్శి

రాజోలుతాలూకా జాతీయోపసంఘము

రాజోలుతాలూకా కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సం
ఘము ని 9-7-22 తేదీని రాజోలులో సమావేశమై యిక్రింది
తీర్మానముల గావించెను.

(1) మార్చి 31 వ తేదీవరకు జమాఖర్చులు అడిటరు
కామేశ్వరావుగారు తనిఖీ చేసిన పిమ్మట ఆ లెక్కలు ప్రచు
రించుటకు కార్యదర్శులకు అధికార మివ్వబడినది.

(2) ఏనెల కానెల జమాఖర్చులు మాసాంతమున ప్రచు
రించుటకు కార్యదర్శుల కధికార మివ్వబడినది.

(3) తురగా గోపాలకృష్ణారావుగారు వసూలుచేసిన
స్వరాజ్యోధియొక్క జమాఖర్చువివరములపై ఆశ్రయపురసంఘ
సమావేశములో తీర్మానించిన ప్రకారము మ-రా-శ్రీ, భ. న.
శాస్త్రిగారు, మంగల్ రాజుగారు వైసలుచేసిన ప్రకార మామో
దింపడ మైనది. ఇకముందు సదరు గోపాల కృష్ణారావుగారు
తాలూకా కాంగ్రెసు పక్షమున ప్రచారము చేయబడదనియు
యీ సమాచారము జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘమునకు తెలియపర
చుటకును తీర్మానించడమయినది. వారివలన మనకు రాకలసిన
రు 80-11-0 రాజులు ప్రయత్నించు చేయవలెను.

(4) గోనెల్ల సత్యవారాధణగారు ర్యాల్ ఫిర్కాలో
వసూలు చేసిన తిలక్ స్వరాజ్యోధి రు 200 లు వసూలుచేయు
టకు మ-రా-శ్రీ (1) ముసల్ రాజుగారిని, గోరుగుంటల వెంక
టేశ్వరుగారిని నియమించడ మైనది.

(5) నామన బాపన్నగారికి యదివరలో స్వదేశీప్రచా
రము చేయటకు యచ్చిన రు 500 కున్ను, వారు కనూలు
చేసిన రు 260 లు స్వరాజ్యోధికిని, నడియైన జమాఖర్చులు
పుచ్చుకొని మిగిలిన సొమ్మును కనూలుచేసి కాంగ్రెసు సం
ఘమునకు యిచ్చుటకును ముసల్ రాజుగారిని, గోరుగుంటల వెం
కటేశ్వరుగారిని నియమించడ మైనది.

(6) కస్తూరి రఘువతిగారికి 20-12-21 తేదీని స్వదేశీ ప్ర
చారం చేయుటకు యచ్చిన రు 500 కున్ను జమాఖర్చు పుచ్చు
కొని తాలూకాకాంగ్రెసుసంఘమునకు పంపుటకు మ. రా. శ్రీ
మల్లాది రామమూర్తిశాస్త్రిగారిని పోన్నాడ నూర్యారావుగా
రిని నియమించడమయినది.

(7) ఈ నెల 3 వ వారములో తాలూకాకాంగ్రెసు
సంఘమువారి యాజమాన్యముక్రింద జాతీయనేతపరిశ్రమ పాఠ
శాల స్థాపించుటకు నియమించి దానివివరములపై శ్రద్ధాపిరిగి
బాగ్ శ్రీ పని జరిపించుటకు యిక్రింది యువసంఘమును నియ
మించడమైనది.

- (1) చిక్కిన వీరాస్వామిగారు
- (2) పోన్నాడ నూర్యారావుగారు
- (3) తనికెళ్ల రామకృష్ణారావుగారు
- (4) జయంతి కాకాశాస్త్రిగారు
- (5) అఖిలభారత జాతీయసంఘమువారు ఖద్దరు ప్రచార
మునకై ప్రత్యేకించినసొమ్ములో మాతాలూకాకు ఖద్దరు ప్రచా
రము చేయుటకు రు 4000 లు యిచ్చించుటకు
సంఘకార్యదర్శులు ఒక నిశ్చయక తయారు చేసి ఆంధ్రరాష్ట్ర
యోపసంఘము వారిని కొరుటకు అధికార మివ్వబడినది.

తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘము, కార్యదర్శి.

ఏలూరు

(స్వకీయవిలేఖరి.)

ఆడివనల్ సబుకోర్టు

జూలై, 12:—ఆడివనల్ సబుకోర్టు సరసాపురమునకు
పంపివేయబడుటవలన మాపట్టణముయొక్క సందడి చాలతగి నది.
పవరు చేటగా ఇళ్లు కాళీయైనది. సభ్యబృందముతో కిక్కిరిసింది.
నేత్రపర్వముగ బరగుచుండెడి, మాటపునుహాలు చాలదైన్యముగ
కనుపించుచున్నది. ప్రజలలో నవోన్మేషమైత్రిని సంచరింపుచు
మాపురమునకు జీవమువలె నుండియున్న ప్రిదేహసోదరు లనేకులు
సరసాపురమునకు బోవుటచే మాపట్టణము మంద-భాగ్యమును
బొందినదనక తప్పదు. సకల సౌకర్యవేతమును, ధూమకేకట
మార్గమునందలి వెద్రపట్టణమును నైయుండియు గవ్వ మెంటు
వారి స్పృహ చూపుటకు లోనగుట కడువిచారకరము. శైభవు
కేవల స్త్రీమునందు జిల్లాముఖ్యస్థానముగ నేలూరు నెంచబడ
బాడదని గవర్న మెంటు వారు తీర్మానించినటుల వదంతులు
ప్రజల్లోలియున్నవి. కోర్టులను నితర గ్రామములకు పంపుచున్నా
రు. మిషన్ వారు ప్రామాణ్యము తీసివేసినారు. జిల్లాకాంగ్రెసు
కమిటీముఖ్యస్థానము ఏలూరునం దుండబాడదని ఆందోళన జరు
గుచున్నది. దీనినంతయు చూడ పట్టణములు పల్లెలగును పల్లెలు
పట్టణములుగను మారుననియెడు సామెత ఏలూరుపట్ల సార్థకమగు
నేమోమని సందియము కలుగుచున్నది.

ఆత్మకూరి గోవిందాచార్యులుగారు.

అసహాయోద్యమపక్షమున నద్వితీయముగ పనిచేసి
జామీను కేసులో ఒక వత్సరము కఠినశిక్ష విధింపబడిన శ్రీ
ఆత్మకూరి గోవిందాచార్యులుగారు జైలులుగా చాలజబ్బుగా
నున్నారని విని వారిమిత్రు లందరు విచారసముద్రమున మునిగి
ఆందోళనాయత్నవిత్తులైయున్నారు.

కుట్టాలం (తిన్నె వెల్లిజిల్లా)

(ఒక విలేఖరునినుండి)

ఈ ఆషాఢశుద్ధపూర్ణిమ (9-7-22) యందు వ్యాసపూజా
మహోత్సవము అతివైభవముగ శ్రీశ్రీశ్రీ పరమహంస మానా
నందస్వామిలవారి మఠమునందు జరుపబడినది. యీవ్యాస
పూజార్థము మదరాసు రాజధానియందుగల శ్రీస్వామిలవారి
శిష్యబృందమేగాక బొంబాయి గవర్న మెంటులో ఆకాంటు
జనరలుగనున్న అంబలవాణియ్యయ్య మున్నగు కొందఱు శిష్యులు
గూడ విచ్చేసిరి. భరతవర్ష మయొక్క డక్షిణదిశయొక్క అంత్య
భాగమునందు ఆంధ్రులగు శ్రీ మానస్వామిలవారు మఠమును
స్థాపించుటయు, రాజులు, మహారాజులు మున్నగువారిచేత
మాత్రమేగాక హూణవిద్యాధిభిలును రాకెకాధికారపూర్వ
ములగు వారిచేతను దేశతాపద్యకముగ పూజింపబడుచుండు
టయు ఆంధ్రదేశీయులకు అధికసంతోషకరముగ నుండునని
నేనుగ జెప్పవలయునా?

ఈకుట్టాలమునం దిప్పుడు సీజను చాలరమ్యముగనున్నది
జిల్లాకలెక్టరీపుడిచటనే యున్నాడు. రిటైర్డ్ ఇంజనీరు. వి.
రామస్వామయ్యగారునువారు 6-7-22 తేదియందు ఇద్దఱు
బ్రాహ్మణబాలరుకు ధర్మోపదేశములు గావించినారు. ప్రా
కోర్టు తెలుగుకాలము సమీపించుటచేత కొందఱు వకేళ్ళు
మున్నగువారు విధిలేక మదరాసునకు పంపింపబడుచున్నారు.

విశాఖపట్టణము.

విశాఖపట్టణమునుండి కారాగారమునకు పోయినవచ్చిన
విద్యార్థులలో వైద్యకళాశాల నుండి తిరస్కరింపబడిన వారి
లో నైదుగురు తిప్ప మిగిలినవారందఱును తామిటువైసి నిబంధ
నలకు కృత్రికముగ ప్రవర్తించునని తీమాపణ లేఖ మూలముగ
నిచ్చిరిని తెలియుచున్నది. ఒకటవ జూలైలోపున తీమాపణ
నీయవలెననియుండెనుకాని అంతకు వారముకోజులకు పూర్వమే
తీమాపణనిచ్చిన వీరిని పాఠశాలలో చేర్చుకొనవచ్చునని జాబు
రావండుట కడువిచిత్రము

తే ౮ దిని శ్రీయంత తనంతరావు బుచ్చి నుండరరావు
గారు రాజమహేంద్రవరము చెరసాలనుండి విడుదలయై వచ్చిరి.
ఆజున నిరసింపినను ఆరోగ్యముగనే యున్నారు. పురజనులు
భజనమేళములతో ఆహ్వానించుటకువచ్చి పట్టణంతయు నూ
చేరించిరి. సాయంకాలము సముద్రపు బొడ్డున బహిరంగసభ
జరిగెను. ఈ ఆజుమాసములకును యిది పెద్దపగ. శ్రీనుండర
రావుగారి పూర్వపువాక్కును, కంఠమును పోలేదు.
సహజమైన గంభీర వచనముల, పనిపూర్వపు చురుకు
దనముతో ప్రారంభించెదనని ఆయన పలికిరి. తీమాపణ నీయని
వైద్యవిద్యార్థి యొకరు అదే ధోరణిని మాట్లాడిరి.

తే ౧౦ దిని మహారాజశ్రీ భూపతిరాజు వెంకటపతి
రాజుగారు ఫిజీ ఆమెరికా, ఇంగ్లండు జర్మనీమున్నగు దేశము
లపోయి తిరిగి స్వగృహము చేరిరి. ప్రేక్షకులవద్ద శలవురు పుర
ప్రముఖులును వారికి స్వాగతమొసగిరి.—(ఒక విలేఖరుడు)

వెల సులభము. ఫల మధికము.
 ఏలూరులో గొప్ప మేడ తాటరీ
 మాటూరి బ్రహ్మన్న గారి
 కుమార్తె సర్వేశం తాలూకు మేడ.

రూ 16,500 లకు లాటరీ
 చీటి 1-కి రు 5 ల చొ॥ 3,300 చీట్లు
 అమ్మబారా!

కృష్ణాజిల్లా, ఏలూరు వెద్దబజారులోని మ్యూనిసిపల్
 నెం 148 రు కలిగియున్న రెండు తండ్లు గలిగిన
 నామేడను అద్దాల బీరువాల ఫిట్టింగును, ఫలము సహా లాటరీ
 మూలముగా విక్రయించుచున్నాను. 1922 వ సంవత్సరము ఫిబ్ర
 వరి 10 వ తేదీనుంచి చీట్లు విక్రయించుచున్నాను. చీట్లు పూర్తి
 యగుచున్నవి. లాటరీ చీట్లు యావత్తు పూర్తియైన వెంటనే
 లాటరీ కలిపే తేదీ పత్రికలలో ప్రచురపరచి యెలూరుపట్టణ
 ములో ఘరానా మనుష్యుల యెదుట లాటరీ వేయబడును.
 గనుక ప్రతివారూ వారి వారి యదృష్టముల నిర్ణయించుకొనుట
 కిది మంచితరుణము. త్వరపడుడు. తరుణము మించిపోయిన
 తరువాత పశ్చాత్తాపపడిన లాభములేదు. లాటరీ చీటి ఒకటికి
 రూ 5 ల మాత్రమే. ఇంకా పూర్ణమయిన కలిసీళ్లున్న, వివి
 చములన్న కోరువారు మా యేజంటల్లగాని సేరుగా నాకు
 వాసిగాని లెలుసుకోవలయును. ఈ చీట్లవల్ల వనూజ అయ్యె
 సామ్య కృష్ణాజిల్లా యేలూరు సెంట్రల్ కో ఆపరేటివ్ బ్యాం
 క్ లో నుంచబడును.

2 ప్రతిగ్రామమునందును మంచి యేజంటలు కావల
 యును. మంచి కమిషను ఇవ్వబడును. వివరములు కోరువారు
 యీ కింద సంతకముచేసినవారికి వ్రాసిగాని, స్వయముగా వచ్చి
 గాని తెలుసుకొనవచ్చును. (189)

ఏలూరు } మాటూరి సర్వేశం,
 కృష్ణాజిల్లా. } మేడ నాక్కుదారుడు.
 1-7-1922 }

ది మ ద్రాసు క్లాత్ మార్కెట్టు లి మి టెడ్డ్

అలాటుమెంటు పైకమును ఇంతవరకును
 చెల్లించకుండునట్టి వాటాదారులు 1922 సెం॥ రం
 జూలై నెల 31-వ తారీఖులోగా సదరు బాంధుమున్న
 పైకమును మద్రాసు, టంకశాలవీధి, 420 నెంబరు
 భవనమునం దుండు రిజిస్టర్డు ఆఫీసువద్ద చెల్లించ
 వలెను. లేనిపక్షమున వారిపేరుతో నుండు వాటా
 లు రద్దుచేసి కంపెనీకి చేప్పివేయబడు నని యిందు
 మూలముగా తెలియజేయడమైనది.

బోర్డువారి ఉత్తరపు నమనరించి
 కల్యాణజీ అండు సన్ను,
 మేనేజింగు ఏజెంటు.

చరక సంహిత

సూత్రస్థానము - చక్కని వ్యాఖ్యానముతో
 తెనుగున

అచ్చుబడి తయారుగా నున్నది
 776 పుటలు - రూ 10 లే.

కొద్ది కాపీలు మాత్ర మున్నవి.
 వలయువారు:

డాక్టరు ఆచంట టి.ఎ.ఎం.బి.సి.
 మేనేజింగు డైరెక్టరు.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ
 (లిమిటెడ్)

19, హరిన్ రోడ్డు, మాంటూరోడ్డు - మద్రాసు
 అని వ్రాయవలెను.

సాంకేతిక పారిశ్రామిక విద్య

విచారణసంఘనివేదికము

బొంబాయి, జూలై 12:—బొంబాయి గవర్నమెంటువారు
 ఆ రాజధానిలో సాంకేతికపారిశ్రామిక విద్యనుగూర్చి తెలియ
 జేయుట కొక సంఘమును నియమించిరి. వీరు తమ ఆంశ్య
 నివేదికమును సమర్పించిరి. అది రెండుభాగములుగ గలదు.
 మొదటి భాగము అధిక సంఖ్యాకులచే యూపియను సంఘ
 సభ్యులచే సంతకము చేయబడెను. స్వల్పసంఖ్యాకులు, ఆసంఘా
 ధ్యక్షులు 50 ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య తదితర ప్రాంతవసభ్యులు
 రెండవ నివేదికమున చేవ్రాలు జేసిరి. ఈలోపుగ సంఘమువా
 రొక నివేదికము సంపిరి. అందలి మఖ్యాంశములలో భేదాభి
 ప్రాయము యుండుటచే అధికసంఖ్యాకులు ప్రత్యేకముగ
 ఒక నివేదికమును తయారుజేసిరి. అందు స్వల్ప
 సంఖ్యాకులచే తయారుచేయబడిన నివేదికమునగల విషయ
 ములతో సంబంధించిన సంగతులను అంగీకరించి సంతకపరచు
 తమ నివేదికమున జొసిరి. మఖ్యవిభేదములు.

1. ప్రతిష్ఠాపనలేక పాఠశాలల మోస్తరు (టైప్) 2 తరి
 ఫీదు చేయవలసిన విద్యార్థులు వారికగు ఖర్చులపడింపు 3 పై
 విధానమును ఏర్పాటు జేసి అమలులో తెట్టుట
 4. ఇతిర విషయములు. ప్రతిష్ఠాపనల మోస్తరును గూర్చి అధిక
 సంఖ్యాకుల నివేదికము ఇట్లు తెలుపుచున్నది. యువకులకు
 క్రియాశూన్యము చాల్చు తరీఫీదు నిచ్చుటకు కర్మాగారములకు
 గాని కర్మాలయములకుగాని పనిసేర్పకొను పాఠశాలల జతప
 రచవలెను. ఈమోస్తరు పాఠశాలలు (అప్రెంటిస్) కూలీ జీత
 మును దెచ్చుకొనువారల నిమిత్తమని
 స్వల్పసంఖ్యాకుల నివేదికము తెలుపుచున్నది. అట్టి పాఠ
 శాలలు కర్మాలయములయందుగాని కర్మాగారములందుగాని
 కూలీని గడించువారి తరీఫీదుజేయు నిమిత్తము నిర్మించబడినవి.
 కొంతకాలమువరకే ఈ పాఠశాలయందు విద్య నభ్యసించవలగు
 రాజధానియందు కర్మాగారములు కర్మాలయములు కొద్దిగను
 డుటచే ఇట్టి పాఠశాలలను బెట్టు స్థలములు 12 మా
 త్రముండును. ఆపాఠశాలయందుపలంతయు చదువుకొను విద్యార్థ
 యులకు అవకాశముండదు. ఆప్రెంటిస్ పాఠశాలలందు 800 మంది
 విద్యార్థులను తరీఫీదు జేయుటకు అవకాశముండుననిరి. 20000000
 లక్షల భారతీయులకు తక్కువ శ్రేణులలో నున్న పారిశ్రామికవిద్య
 కు ఇంతస్వల్పమొత్తమునిచ్చినందులకు అంతకారణ మేదియో
 తెలియదు. 20,00,000 లక్షల ప్రజలకతయములను కృత్రిమజేయు
 టకు వీలులేదు.

గత వారములో ఇండియా గవర్నమెంటు ప్రిన్సింగు
 ఋణమునకు 11990 పానులు మొత్తము వచ్చినది.

వంగరాష్ట్రపు గవర్నరు దంపతులు తూర్పు వంగదేశములో
 సంచారము సల్పుటకు 12 తేదీని కలకత్తానుండి బయలుదేరిరి.

కొలంబోలో ప్రవేశించుచు నూరకు అనునొక యొగటి
 డీకొని పాదాయెను. మరమ్మతు పూర్తియగుటకు రెండు నెలలు
 బట్టును.

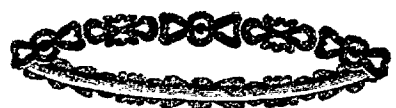
అరిసుగరిట్టి రిజర్వపార్శులో లై సెన్సు లేదే నేటాడి
 నందులకు డబ్బూటర్నురు ట్రాప్స్ గార్లకు ఇద్దరకు 20, 120
 రూప్యముల జరిమానాను విధించిరి.

నోటీసు

బైజవాడ మునిసిపల్ ఆఫీసుకు ఒక హెడ్
 అకౌంటెంటు కావలెను. నెల 1-కి రు 45-3.60
 చొప్పున జీతమియ్యబడును. పనిఖాయమైనది. ఎస్.
 ఎస్. ఎల్. సి. పరిశీల్తో, అకౌంటెంటుపర్మిట్తో
 తేరినట్టియు, మునిసిపల్ లెఖ్యాలయందు అనుభవము
 గలిగి యున్న వారు వయస్సు, యోగ్యత మున్నగు
 నవి తెలుపుచూ దరఖాస్తులను 20-7-22 తారీఖు
 లోగా ఈదిగువ చేవ్రాలుచేసినవారికి పంపవలెను.

మునిసిపల్ ఆఫీసు } డి. వి. హనుమంతరావు
 బైజవాడ } చేర్మకు, ఎమ్. సి.
 11-7-22 }

ఏల వృధాశ్రమ, నష్టము,
 ఉరువే పోగొట్టుకొనుట.

మరియొక స్థలమునకు పోవుటకు
 మునుపు మా సామ్రాట్ ఒకసారి
 వచ్చి పోగొడవన.

మేము అన్నిరకముల మొదటి
 రకం బంగారు వెండి నగలను
 సిద్ధముగా తయారుచేసి ఉంచి
 యున్నాము మీకు కావలసిన
 వాటిని అట్టి శ్రమ లేకుండా
 తీసుకొనవచ్చును. లేక మీరు
 అర్జునులు యిచ్చిన మీ కోరిక
 ప్రకారము సకాలమున తయారు

చేసి యివ్వబడును. ఒకసారి మావద్ద ఆర్డరు యిచ్చినవారు మ
 రెప్పుడును మావద్దకే వత్తురు. లక్ష్మీ జ్యూయలరీ కంపెనీ,
 (189) 18/233, చైనాబజారు, మద్రాసు.

స్వరాజ్య గ్రంథములు

- (1) లోకమాన్యుని జీవితము:—గ్రంథకర్త: మధురై అన్న
 పూర్ణయ్య ఈ గ్రంథమునుగూర్చి ఆంధ్రప్రతిక యిట్లు వ్రాయు
 చున్నది:—“ఇందు లోకమాన్య భాగంగాధరతులకు జీవిత
 చరిత్రము చక్కనిశైలిలో రచ్యమగు ఫలితని పిల్లలకును, పెద్ద
 లకును రుచించు సలక్షణమగు భావతో వ్రాయబడినది.”
 వెల ప్రతి 1 కి 0-2-0, 10 ప్రతులు రు 1, 100 ప్రతులు రు 8
- (2) స్వరాజ్యము సహాయనిరాకరణము ప్రతి 1 కి 0-0-9
 50 ప్రతులు రు 1-12-0
- (3) మహాత్మాగాంధీ-ప్రొండక స్వరాజ్యము రు 0-10-0
- (4) మహాత్మాని ఉపదేశములు రు 0-12-0
- (5) తిలకు హరికథ రు 0-8-0
- (6) భారతవస్త్ర పరిశ్రమలచరిత్ర రు 0-8-0
- (7) స్వరాజ్యనవనీతము (పాటలు) రు 0-2-0
- (8) సహాయనిరాకరణోద్యమ తత్త్వము రు 0-4-0
- (9) స్వరాజ్యదర్పణము రు 0-8-0

తెనుగుభాషలోని యితర రాజకీయగ్రంథములును, హిం
 దీపుస్తకములును, ఇంగ్లీషుభాషలోని రాజకీయగ్రంథములును
 మాయెద్ద దొరకును.

మద్రాసి అన్నపూర్ణయ్య,
 వైగ్రాంరోడ్డు, రాజమహేంద్రవరం.

తామర తైలము

తామర, తీట, గజ్జి మంచి మందు.
 డబ్బీ 1-కి 0-6-0 అరులగాలు మాత్రమే.
 అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి లేక మద్రాసు.

దిల్ ఖిష్ లేహ్యము.

మా వైద్యకాలయందు మేనామతే జనించిన వ్యాధులకు
 నీ ఔషధము 262 మూలికలతో తయారుకాబడినది.

మేనా మనగా దేహ మంతలయు మత్స్యలు, నోవ్యలు,
 తిమ్మిర్లు, అరికాలు అరిచేతులు, దుండలు, బలహీనము, అజీర్తి,
 గుండెదడ, భారము, దగ్గు, ఎక్వాస్, కీళ్ళనొప్పలు, కఠిర
 మంతయు లాగుట, కఠిరకంపము, కుక్కకష్టము, పొండించి
 కఠిరము తెల్లబడుట, జీర్ణించిన సెగ, సవాయి మొదలయిన
 వ్యాధులుగా శరీరమం దుండు ఏ జబ్బునైనను పూటకు పావు
 తులము లగాయకు ఆరతులము మోతారున నలంబడి దినములు
 నేనించిన రోగము నిర్మూలములయి పలుచబడి తీగవలె వెలికిజారి
 యింద్రియమును గట్టిపరచి, రోగికి యింద్రియపుష్టి గలిగి పరి
 కుభమైన రక్తమును కలిగించుటయే గాక త్వక్కునకు కళ్ళలు
 గలుగ జేయును. ఏ విధమైన మేనారణమైనను సునాయాసముగా
 గ్యారంటీతో యీ ఔషధము నేనించినవారలకు పై చికిత్స
 లేకయే నివారణ నగును. 40 తులము శేత 1-కి రు 6-0-0.

గౌరంటి బాండు ఇచ్చాకభ్యము.
 గుణమియనిచో సొమ్ము వాపసు చేయబడును.
 ది ఆయుర్వేద యునానీ వైద్యశాల, కాకినాడ.

శ్రీ ఆంజనేయ వైద్యశాలవారి సుప్రసిద్ధ ఔషధములు

శ్రీ జిల్లాబోర్డువారి బహుమానము పొందుచున్నది

129 రకముల ఔషధములున్నవి

(91) బోధకాలు సంహరిణి:—ఎంశకాలమునుండియున్న శీఘ్రరోగమునైనను గారముగోజులలో గుణము కనబరచి. కాళ్ళమంటలు, నీరు వారిండుటయుగాక పగిలిన పొడములు సహా స్వస్థులై కమలములవలె ప్రకాశించును.

15 రో. రు 4-8-0 వారమునకు రు 2-8-0.

(40) నిఖిల వ్యాధిమత్తై కంతీరవము. చిట్టిభిరంగి, పల్లిక, బగ్గెలొనగు సవాయిలున్ను, కీళ్లనొప్పులు, నల్లని పొడలు, మూలవ్యాధి, పొండుపు, గవామేవాములు, మేవాములు, మేవాప్రణములు, కుక్కవ్వము మొదలు అన్ని వ్యాధులను వారము రోజులలో నివారణజేసి యిటు, శరీరకాంతి, రక్తవృద్ధి, వీర్యస్థంబున కలిగించును. ఇచ్చాపత్త్యం.

నెల రో. రు 6-0-0, 15 రో. రు 8-4-0.

(90) సర్వవిధ క్షరోగములవిరోధము. జీర్ణించిన పత్తి, తెలుపు, ఎరుపు, నలుపు లోనగు యేరంగు శగనైనను, మూత్రి ము స్వల్పముగాని, బోట్టుబొట్టుగాని పడుట, యీ గుణములన్నియు కలిగి రక్తపుష్టి చేయును. 3 పూటలలో గుణము కన్పించును. ఇచ్చాపత్త్యం.

డబ్బీ రు 1-4-0.

శ్రీ. రాజాన్నిభిల ప్రపంచ విలగత్ గోపాలపుర్యాంవగన్, కూరాదాస్వయదుగ్గ వారిధిల సువాకాధాభానుమాన్. వైద్యగిరివిద్యారంభ మహిమాధీమాన్ మహాద్విరభ, ద్రాచార్యవారిదండకతుర యశస్వీమాన్ సదారాజతే.

తే. పండుగు వ్యాధిచే నేరబడెడు, వారలైనను దయతోడ వారివారి రోగములను తెలిపిన నేరదగిన, మందులు బలువారము మాన్యులాచా.

గోపాలపురం, కొత్తపేటపొట్ట. } కూరాడ వీరభద్రదాచార్యులు, ఆయుర్వేద యూనాని డాక్టరు.

వైద్య రత్న పండిత డి. గోపాలాచార్య గారి

107-108 డిగ్రీల యెండవేడిమి తెలియకుండు తెలుగు? (శుక్ర)

అమృతామలకతైలము

సుప్రసిద్ధినిత్యము తలకురాచుకొని స్నానముచేసిన ఎంత ఎండవేడిమిగాని తెలియదు. ఈ తైలము; కండ్లకును, మెదడునకును చలవకలిగించి, నరములకు బలమునిచ్చి, మాడుపోట్లను నిర్మూలముచేయును. కలనెప్పులను బోగొనచును; అతినిద్రను, నిద్రలేమిని బోగొట్టును; నెరసిన వెంట్రుకలను నలుపు చేయును; పట్టుకుచ్చునలె వెంట్రుకలను బెంచును. వడదెబ్బలను రానియ్యదు. యోచన చేయువారికి ఇది మిక్కిలి మంచితైలము. సమస్తమైన నేత్రరోగములకును, శిరోరోగములకును జగత్ప్రసిద్ధిచెందినది. ప్యాకింగు, పోస్టేజిఖర్చులు ప్రత్యేకము. ధర 6 అవున్సుల సీసా రు 1-0-0. [క్యాటలాగు ఉచితము. తంజివిలాసము:- “పండిట్” మదరాసు. ఆయుర్వేదాశ్రమము, 41, ఆచారప్పన్ వీధి, మదరాసు.

(3081) “కత్తికట్టలు”

వైద్యకత్తిగల్గి గజము పొడుగు ౫౦౦. సాగడెనది. 1-3 రు 4-8-0.

దజను కొనువారికి ఒకటి ఉచితము. పోస్టేజిఖర్చులతో కలయునారు అర్ధరతు ఒకరూపాయి అచ్చామృత పంపవలెను.

వి. మొకలేశ్వర్లు అండ్ కో కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు ఆంధ్ర ప్రదేశ్, పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా) తెలిగ్రాఫిక్ ఆఫీసు: “ఇంద్రప్రస్థ” పెద్దాపురం.

వనాషధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోగొట్టుట యందు శేరస్త్రిక గాంచినది. ధర 1-10-0 ఇండియా సిలోకానందు ఎచ్చటైనను కలపాలాఖర్చు ఫ్రీతియుగా పంపబడును. (2978)

విలాసము పి. డి. సావంత్

నెం 144 ఫనసనాపే, బొంబాయి

బహుమానము

వైద్యవిద్య

ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములకు మార్గదర్శి అన్ని భాషలలో దొరుకును.

రాజవైద్య వారాయణజే శేఖరవడే.

(3198) 27, చీనాబజారుకోడ్డు, మదరాసు.

ముఖ్య గవనింపు (2942)

యోగ్యతాపత్రములు

(2) కాశీపట్టణమునందు, దుర్గా మెడికల్ హాస్పిటల్ నులెమాన్ ఉప్పు ఉపయోగించుచుండిన. మంచి ఆకలిని కలిగించెను. సకాలమునకు ప్రవర్తించునెను.

సేపాత్ } రాజానరేంద్ర 14-5-22 } నర జంగ్ ఆఫ్ సేపాత్

అమృతాంజనము

గాయము పుండ్లకు ఘనమయిన మందు.

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0. ప్రతియింటు మండగినది.

అమృతాంజనము లోకప్రసిద్ధిని బడసియున్నది.

అమృతాంజనము అన్ని నెప్పులకు సిద్ధామృతము.

అమృతాంజనము అమృతశబ్ద మాదినిగల మాయమందు గాదు.

నకలు మందులవలన మోసము గలుగును.

పంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసము గలుగదు.

అమృతాంజనము అంజనశబ్ద మంతమున గల నకలుమందు గాదు.

అమృతాంజనమునకు సాటియైనమందు అమృతాంజనమే.

అమృతాంజనం డిపో, { 6, 7 తంబు శెట్టివీధి, జార్జి టౌన్ - మద్రాసు. లేక 109 ఫ్రేజిరోడ్డు, ఫోర్టు - బొంబాయి.

ప్రకటన
కురుక్షేత్రసంగ్రామము.
1922-23 సం॥ ఇంటర్మీడియేటునకు పఠనీయ గ్రంథము. ఇందు బౌద్ధపులకు రాజ్యాధికారము లేమి నిర్ణయింపబడినది. కల రు 1-0-0.
శంబుకవధ (నాటకము)
(ఉత్తరరామచరిత్ర)
రామాయణమువై నత్వద్వైతముగు విమర్శనము. ముప్పది పుటల పీఠిక.
రామాయణ యుద్ధకాలము నిర్ణయింపబడినది. పెక్కు మాతానాంకములు సవిమర్శకముగా దెలుపబడినవి రామాయణకథ నెఱిగినవా రెల్ల జనువదగినది. కల 0-12-0.
వలయువారు: రైతు ప్రెస్, మూరిన్ పేట, తెనాలి. (గుంటూరుజిల్లా)

మదనకామేశ్వర లేహ్యము
దుర్బలులపాలిటి సంజీవి:— మేహము, నిక్కాక, శుక్ర నష్టము, నిస్సత్తక, అతిమూత్రము, మొదలగు వాటిని హరించి మంచి బలమును, యశ్వనమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాన పాప్తిని, కలిగించు వగప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 కు డబ్బీ రు 1-4-0. వి. పి. చార్జి 0-8-0 (3251)
రోజుపువ్వు లేహ్యము:— ఇది మలబద్ధమును పోగొట్టి కాల విరేచనమును సక్రమముగా కలిగించుటలో అమృతప్రాయము 15 కు డబ్బీ రు 0-10-0, వి. పి. చార్జి 0-7-0 [1] పి. శి. పి. అండాకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిజేపి, నెల్లూరుజిల్లా.
“తెలుగు సంక్షిప్తలేఖనము”
మీరు ఇల్లకదలకనే తెలుగు హస్తహండు నెచ్చుకొని భాషాసేవచేయవచ్చును. దినమున కొక గంట పని. “ప్రాప్తి క్షణము నిమిత్త మణాల్లిశ పంపించండి!”
(13) ఇక ఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

మలయచందనము
గనేరియా అను పెంగోగమునకు మళారము. పథ్యము లేదు. పిచికారితో పని లేదు. ఎఱుపు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు విధముల పెంగోగమును మూడు పూటలలో మాన్యును. శ్రీల దుగ్గును వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజౌషధము. (1251) డబ్బీ 1 కి కల 2-4-0 గందర్వ పార్సెని, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

ముఖ్యగవనింపు:
1920-వ సంవత్సరం ఆగస్టునెల మొదటి తేది నుండి అన్నిధరలు మార్పబడినది.
The Zandu Pharmaceutical Works Ltd.,
Elphinstone Road, Bombay.
ఇప్పటి కాలము ననుసరించి మిక్కిలి సమృద్ధముగాను, తప్పక గుణము నిచ్చునట్లును ఆయుర్వేద ఔషధములను తయారు చేయుచున్నాము.
హిందూదేశమునందు జరిగిన ఆయుర్వేద వస్తుప్రదర్శనము లన్నిటిలో జంగారు పతకములు బహుమతిగా నిచ్చియున్నారు.
వై కనిన విలాసమునకు వ్రాసినచో ధరల పట్టి పంపబడును.
జాండూ పర్వస్యూటికల్
వర్కుస్
ఆయుర్వేద యాషధముల జేయువారు
(388) బొంబాయి నెం 13.
ది ఆంధ్ర ఇండస్ట్రియల్ ట్రేడింగు కంపెనీ, సోల్ ఏజంట్లు: కాకినాడ.